cijena 20 d

broj 50

SIRIUS

BIBLIOTEKA Z[illegible]NE FANTASTIKE

Frank Belan

MEA ZAUVIJEK MEĐU ZVIJEZDAMA

[illegible] najlepš[illegible]
[illegible] vekl[illegible]

SADRŽAJ:

Branko Belan:
MEA ZAUVIJEK MEĐU ZVIJEZDAMA

Murray Leinster:
ČETVERODIMENZIONALNI DEMONSTRATOR

5. mini YU SIRIUS
Manić: ONI SU TAKVI; Dragičević: DARWINOV DAN; Vukčević: PRE SVEGA RAZUM; Tomc: POČETAK PRAVE POVIJESTI ČOVJEČANSTVA; Vučinić: ZATVOREN U SOBI; Bartolić: POVIJEST BUDUĆNOSTI

Jack Vance:
NIČIJA ZEMLJA

James Blish:
PARALELNO VRIJEME

SCAN i OCR: Sekundica
Ispravka: Elite
Prelom: MasterYoda

Riječ urednika

Dragi čitatelju,

najprije Vam se najsrdačnije zahvaljujem na brojnim čestitkama za 50. broj SIRIUSA. Uz opasku: SIRIUS je naše zajedničko djelo, Vas i uredništva, a glavninu zasluge za njegovo pedesetmjesečno izlaženje ipak zavređujete Vi, dragi čitatelju: da nije bilo Vaše podrške kupovanjem SIRIUSA, ni uredništvo ni ja ne bismo ga mogli izdavati. Prema tome, dragi čitatelju, primite moje najiskrenije čestittke u povodu pedesetog broja SIRIUSA!

● *Pedeset brojeva je i mnogo i malo. Mnogo kad se sjetim da je trebalo za njih odvojitit 750 dinara, nerijetko od tankog sludentstkog budžeta ili učeničkog džeparca. Mnogo kad se sjetim da sam morao pročitati barem tri tisuće priča, od kojih sam odabrao više od 700, koliko ih je objavljeno dosad u SIRIUSU. Malo, kad pomislim koliko još ima izvrsnih priča za koje ni ne znam, ili za koje znam a ne mogu ih objaviti u SIRIUSU jer su cijene autorskih prava previsoke za skroman predračun SIRIUSA (koji se uvijek, od prvog broja, prodavao bez dinara dobitka za izdavača, kako bi mu cijena bila što pristupačnija Vama, dragi čitatelju). Malo, kad pogledam na debelu omotnicu s tridesetak Vaših priča, koje čekaju u repu da budu objavljene u SIRIUSU — iako i Vi i ja možemo biti ponosni na više od 120 priča objavljenih u dosadašnjim SIRIUSIMA i potpisanih domaćim, jugoslavenskim imenima te napisanih u svim republikama i pokrajinama naše zemlje.*

● *Pravi ste slavljenik dakle Vi, dragi čitatelju — svojom upornošću i povjerenjem Vi ste mi davali poticaja da ne klonem ni nakon nekog lošijeg broja, svojim kritičkim primjedbama (koje su mi dragocjenije od pohvala!) spriječili ste me da padnem u euforiju nakon nekog uspjelijeg SIRIUSA.*

● *Slavljenik je i inž. Damir Mikuličić, koji je — dvije godine prije izlaska prvoga broja — SIRIUSU izmislio ime i namjenu, slavljenik je i SOUR »Vjesnik« bez čije podrške, kako rekoh, SIRIUS ne bi bio pristupačan Vašem džepu. Slavljenik je i SFera, zagrebački klub prijatelja znanstvene fantastike, čiji su mi članovi uvelike pomagali prilikom izbora materijala za SIRIUS, naročito za njegove prve brojeve.*

● *Da ne duljim prigodničarski: ovaj, pedeseti broj SIRIUSA nije ni na koji način (osim ovih nekoliko redaka) koncipiran jubilarno, običan je i prosječan broj. Moja je, a vjerujem i Vaša želja, dragi čitatelju, da idućih pedeset SIRIUSA budu*
— iznad toga prosjeka.
Vaš
BORIVOJ JURKOVIČ

Branko Belan: *Mea zauvijek među zvijezdama*

Homonumer CEL 1070 izuzetno je zadovoljila svim testovima kojima ju je mentor podvrgao ispitujući njene uvjetne reflekse. Kad joj je dao znak mirovanja, posve slučajno je podigao pogled i tako opazio na njenu licu tračak svijesti. CEL 1070 nije stajala umrtvljeno kao što treba da stoji čovjek-broj, zapravo u biološkom smislu čovjek, ali tvornički sveden na čovjekoliku napravu. Ona je — ako je uopće smisleno upotrebljavati ličnu zamjenicu — čekala. U njenu je stajanju bilo određene psihičke napetosti, pa je mentor zastao u trenutku prije negoli će na tablici ispisati indeksni broj. Zastao je jer nije ni izbliza mogao pretpostaviti da će ugledati išta drugo do li primjerak homonumera ženskog spola, posve nalik na tisuće primjeraka koji su pred njim defilirali uvijek jednaki uzorku modeliranom tako da uspješno obavlja zadatke za koje će biti pripremljen u gimnazijumu neke proizvodne jedinice, ustanove ili ureda. Tračak psihičke napetosti koji je CEL 1070 odvojio od tipskog homonumera, mogao je opaziti jedino mentor koji je slučajno podigao pogled i u kojem je zaostao suosjećaj, točnije rudiment suosjećaja, ne možda i radoznalosti. Istina, homonumeri su bili lijepo oblikovani: od grčke skladnosti koju je znao isklesati u mramoru jedino Fidija, homonumeri su se razlikovali tek nešto duljim i vitkijim prstima, rukama i nogama, a od čovjeka sa sviješću o sebi, tek većom osjetljivošću osjetila, i da su bili djelo prirode, a ne genetičara, svakako bi izazvali divljenje, ali proizvedeni u serijama zamarali su svojom jednolikošću. Ljudi koji su se njima koristili čak su izbjegavali da ih gledaju, što su psiholozi tumačili kao atavistički ostatak grizodušja, jer su s homonumerima dijelili isto podrijetlo: utrobu žene-majke.

Mentor je inače važio kao hladno uman i razborit čovjek, što i jesu odlike municipalnog funkcionara koji procjenom određuje kojoj će službi biti upućen pojedini primjerak homonumera. Zato se trudio da prouči lice CEL 1070 rađoznalošću znanstvenika koji je naišao na izuzetak tamo gdje ga nipošto nije smjelo biti.

Možda se ipak u ovom slučaju potkrala greška, mislio je. Kakva greška? U kojem trenutku? Ili kad joj je u trećoj godini života oduzeta osobnost, jer nije (nije?) ispunila uvjete da bude podvrgnuta složenom ustrojavanju duhovnih i socijalnih osobina budućih građana municipija, ili u tijeku uklanjanja memorije i razvijanja uvjetnih

refleksa, kad genetičari ustvrde da pojedinac ne može doseći donji limes traženih osobina?

Mentor je bio nezadovoljan što ga uznemiruju pitanja, ali u slučaju CEL 1070 nije se mogao osloboditi pomisli da joj indeksom ipak predodređuje sudbinnu. Sudbinu? Homonumeri je ne bi trebalo da imaju. Njihovo »biti« nije život već trajanje. Njihova su osjetila u službi vanjskih poticaja: obavljaju zadatke po zahtjevu mimetičkih, taktilnih i fonetskih poruka onih kojima će biti dodijeljeni kad u gimnazijumu steknu specijalnost.

Što odjednom znači ovo posve ljudsko čekanje homonumera CEL 1070? Nju kao da negdje duboko u nutrini uznemiruje što će dalje biti s njom. Mentor je znao da će s najvišim indeksom, 100, biti upućena u gimnazijum specijaliziranja za jednu od službi koje traže maksimum ispravno primljenih poruka, što će u ljudskom smislu značiti da će joj trajanje biti teško. Dospije li u kakav laboratorij bit će izložena tisućama zamki: krhkim menzurama, retortama, Kippovim aparatima, soxletima, centrifugama, Erlenmeyerovim tikvicama, očitavanju kompjutorskih zapisa, opasnim kemikalijama eksplozivima, strujnim tokovima i sve tome slično. Dospije li u neku operacionu dvoranu, zamke će biti manje opasne po nju, ali kazne bolnije. Pogriješi li trenutak ili mjesto kad ruci kirurga pruža pincetu, skalpel, kiretu, elektrokoagulator, trepan, vacuum pumpu — nelagodnost će je oprżiti kao udarac biča. Ima i gorih službi.

Što se to tiče njega, mentora? Što ga se tiče da će homonumer CEL 1070 s indeksom 100, primjerak s rudimentom svijesti, izvjesno griješiti, jer će se u njene uvjetne reflekse vjerojatno uplitati pitanja? A kad se to dogodi — ako se mentor ne vara! — bit će upućena na reprogramiranje, ovaj put kao ispitni kunić u jedan od medicinskih istraživačkih centara, ili kao mjerni »instrument« u depozitu kakve A-centrale, gdje će biti izložena zračenju, dakle neumitnom sporom kvarenju.

Postojao je jedan jedini način da se mentor, oslobodi neugodnih pitanja koja su ga opsjedala. Pritisnuo je taster označen sa »100«.

Od tog istog trenutka mentor se nije mogao osloboditi dojma da je u neku ruku ubojica nečega što je u CEL 1070 ostatak ljudskosti ili možda početak patnji koje nisu više poznavali municipalni građani trećeg milenija.

* * *

Miguel Tonio Alpa, instruktor u gimnazijumu Glavnog policijskog arhiva, držao je kažiprstom i palcem tablicu homonumera CEL 1070, sada označenog s PA 100, i gledao u prazno. Bio je mlad, ponosan i stalno uvrijeđen. U gimnazijumu smještenom četrnaest katova ispod razine zemlje, s veličanstvenom osunčanom zgradom policije iznad, dospio je po kazni: istjeran je prije nekoliko godina, jer je pokazivao

odviše slabosti, pa čak i razumijevanja prema osumnjičenicima koji nisu mogli odoljeti primamljivosti stranputica ili su neslaganjem ugrožavali djelotvornost mudrih odluka očeva minicipija. Što je bilo još gore, uporno se borio protiv sistema homonumera, jer jednostavno nije mogao podnijeti suočavanje sa sebi nalik ljudima-brojevima, naročito kad bi za dežurstava morao silaziti u arhiv i o nalazima izvještavati allinspektora. Nije mogao odoljeti a da ne predlaže uvođenje kibernetske manipulacije ili bar robotsku poslugu. Odbijan je uz nervozu i opravdanje da su homonumeri neusporedivo jeftiniji, da su i oni u neku ruku roboti, uz to prikladniji od mehaničkih, jer troše jeftinije »gorivo«, jer se ne kvare, jer ne zapinju, štoviše, ako su dobro programirani, u stanju su ispravljati eventualne krive poruke.

Maruška Libuša Guteša, te godine proglašena idealnim policajcem, vodila je protiv Tonio Alpe zakučastu kampanju s maskom slatke brižljivosti kojom je skrivala bolno razočaranje u neuspjelim pokušajima da mu se zavuče u krevet. Da bi se smirila u osveti, zavukla se u krevet allinspektoru Chirilu Axentu Felicianusu i slatko mu gugutala što bi trebalo učiniti s Alpom. »Nemoj ga udaljiti, on je ipak policajac, tek nekako... znaš i sam...«. I uspjela je. Felicianus je neopozivo presudio: »Nitko nas ne smije nekažnjeno gurati u nerede koji su vladali u prošlom mileniju. Budući da Miguel Tonio Alpa, kao što to dokazuje njegova nebudnost u povjerenim mu istragama, neće da vidi gdje su začeci opasnosti po municipij, a u isto vrijeme pokazuje neobičnu pažnju prema homo-numerima, odlučio sam da mu povjerim gimnaziium. On je to zaslužio.«

Bilo je u tome paklena sumpora. Felicianus je to u sebi nazvao homoepatskom medicinom. Udvorice su mu čestitali, a Maruška Libuša mu je iste večeri u krevetu gugutala: »Lijepo je od tebe, dragi, da ga nisi udaljio, već pokopao. U četrnaestom podzemnom traktu smirit će se kao bubica.« »Tvojom će zaslugom biti izliječen« — priznao je allinspektor velikodušno... Da, ne zaboravi u svojim izvještajima napomenuti kako napreduje u stjecanju duševne ravnoteže.« »Sa zadovoljstvom« — gugutne Maruška Libuša, prešućujući da je i dalje više zanima Alpina fizička ravnoteža, a što se tiče duševne, više ga je voljela neuravnotežena.

* * *

Miguel Tonio Alpa bio je u gimnazijumu duhovno sve manje uravnotežen, ali ne na način koji bi odgovarao Maruški Libuši, koja u svojim ljubavnim uspjesima nikako da iskusi bar jedan latino-iberski falus. Kako joj je teško padala takva praznina, njeni su izvještaji bili sve nepovoljniji po instruktora, koji je iz dana u dan bio sve tuplji i umorniji. Iscijedilo ga je instruiranje i programiranje homonumera koje je trebalo osposobiti kao manipulante kompjutorskih perfo-traka, videotape kaseta, mikrofilmova, fono i foto zapisa i fascikla u kojima

je svaki pojedini građanin živio svoj drugi život u tragovima za koje nije znao da ih ostavlja dišući, govoreći, misleći, sanjajući, kopulirajući, kao i u tragovima što ih nije ostavljao, jer nije poduzimao radnje koje bi im bile povod, pa ih nije bilo teško izmisliti za potrebe uspinjanja na policijskoj hijerarhijskoj ljestvici. Ogavan posao, govorio je sam sebi Tonio Alpa, premda mu je PA 100 obećavao »materijal« predaha; homonumeri s tako visokim indeksom bili su prava rijetkost. U njegovoj je praksi to bio prvi slučaj, pa je primjerak pogledao da vidi neće li biti drukčiji od onih najčešćih koji u tako značajnom arhivu nisu smjeli biti ispod 70, ali nisu prelazili 90. I tako je na svoje veliko zaprepaštenje ustanovio da se na licu PA 100 ocrtava nešto nalik na nemir. Da nije među prstima imao tablicu na kojoj su uz indeks bile sve šifre pređenog puta do gimnazijuma, pa i znak dizajnera koji ju je oblikovao, otelo bi mu se pitanje: »Što radite ovdje?« ili »Tko ste vi?« i čudio bi se licu zalutale djevojke, tako neugodno lijepom da bi je čovjek mogao zamijeniti s homonumerom.

Miguel Tonio ju je gledao ne snalazeći se. Zaista je bio iscrpen. Nešto nije bilo u redu s njim. Istina, u susretu s homonumerima uvijek je iznova iskušavao ono što je u sebi nazivao zločinom preobrazbe čovjeka u napravu, ali to se zbivalo u svijetu njegova frustrirana intelekta, a homonumeri su ostajali činjenica; neizmjenljiva činjenica.

I metor je bio uznemiren, ali on je ipak bio postojana čestica atoma u molekuli megalopolisa, znanstvenik koji se pritiskom tastera »100« oslobodio svih pitanja za koja nije nalazio odgovor, dok je Miguel Tonio bio bombardirana čestica koja je zaglavila u putanji pod svodom četrnaestog podzemnog trakta, u gimnazijumu, gdje je ostajao čovjek u nekom zastarjelom smislu te riječi. Kao takav bio je nalik kukcu opnokrilcu što se suludo razmrskava o stakleni zid, hoteći udovoljiti potrebi da se iz tame tvrdih, neprobojnih i neprijateljskih zapreka vine u sunčevo svjetlo i zelenilo. Osim toga, mentorov susret sa zbunjujućom CEL 1070 bio je početni i završni; za instruktora je bivši CEL 1070, sada PA 100, bio početni.

Gledao ju je, prestao razmišljati o sebi i odjednom mu je sinulo: PA 100 je zračila okruženjem. Ma koliko god bilo nevjerojatno, u njenu je postojim — dakle — jesam ostao tračak onoga što čini čovjeka određena sa mislim — dakle — jesam, što je bilo nespojivo s oblikom tvorničkog »proizvoda« kojem je svojstvo praznina. I ljepota čovjeka bi bila kao i ona homonumera, ali ta ljepota nije u besprijekornosti razmjera, već u metafizičkom zračenju duha što izbija negdje na površinu epiderme i svjedoči napetost koja je osjetilni odgovor na iskustvo trenutka u kojem se povijesno susreće sa sadašnjošću. Kad je u žiži trenutka susjed, odgovor je ili smirenje u sukladnosti ritmičke frekvencije bliskih stanja, ili rađa sukobe što se

ispražnjuju u suprotnostima nesukladnih varnica, u antipatiji. Jer ljepota je čovjeka u slijepom slučaju prirode, dok je ona homonumera oblikovana umjetno i zato posve vanjska.

Iznenađen otkrićem, Miguel Toiio je prišao homonumeru PA 100 više u namjeri da sam sebe demantira negoli potvrdi, ali dogodilo se ono drugo: na njenu se licu odrazila sjenka promjene. Tako nije smjelo biti. Bez odgovarajućeg znaka homonumer je u stanju nepokretnosti i u tom stanju ostaje sve dok ne potroši akumuliranu bioenergiju. Samo dvije stvari mogu pokrenuti homonumera: promjena u fizičkom svijetu za koju je programirana i glad koja će poremetiti izvršenje zadatka, kao što prekid dotoka energije zaustavlja stroj.

Ipak je trebalo provjeriti nije li žrtva nekih dotad nepoznatih stjecaja okolnosti. Prišao joj je bliže negoli je nužno komuniciranju. Trebalo je da se ona odmakne za višak udaljenosti. Učili su je tome uporno. Ipak nije tako postupila. Fiksirao ju je ravno u oči. Je li trepnula ili se to samo njemu učinilo? Podigao je ruku i raširio prste. Bio je to poziv na davanje taktilnih poruka. Ona je učinila to isto da bi primila poruku. Jagodice prstiju bile su spremne. Dao joj je znak »čekaj!«, iako je to bilo besmisleno jer je mirovala. Učinio je to namjerno: ako je u njoj zaostao crvuljak svijesti, besmislenost znaka uzrokovat će u njoj zabunu. I uzrokovao je. Bio je to rudiment zabune, tek sjenka u očima, nešto nalik pitanju.

Što da radim, pitao se. Odjednom se sjeti sluha. U međufazi, prije negoli mu je poslana, uvježbana je da reagira jedino na »his master's voice«, na njegov glas. Stao se okretati oko nje i vikati: »Ubili su te!... Ubijam te!... Ubijena si!«

Pokušavala je slijediti njegovo kretanje i podsjećala je na dijete koje je tek prohodalo ili na igračku kojoj je zatajio mehanizam, ali ona sjenka nalik pitanju postajala je uočljivija.

Miguel Tonio sjedne preziruć se zbog sumnji. »Slušaj« govorio joj je ne znajući obraća li se samo sebi ili i njoj. »Iz kojih se tamnih dubina tvoje razorene duše pojavljuju i trepte, poput slabih iskara zvijezda udaljenih milijune svjetlosnih godina, zagonetne osjetilne reakcije od kojih ću poludjeti? Odgovori!«

I gle! Njegova je vika promijenila sjenku; nije više bila ni pitanje ni zabuna, bila je nešto što se možda moglo imenovati tugom.

Miguel Tonio ne izdrži izazov zagonetke. Izgubio je nadzor nad samim sobom, ustao je, prišao joj je, snažno je ćušnuo da bi sebi dokazao kako nije poludio. PA 100 je od siline udarca izgubila ravnotežu, ali vrlo brzo je ponovno stajala uspravno, ovaj put ukočenije, jer je u njenu nagonu prevladala samozaštita od fizičke prijetnje. Bol nije mogla osjetiti osim ako poslije pogrešnog uvjetnog refleksa ne primi znak »Krivo!«. Ćuška je za nju bila sudar s

predmetom. Miguel Tonio požali što se zaboravio.

— Oprosti! — Ote mu se. — Ja jesam lud. Sada ćeš vidjeti do koje sam mjere lud! — doda i uhvati je za ramena.

Trebalo je da ustukne i podigne ruku da bi primila poruku jagodica prstiju, ali ona to nije učinila. S njena lica nestane ukočenosti, premda je ukočenost morala trajati, jer je čovjekove ruke na svojim ramenima, ako ne uspije odstupiti — morala doživjeti kao ugrožavanje. To je Miguel Tonija navelo da polako sklizne rukama niz njene nadlaktice, niz laktove, niz podlaktice, sve do tankih, dugih i odjednom drhtavih prstiju, koji više nisu bili instrumenti komunikacije jer ih je nešto omelo da to budu. Sada su to bili prsti žene, a ne homonumera, ali tinjanje ženstvenosti nije bilo svjesnije od lista biljke što poslije sušna razdoblja oživljuje utjecajem plododajne kiše. Dodir što ga je iskušavala bio bi za homonumera upozorenje pred opasnošću, da se nije umiješala ugodnost koju zna, premda drukčiju, kad se prethodno objavi znakom nagrade, jer homonumer je poput dresirane životinje: čim primijeti da se zbiva nešto poslije čega slijedi hrana, životinja se radosno uznemiruje. PA 100 se suprotno od uvježbana refleksa primicala instruktoru, slijedeći nagon koji je mogao potjecati jedino od spolnosti, primicala se i dospjela tako blizu da je instruktor osjetio toplotni val libida i tog ga je trenutka jedino sažaljenje spriječilo da je ne zloupotrijebi.

Sanjam li, pitao je i sebe i nju, u sebi ili naglas, ili je ipak istina da su te zaboravili osloboditi spolnosti? Iz nehata? Iz zaboravljivosti? Iz zabune? Svejedno! Ako sam prvi koji te dodiruje kao što muškarac dodiruje ženu, onda si ti od sada najsretnije biće na svijetu, u isto vrijeme i najsretnije u otkriću ljubavi. A ja? Što ću s tobom? Mogu te zadržati tri mjeseca. Toliko mi je dano vremena da te osposobim da budeš naprava, koja će na fonetski nalog nekog idiota iz sunčanih katova ove zgrade, pronaći arhivsku jedinicu i otpremiti je nalogodavcu kroz usisnu cijev. S indeksom 100 bila bi nepogrešiva i uz to nepokvarljiva, ali ja sam te dodirnuo i pokvario, griješit ćeš. Uvukao sam ti se pod kožu... a i ti meni... Griješit ću i ja. Griješit ćemo oboje. Ja ću s tobom promašiti kao instruktor, a ti ćeš sa mnom promašiti kao homonumer. Između mojih programa i tvojih refleksa umiješat će se slijepi, možda i ne slijepi nagon tvojeg tijela željnog zasićenja u prianjanju kojem je ovaj dodir dalek ali nesavladiv poziv. Hoćeš li da ti dokažem?

Miguel Tonio je pusti i malko se udalji. Za nju to nije smjelo ništa značiti, ali ga je slijedila željom kojoj se opruge tijela nisu znale povinuti, ali oči su joj se širile kao da se njegovim udaljavanjem spušta mrak, a kad bi joj krenuo u susret, sužavale su se kao da se brane od svjetla.

Nije bilo više sumnje: PA 100 je poput kukca vodencvijeta u

kukuljici, kad iziđe, živjet će svega nekoliko sati za kojih će se u suludom lijetu pariti, a zatim izgorjeti. Miguel Tonio je mora pripremiti da izgara, ali da ne izgori. Podigao je ruke i raširio prste. Poziv komuniciranja! Ona se smjesta odazove. Dao joj je znak: »Hodaj i ne zaustavljaj se!« Odmaknuo se da joj ne smeta.

Ona je hodala možda nevoljko, korak joj je još bio nesiguran, jer nisu prestajale sile što su prokljuvale u tajanstvenoj želji približavanja. Odabirala je sredinu između zapreka predmeta i pokućstva i tako je morala hodati sve dok ne primi novi znak ili dok ne naiđe na nesavladivu zapreku ispred koje će zastati i hodati na mjestu dok ne primi novi znak. Ali korak joj je bio ometan. Ono nešto u njoj mijenjalo je osnovni program: pokazivala je namjeru da bude bliže Miguelu Toniju, bliže fizički, bliže bar onoliko koliko koji joj je dopuštao primljeni znak, pa i nešto bliže od toga, tako da je ponekad udarala u zapreke, što se događalo kad se ono nešto opiralo udaljavanju od instruktora. Osim toga, njen pogled nije slijedio putove kretanja da bi je zaštitio od smetnji, bar ne dovoljno, jer joj se lice okretalo malko u stranu, prema instruktoru. On je od vremena do vremena presijecao njenu putanju da bi je stavljao u još težu kušnju. I ona bi svaki put više ili manje iznevjeravala primljeni znak.

Kad se Miguel Tonio zaustavio ispred nje, posve joj onemogućivši dalje kretanje, ona se jednostavno priljubila uza nj. On ne izdrži. Zagrlio ju je i pripio usta na njena.

Od tog trenutka u njoj prestane djelovati znak. Koljena su joj zaklecala. Ženstvenost je savladavala homonumera.

Kad ju je pustio, skljokala se na pod. On klekne do nje i stade je ljubiti u posvemašnjem zaboravu, i da joj tijelo nije mirovalo pretvorio bi je u vodencvijet, ali mirovalo je, jer nije nalazilo puta do prianjanja. Mijenjalo se jedino okruženje kao da joj se osjetilima epiderme otkriva nešto poput omamljujuće vagnerijanske glazbe što joj se glasa u dnu nutrine i zbunjeno traži labirintni put do svijesti gdje će se iskazati usprkos svim zabranama i neznanju o tome što se zbiva s njom. Orgulje njena bića koje nije znalo za manuale i pedale, kao ni za manubrije i labiume, stale su se kopulantno odazivati pod utjecajem usana kalkanta i svirača Miguela Tonija, ali same su sebe mogle čuti jedino kao vibracije nespoznate slutnje velikog grča.

Jedno se osakaćeno biće stalo buditi u tminama grobnice.

Miguel Tonio je odlučio ukrasti PA 100.

Bio je to naum onkraj granice mogućnosti. Kad je homo-numer prenijet na radno mjesto, ostat će kao naprava u sklopu prostora i namjene kojoj služi. Ne udovolji li, bit će prenijet drugdje, priučen prethodno u odgovarajućem gimnazijumu za lakši zadatak, gdje će trajati dok se ne istroši. Ali arhiv je municipalne policije top-secret; ako tu ne udovolji, biva uništen zbog opreznosti.

PA 100 kao naprava opterećena spolnošću neće udovoljiti.

Miguel Tonio morao je zadržati neumoljivu ruku municipalnog establishmenta. Nije to bio jedino moral čovjeka koji se opirao onečovječenju čovjeka. Koliko god to bilo smiješno-glupo, još je tako smatrao, on se zaljubio u PA 100. Ne samo u ženu skrivenu homonumerom, ne samo u feminu, ne samo u orgulje. Zaljubio se u njenu nemoć.

Nije bilo lako izvesti homonumera iz zgrade. Svaki je od njih registriran prema podacima s tablice koja mu visi o vratu. Pri unošenju u zgradu, kompjutor upamti podatke, a pri neovlaštenom iznošenju, tablica emitira alarm i položaj na koordinantnoj ploči prostora. To je zato što svaki od njih nosi u podsvijesti, kao u trezoru, otisak svega što je vidio i čuo. Oni tako mogu biti, poslije složenih postupaka pranja mozga, ono što su u prošlom mileniju bile videotape kasete, uređaji za prisluškivanje i laserska holografija zatvorena kruga. Špijuni su to koristili, pa je zato i uveden sistem alarma. Homonumer nije mogao izaći ni bez tablice, jer u tom slučaju kompjutor reagira grafičkim znakom na monitoru u portirnici. Zato su i ljudi koji ulaze i izlaze dobivali tablice, ali na ove, ako se radilo o ovlaštenim osobama, kompjutor nije reagirao znakom alarma. S takvom je tablicom trebalo snabdjeti PA 100, a do takve je tablice Miguel Tonio mogao doći jedino ako je skine s vrata ovlaštene osobe. Kako? "

Jednom dnevno silazili su u podzemne trakte dežurni inspektori. »Nestane« li u podzemlju jedan od njih, PA 100 će dobiti propusnicu. Nestane li? Jedini način da neki inspektor »nestane« bio je umorstvo. U moralnom smislu nije Miguel Tonio osjećao smetnje. Sve ono »ozgo« on je mrzio. Bilo je dovoljno — ako ga sreća posluži — da se s inspektorom nađe u dvadeset i drugom podzemnom traktu, gdje će ga onesposobiti ili onesposobljena donijeti i ubaciti u aeropurifikacioni uređaj, eventualno u mlin za krute otpatke. Tu će se nepovratno razložiti u sirovine. Jedina su zapreka mogli biti homo-numeri koji nadziru i rukuju smrtonosnim ždrijelima, jer je zaštita čovjeka primarni uvjetni refleks za koji su programirani prije negoli dođu u gimnazijum. Ali i za to je bilo lijeka. Homonumeri su u dvadeset i drugom podzemnom traktu niska indeksa; ne traju dugo. Žrtvu će umrtviti, neprepoznatljivo umotati, odnijeti do uređaja i ubaciti, a nove homonu-mere privići da taj postupak prime kao uobičajen.

Prije svega toga što ga je čekalo, trebalo je bar donekle očovječiti PA 100 da ne bi zatajila pod utjecajima neiskušanih inzulta dnevna svjetla, mnoštva na ulici, mobila, zgrada, buke... »Nestanak« jednog inspektora mora se poklopiti s danom pripreme PA 100. Jedino čega se Miguel Tonio strašio, bilo je da se baš tog dana ne pojavi neki od inspektora kojeg nije dovoljno mrzio; zadrhtao bi, odustao ili počinio

grešku. Ne dogodi li se tako nešto, inspektorov će nestanak pokrenuti traganje. Da bi se saznalo kuda se kretao i gdje je nestao, ponekad je potreban cijeli sat preispitivanja elektronskih uređaja u kojima su tragovi njegova kretanja. Zatim je potrebno još toliko vremena da se testiraju uvjetni refleksi homonumera nadziratelja, da bi se saznalo kako se moglo dogoditi da počine zločin, ili da ga ne spriječe, ili da ne otklone »nesretan slučaj«. Za to vrijeme Miguel Tonio će s PA 100 biti izvan dohvata.

Nije vjerojatno da će se ikada saznati prava istina o nestanku inspektora.

U tami ostaje jedan jedini odgovor: hoće li slučaj uskladiti vremena u kojima se ovaj plan mora postupno ostvarivati?

Odgovori PA 100 bili su sve više i više ometani blizinom Miguela Tonija. Kretala se u krivuljama pod utjecajem dviju sila: jedne koja je bila odaziv nalogu i druge koja je bila odaziv spolu. Kad bi se Miguel Tonio povukao iz njena vidna polja, bila je poput magnetske igle koja se drhtavo usmjeruje prema njemu ma gdje se skrivao.

Mogao je izostaviti pripreme koje će je osposobiti za manipulacije u arhivi, ali to nije smio, jer bi neki od dežurnih inspektora lako otkrili da je homonumer PA 100 dospio na krivo mjesto. Ne bi mu bilo mučno pretrpjeti bilo kakvo poniženje što zatajuje u instruiranju PA 100, ali ona bi tada mogla biti otpremljena čak i u otpad. Maruška Libuša Guteša izoštrila bi sve svoje noževe da ga ukopa još dublje, a moguće je da bi otkrila kako PA 100 zapinje kao homonumer, jer je instruktor uvježbava za posve druge svrhe. Maruški Libuši ne bi bilo teško to i dokazati, a zloupotreba homonumera kao seksualne igračke baca na krivca ljagu koja za sobom povlači izgon iz municipija. Prognanik nije više čovjek. On je bezimena lutalica po tijesnim prostorima koje još nije iskoristila civilizacija nijednog municipija. Miguel Tonio prihvatio bi i sam izgon kad bi mogao povesti sa sobom PA 100.

Trebalo je naći rješenje i Miguel Tonio ga je našao.

U gimnazijumu je pripremao PA 100 kao manipulanta arhiva, a u svojoj je radnoj sobi pripremao njeno očovječenje. U toj je sobi ona postajala Mea, a on Tuo. Nije potrošio mnogo vremena da shvati što se od nje traži u dvorani gimnazijuma i u arhivskim hodnicima, a što u sobi. Kao što se životinje u cirkusu dresiraju davanjem ili uskratom hrane, kao nagradom ili kaznom, tako je i on nagrađivao ili kažnjavao Meu poljubivši je ili uskrativši joj poljubac. Ljubavna se igra tako pokazala kao pouzdan poticatelj u savladavanju svega što je morala naučiti i u prvoj i u drugoj ulozi. Teškoću je predstavljala težnja Mee da što dulje ostane u sobi, a što kraće izvan nje. Kažnjavanje taktilnim znakom »krivo« za Meu nije bilo dovoljno djelotvorno. On je u tome vidio buđenje njene svijesti, što mu je u isto vrijeme otežavalo naum i

opravdavalo trud. Mea je iz dana u dan sve više bila čovjek: kao i svaki drugi homonumer ispravljala je greške počinjene pri manipulaciji s arhivskim jedinicama, ali kad bi znak »krivo« uslijedio zato što bi krenula prema sobi, oči bi joj se ljudski ovlažile.

U sobi je Mea tražila dodir, a kazna je bila uskrata. Naučio ju je da ga traži povlačenjem kažiprsta po njegovu ramenu. Zatim je morala čekati odgovor. Bio je to za nju najmučniji trenutak: čekanje da se zadrži kod nje, da je zagrli. Za čekanja postajala bi neodapeta strelica kojoj nedostaje svega jedan gotovo beštežinski pritisak da bi se oslobodila. Ako bi se Tuo povukao, luk bi njena bića klonuo presječeno kao ustrijeljena ptica. Ako se ne bi povukao, ako bi se jedva primjetljivo sagnuo prema njoj, oteo bi joj se tanan, staklen kliktaj, prionula bi uza nj, ogrlila ga mekanim ticalima epiderme, omatala velovima svojih udova težeći svadbenom letu kojem se mora odazvati, kao što su se mitski mornari morali odazvati omamljujućem pjevu sirena što ih je vodio u slatku smrt.

Ali Tuo ju je za svadbena leta ostavljao gladnu.

Znao je: frustracija, kojoj se i sam podvrgavao, bila je zalog uspjeha, jer u Mei se zidao čovjek po stepenicama neudovoljena zanosu. Popusti li samo jednom prije negoli shvati što je, više neće biti homonumer, ali neće biti ni čovjek. Uskraćujući joj smirenje u orgazmu, utirao je vododerine kroz koje će njeni zapjenjeni brzaci, ne znajući, tražiti dolinu negdje drugdje, ne u njegovoj sobi za odmor, nego onamo gdje će je voditi njegovi znakovi. Samo luda ljubav, što ju je kočilo čudno isposništvo začeto jakom željom spasenja, davala mu je snage da Meinu neobuzdanu potrebu kopulacije razloži na neljudski odmjerene djeliće od kojih je svaki bio po jedna lekcija u pothvatu bijega iz mraka podzemna trakta. U tom je Tuo bio poput vrsna trenera kobile koju priprema za najvišu preponu upravljajući njenim napetim i nestrpljivim tetivama sad bičem, sad šećerom. Grand-prix mu nije smio izmaći.

* * *

Da bi otklonio ili bar ublažio šok koji bi Meu mogao kataleptizirati kad je izvede iz podzemlja, Miguel Tonio joj je za odmor prikazivao mikrofilmove: u suncu okupane prizore iz nadzemnih hodnika i atrija, užurbanost u aulama, ulice pod udarcima razdiruće buke megalopolisa, pločnike po kojima su se tiskali hodilci, kolnike i rijeke mobila, lica u krupnim planovima, lica, lica, lica... U jednim mjestima, zatvorenim, u kojima se do tada kretala nije susretala osobe što čine mnoštvo, raznolikost njihovih odijela, ponašanja, uzrasta.

Prvih dana projiciranja sve ju je to ostavljalo gotovo ravnodušnom. Gledala je prizore koji se nisu ucrtavali u njenu svijest i nisu gradili njeno iskustvo. Želja za njegovim zagrljajima posve ju je zaokupljala, ali on joj je sve više uskraćivao dodir da bi tu

neispunjenu želju iskorištavao kao poticaj, prebacujući je tako u stanje napetosti i oštreći joj zametke dosjetljivosti kako smiriti napetost. Isprva je bila nalik na mačku što dremucka na jastuku i podiže umoran pogled samo da bi vidjela što će učiniti gospodar koji se pomaknuo u njenoj blizini. Ne prilazi li joj da je pomiluje ili možda nestaje? U tim trenucima trepnula bi u njenim očima radost ili pak razočaranje. Nagrađivao ju je tek kad bi gledala u projicirani prizor, ali kad bi to ovlaš učinila, nije pokazivala namjeru da krene u »prostor« trodimenzionalne slike u stvarnim bojama, pa ni onda kad bi joj dao znak »Kreni!«. Poslušala bi, ali zaustavljala se prije negoli bi je mogao zadržati zid-ekran i nastavljala bi hodati na mjestu.

Miguel Tonio je zdvajao. Htio je da iskusi razliku između stvarnosti i zbilje, ali nije uspijevao. Tek kad je projicirao prizor u kojem je i sam bio nazočan, Mea je uočila njegovu dvostrukost i bila je posve smetena, na što ju je on snažno gurnuo prema ekranu od kojeg je pokušala uzmaknuti, ali on ju je pritisnuo o nepropusnu zapreku da bi spoznala razliku. Tako je razbio njenu obeshrabrujuću nezainteresiranost.

Malo-pomalo, prizori s ekrana postajali su projicirani prizori, poticatelji njenih uvjetnih, ali i svjesnih odgovora. Na tome je zidao sve bogatiji rječnik fonetskih i taktilnih poruka: ja — Tuo, ti — Mea, hodaj! trči! prolazi! ulazi! gledaj! zastani! miruj! ne osvrći se!... podešavajući znakove tako da odgovaraju onim mogućim situacijama u kojima će se naći u odlučnim trenucima. Da bi se osigurao od svih mogućih iznenađenja, snimio je skrivenom kamerom (okularni tv-stereolaser) cijeli put od sobe u gimnazijumu do svojega stana, a u stanu onaj isti ležaj koji je prethodno iz sobe za odmor prenio tamo gdje će biti mamac. Tu je snimku ponovljeno projicirao uz uvijek iste komunikacijske znakove koji su Meu silili na kretanje i ponašanje kakvo je od nje očekivao za vrijeme bijega. Kad je poslije nekoliko tjedana ustanovio da Mea unaprijed iščekuje znak, pa čak da u stanovitim trenucima postupa, a da znak nije ni primila, bio je s pravom uvjeren da je na dobrom putu.

Mea je naučila što treba raditi da bi došla do ležaja na kojem će se odigrati ono slatko i nepoznato prema čemu je tako snažno vuče tajanstvo njene ženskosti.

Tek tada je donio odijelo koje će nositi. Bilo je neprilika kad joj je svlačio homonumenski triko. Nagon samoobrane vrlo je razvijen kod homonumera; nadvladao je i samu milinu dodira, ali usputna milovanja u stankama ipak su je stišavala, premda su joj reakcije bile poremećene. Tek kad ju je privikao da samu sebe poistovjećuje s osobama koje se kreću pločnicima u projiciranim prizorima, smirila se i dapače pokušavala da sama svlači triko, kako bi što brže dolazilo do milovanja pri oblačenju. I od toga ju je trebalo odvići. Čim bi se

pokušala odjenuti za bijeg, smjesta ju je kažnjavao. Smjela je to učiniti tek kad bi joj on dopustio, jer je u gimnazijumu morala biti homonumer i ništa drugo.

Slijedeći pothvat sastojao se u tome da shvati ulogu novog odijela, kretanje ulicama i stizanje do ležaja. Da bi provjeravao do koje je mjere shvatila tu vezu i ulogu, počeo ju je u novom odijelu voditi kroz gimnazijum i zamršene labirinte arhivskih hodnika sve do izlaza iz podzemna trakta, što nije predstavljalo nikakvu opasnost jer su susretali jedino homo-numere zaposlene traženjem i otpremanjem arhivskih jedinica, a za njih je Mea u tim slučajevima bila dežurni inspektor. U slijedeća dva tjedna izlazaka, Mea ga je počela slijediti bez naloga. Još više od toga! Znala je za izlaz, i da je nije nasilno zaustavljao, ona bi nastavila put do ležaja u njegovu stanu, ali nikada ne bi dospjela do cilja, jer bi upala u kontrolnu mrežu nepogrešivog elektronskog oka što čuva izlaz i ulaz, registrirajući tablicu koju je nosila, a koja još nije bila ona što osigurava mirno prolaženje.

Mea je bila pripremljena.

Trebalo je samo čekati da se steknu svi ostali uvjeti.

Homonumeri moraju biti na broju u hranilnicama i spavaonicama. Prvi korak Miguel Tonia bio je izvještaj da je jedan od homonumera na službi kod aeropurifikatora jednostavno nestao, što je dežurni inspektor primio s izvjesnim nezadovoljstvom, jer se do tada nikada nije dogodilo da homonumera progutaju uređaji koji su mu povjereni i koje je programiran. Miguel Tonio se opravdao navodeći da je greška funkcioniranju uređaja, što je značilo da bi se takav slučaj mogao ponoviti.

Od »nestanka« homonumera, Meu je Tonio Alpa hranio u svojoj sobi, a tu je i spavala, pa je kontrola broja homonumera bila u redu. U međuvremenu raščistio je sam sa sobom i moralnu krizu u vezi s izborom žrtve. Odlučio je pričekati dežurstvo Maruške Libuše Guteša. Jedino ona neće uznemiriti njegovu savjest.

Dežurstva se nisu smjenjivala ustaljenim redom, jer je allinspektor u svojoj premudrosti otklanjao predvidljivost, ali vjerojatnost da neće dugo čekati Marušku Libušu temeljila se na činjenici da je među inspektorima bilo manje žena, te da su se najviše one koristile u dežurstvima: manje su razmišljale o smislenosti svojih strogih dužnosti, nisu bile sklone preispitivanju motiva eventualnih grešaka na koje su nailazile, savjesnije su zavirivale u svaki kutak, marljivo su provjeravale kako homonumeri obavljaju svoje zadatke i posebno koliko im je desetinki sekunde potrebno da ih obave. Žene inspektori najmarljivije su sabirale podatke o zakasnjelim ili krivo odaslanim arhivskim jedinicama da bi homonumera koji je zatajio vratile u gimnazijum na ponovno programiranje, a u tome je Maruška Libuša prednjačila ponešto zbog svoje gadne naravi, ponešto zbog

osvetoljubivosti prema Miguelu Toniju, a ponešto iz potrebe da bi ga uz ucjenu možda ipak naknadno šarmirala.

Sretan trenutak odigrao se svega dva dana kasnije.

Na svojem je monitoru ugledao Marušku Libušu u arhivskom hodniku. Davala je jednom homonumeru taktilni znak koji poništava poruku koju je primio ozgor, da bi se uvjerila hoće li, kao što mora, pokrenuti alarm. Miguela Tonija nije zanimao ishod kušnje. Odmah je Mei povikao »Bijeg!« na što se ona odjenula za izlaz. Trebalo je da ih inspektor zateče u hodniku. Predvidio je što će se tada dogoditi i nije se prevario ni u jednoj pojedinosti.

Čim se Maruška Libuša suočila sa ženom koja je bila homo-numer po obličju, ali ne i po umrtvljenom licu, zastala je kao da je otkrila nešto što je unaprijed tražila, ali premjerivši je od glave do pete, odbacila je sumnju kao nemoguću, jer Mea nije bila u radnom odijelu homonumera, već u građanskom, za izlaz.

— Tko ste vi? — ote joj se.

— Objasnit ću ti — polako će Miguel Tonio.

Mea krene ispruženih ruku prema Maruški Libuši, ne posve sigurna radi li se o Stereovizijskom prizoru ili o biću koje je stvarno ispred nje, ali Miguel Tonio je zadrži.

— Mea! — oglasi se bivši homonumer.

Miguel Tonio bio je svjestan da Mein odgovor na inspektoričino pitanje nema značenja, ali je zadrhtao od radosti, jer je to bilo prvi put da trećem licu iskazuje svijest o svojoj osobnosti.

— Kako je dospjela ovdje? — zapita Maruška Libuša prijeteći. — Misliš li možda da za tebe ne vrijede zabrane? Jesi li svjestan kazne?

— Objasnit ću ti — ponovi Miguel Tonio i krene prema svojoj sobi. Mea se držala uz njega, a Maruška Libuša ih je slijedila.

— Ostani i čekaj! — rekao je Mei, otvarajući vrata.

Uslijedio je još jedan radostan trenutak. Mea je pokazivala nesklonost da ga ne posluša u čemu je Miguel Tonio naslutio ljubomoru. Morao je ponoviti nalog strožim glasom. Mea se nevoljko zadrži na mjestu, a Maruška Libuša zakorači u sobu, bacivši još jedan pogled na Meu. Bila je uvjerena da napokon ima Miguela Toni ja u rukama.

Vrata se zatvore.

— Da čujem?! — zlobno će Maruška Libuša.

— Pogađaš li tko je ona?

— Hm!... Tko je?... Lijepa, ali jeftina mačkica.

— Uvijek sve znaš. To može biti opasno.

— Za koga, Miguele Tonio? — rugala mu se.

On ne odgovori.

— Za tebe i za nju — odgovori ona mjesto njega. — Dosta si toga zamutio, Miguele Tonio. Za mene bi bilo opasno jedino ako bih

prešutjela otkriće.

Odjednom je govorila pod pritiskom svojih neudovoljenih strasti s Miguelom Tonijem kao svojim objektom.

— Možda bi šutnja bila za tebe pravo na nagradu — reče Miguel Tonio sluteći odakle nesigurnost njena glasa.

— Odviše se utvaraš, Miguele Tonio — prene se ona.

— Dobro je za tebe da se samo utvaram. Dobro je i za mene.

— Ne razumijem te.

— I to je dobro za tebe. Bar još koji trenutak.

— Misliš li možda da bih pristala spasiti tebe, a žrtvovati samo nju? Ah, to nikako ne, nikako ne! — smijala se.

— Nisam to mislio.

— A što si mislio, Miguele Tonio? Zar misliš da ćeš se spasiti ako sebe žrtvuješ na njen oltar? U kojem ti to mileniju živiš? U prošlom? Ti si bonzo — smijala se ona još ružnije.

— A ti ćeš mi podmetnuti vatru na kojoj ću se spaliti?

— I hoću! Ali razmisli zašto i kako.

— Nemam više vremena! — odjednom će posve drukčijim glasom Miguel Tonio. Izvukao je odapinjač i sasuo u Marušku Libušu Guteša cijeli šaržer smrtonosnih igala, strgnuo joj s vrata identifikacionu tablicu, zamotao leš u pripremljenu ceradu koja ne propušta zrake i tako onemogućava foto-detektoru da naknadno slijedi njeno kretanje po tragovima toplotnih mrlja, s lesom je ušao u svoj lift i prenio ga osam katova niže. Dolje se homonumeri nisu osvrtali na njegovu nazočnost, jer ih je na vrijeme programirao da prime bez reagiranja ubacivanje zamotka u aeropurifikacioni uređaj, gdje će biti razložen na osnovne sirovine i kroz odgovarajuće cijevi otpremljene u tvorničke tankove da bi poslužile u svrhe za koje Miguel Tonio nije htio znati. Za sat dva Maruška Libuša bit će tvar u stotinjak predmeta, lijekova, higijenskih potrepština i tko zna čega još. U svijesti živih bića bit će samo uspomena pretvorena u zagonetku. Netko će se službeno, a netko znanstveno-teorijski baviti neko vrijeme pitanjem kako je nestala inspektor Maruška Libuša Guteša, koja je sišla u četrnaesti podzemni trakt da se više nikada ne pojavi s izvještajem o tome kako su funkcionirali homonumeri programirani za otpremu i pohranu arhivskih jedinica.

Tuo i Mea prošli su izlaz iz trakta u 13,22,04.

Bijeg Tonija s Meom protekao je po planu, bez zapreke. Jedino je Mea pred izlazom iz podzemna trakta zastala uvjerena da je nepropustan kao i ekran u njegovoj sobi, ali on ju je zgrabio za ruku i svom silinom povukao. Shvatila je. Zid je na čudesan način nestao i projicirani prizori postali su stvarnost. Isto tako je stvarnost postao hodnik okupan dnevnom svjetlošću, zatim atrij, pa onda ulica megalopolisa, promet, buka, susretani ljudi, zgrade... On joj je za sve

vrijeme izgovarao rečenice kojih je smisao znala, jer je bilo nužno da joj se lice mijenja, da joj oči oživljuju, da iskazuju sad pristajanje, sad otpor, da se ponekad zaustavi da bi vidjela neki izlog što ga je poznavala s ekrana. Ponekad se smijao da bi se i ona smijala, a ponekad bi joj šaputao: Mea, Mea, Mea... da bi ona odgovarala: Tuo, Tuo, Tuo...

Četrdeset minuta hodanja i bili su u njegovu stanu.

Na vratima sobe u kojoj je bio njen i njegov ležaj, još jednom je zastala, jer je to bio najčešći prizor, najprivlačniji, u isto vrijeme i prizor koji ju je uvlačio u se, ali kad god se nije mogla oprijeti uvlačenju, uslijedila bi najgrublja kazna. I tu je Tuo morao biti surov. Zgrabio ju je, bacio u sobu, srušio na ležaj i poljubio. Njen je strah bio samo kratko vrijeme jači od siline ljubavnog nagona. »Tuo!« povikala je u čudu nesavladive omame, ali on je znao da vrijeme još nije zrelo. Morao se što prije vratiti u gimnazijum, a morat će svaki dan odlaziti, dolaziti, odlaziti, dolaziti, odlaziti, dolaziti. Mea to mora prihvatiti kao neizbježno. Koliko god ju je želio i koliko god je mogao sada zasititi i svoju i njenu strast, ipak je bio svjestan da je zakoračio tek na još jednu stepenicu njena očovječenja. Kad bi na tome ostalo, Mea bi se od homonumera razlikovala jedino po tome što je uz samostalnost zasićenja gladi, stekla i samostalnost zasićenja libida. U tom bi slučaju on bio veći zločinac od onih koje je osuđivao. Mea je bila poput djeteta kojem su genetičari ubrzali fizički razvoj do pune zrelosti, a on tom djetetu mora ubrzati duhovni razvoj, poklanjajući joj se u mjeri nagrade, koju svaki put mora zaraditi savladavši višu stepenicu u tom razvoju.

I dok je ona usoptano govorila: Mea, Tuo, Mea, Tuo, Mea, Tuo... on ju je morao najprije kazniti, a zatim, smirenu, povesti do hladnjaka da bi znala gdje je hrana, pa onda do zahoda i kupaonice. Udovoljavanju gladi i higijeni uvježbali su je još prije negoli je dopremljena u gimnazijum. Tu nije bilo teškoća. Uostalom, raspored joj je bio i te kako poznat iz ponavljanih projekcija. Novo je bilo ogledalo. Kad je u prolazu ugledala samu sebe, zaprepašteno je zastala. Tuo je na to bio zaboravio. Ona je mislila da vidi neko strano biće, jer je samu sebe prvi put ugledala. Kad se Tuo pojavio iza njenih leđa, ali u ogledalu ispred nje također, presenećeno se okrenula. To više nisu bile reakcije homonumera za kojega svaka nova pojava kao da i ne postoji. Bile su to reakcije djeteta koje će se najprije prestrašiti, a onda nastojati da pojavu svede u koordinate uma, da njome ovlada prizivajući razloge i namjene.

Ono što je Tuo do tog trenutka postigao nije bilo mnogo, ali bilo je dovoljno da ga podrži u uvjerenju o smislu i etici pothvata što ga je poduzeo. Kad je spoznao da je shvatila što je to ogledalo u predmetnom svijetu, bio je toliko ganut da ju je toplo zagrlio. Za nju

je to bio znak koji sve ostale briše. Odjednom je, oslobođena zagonetki neiskušana zbivanja, kliknula u nesavladivom nagonu i pripila se uza nj kao križnousnica. Tuo se jedva savladao. Bojao se njena ponašanja kad uslijedi njen prvi orgazam. Mnogo važnije je bilo da prihvati njegov odlazak. Kad izađe iz stana, ona mora znati da će se vratiti. Inače ne bi čekala. Ona bi...

Sutradan, u sedam ujutro, allinspektor Chiril Axent Felicianus na svojem je stolu našao praznu rubriku u kojoj je moralo biti teledaktilski upisano sve o stanju u arhivu i tehničkoj službi zgrade. Bio je još jedan razlog što je blesavo piljio u praznu rubriku. Jučer su iz Centra za genetiku i homo-numerizaciju ponovno tražili da ih obavijesti kako se vlada homonumer kojem je ostavljena nedirnuta spolnost da bi se ispitao utjecaj libida na uvjetne reflekse. Budući da je centar tražio da se slučaj tretira kao top-secret, Chiril Axent Felicianus ograničio se jedino na dežurnima: da otvore oba oka i oba uha te da ga potanko izvijeste ako išta izuzetno zamijete u tehničkim službama, naročito u arhivu. Kako su izvještaji koji su slijedili bili negativni, jučer je u dežurstvo poslao Libušu Natašu Gutešu, smatrajući je najsposobnijom da otkrije ako ima što dostojna otkrića.

— I otvori oba oka i oba uha — rekao joj je.

— Misliš da Miguel Tonio Alpa...

— Ništa ne mislim — prekine je. — A što se tiče Tonija Alpe, znam da bi ti radije otvorila obje noge.

— Za koga me držiš?

— Kad govorim-službeno neumjesno je miješati privatne stvari.

— Spomenula sam ga službeno. Znam da je sumnjiv otkad je nestao homonumer u dvadeset i drugom traktu; njegov homonumer.

— Ono što ja službeno spomenem, jedino je što treba da znaš. Možeš otići!

Maruška Libuša izašla je čvrsto odlučivši da Miguela Tonija stavi na apotekarsku vagu svih svojih inspekcijskih vrlina. Ako išta nađem sumnjiva, Miguel Tonio je moj, mislila je. Platit će mi!

Kad je Maruška Libuša izašla, allinspektor se dao na čitanje ostalih teledaktilskih izvještaja. Sve je bilo u redu kao što je to i očekivao, smatrajući da municipij baš njemu zahvaljuje na savršenom funkcioniranju establišmenta. Jedina crna točka, uostalom zanemariva, bila je najnovija urgencija iz Centra za genetiku i homonumerizaciju. Neki tamo znanstvenik uporno je tvrdio da ipak jedan od homonumera poslanih u arhiv mora pokazivati znakove izuzetne hitrine i točnosti, jer libido, neutrošen u svojoj primarnoj biološkoj funkciji, ne može a da se ne ispolji u drugim, primjerku dostiživim djelatnostima, i to kao pozitivan činilac. Allinspektor nije u to bio uvjeren, ne zato što bi se razumio u genetiku, već zato što u izvještajima dežurnih inspektora nije bilo ni spomena o nekom

izuzetku. Jedini izuzetak u posljednje vrijeme bio je homonumer nestao u dvadeset i drugom podzemnom traktu. Nije valjda homonumer s libidom počinio samoubojstvo skočivši u aero-purifikacionu cijev? Glupost! Otkrio u sebi potrebu da se spari, a onda skočio u cijev? Ako zmija Maruška Libuša ništa ne otkrije, a ona je u stanju zatvorenih očiju na milju daljenosti nanjušiti je li netko muško ili žensko, onda tu zaista nema ništa.

To je bilo baš ono što je Chiril Axel htio znati iz njenog teledaktilskog zapisa, koji je sada pred njim zjapio prazan.

* * *

Kako se nikada nije dogodilo da bi nedostajao izvještaj dežurnog, allinspektor pritisne odgovarajuće dugme interne komunikacije i zaurla:

— Maruška Libuša!

Slijedio je pripremljen odgovor:

— Inspektor Maruška Libuša Guteša izašla je iz četrnaestog podzemnog trakta u 13,22,04 i prema bilješci glavne portirnice napustila zgradu u 13,29,01 u pratnji instruktora.

Napustila zgradu? U pratnji instruktora? I dalje?

— Nije bilo naloga da se prati njeno kretanje.

Allinspektor pritisne dugme komunikacije sa četrnaestim

— Molim podatke o kretanju dežurnog u traktu. Odgovor je čekao petnaest minuta.

— Dežurni je ušla u trak u 7,03,28, kretala se hodnikom 1-12 A, susrela instruktora, krenula prema gimnazijumu, u 7,21,08 ukopčala prisluškivač. Emitiramo fond-zapis:

»Mea.«

»Kako je dospjela ovdje?« »Objasnit ću ti.« Stanka. Koraci.

»Da čujem!«

»Pogađaš li tko je ona?«

»Hm!... Tko je ona?... Lijepa, ali jeftina mačkica.« »Uvijek sve znaš. To može biti opasno.« »Za koga, Miguele Tonio?« Stanka.

»Za tebe i za nju. Dosta si toga zamutio, Miguele Tonio. Za mene bi bilo opasno jedino ako bih prešutjela otkriće.« »Možda bi šutnja bila za tebe pravo na nagradu.« »Odviše se utvaraš, Miguel Tonio.«

»Dobro je za tebe da se samo utvaram. Dobro je i za mene.«

»Ne razumijem te.«

»I to je dobro za tebe. Barem još koji trenutak.« »Misliš li možda da bih pristala spasiti tebe, a žrtvovati samo nju? Ah, to nikako ne, nikako ne!« Smijeh.

»Nisam to mislio«.

»A što si mislio, Miguele Tonio? Zar misliš da ćeš se spasiti ako sebe žrtvuješ na njen oltar? Ti si bonzo.« Smijeh.

»A ti ćeš podmetnuti vatru na kojoj ću se spaliti?« »I hoću! Ali razmisli zašto i kako?« »Nemam više vremena.«

— Fono-zapis je prekinut. Razgovor od »Da čujem!« do »Nemam više vremena« vodio se u radnoj sobi instruktora u gimnazijumu. Iza zatvorenih vrata. Jeste li čuli šum zatvaranja vrata?

Allinspektoru se nije mililo da odgovara. Prekinuo je komunikaciju i započeo razmišljati brzinom svjetlosti:

Da spasi jeftinu mačkicu, koju je nekako uvukao u arhiv (kako, utvrdit će naknadno) Miguel Tonio je smotao Marušku Libušu ili je ona smotala njega kao cijenu za šutnju, a kad ga je već smotala, nije ga ispuštala cijelo jutro i podne... Zna je on! Kad se napokon smirila (kako je Miguel Tonio izdržao tako dugo?) pobjegla je s njim iz zgrade, možda u njegov stan, možda negdje drugdje, ali on će je pronaći pa makar se skrila u krevet presjednika municipija. Čekaj, čekaj... Onaj glasić »Mea«?... Pa onda »Pogađaš li tko je ona?«... Napokon Miguelova prijetnja: »To može biti opasno!«? A što može biti opasnije od...? Ah, tu te imam, Miguele Tonio Alpa! Od homonumera s libidom načinio si lijepu, ali jeftinu mačkicu! Maruška Libuša je to otkrila, a ti si kupio njenu šutnju ili je ona naplatila šutnju, poslije čega je uz tvoju pomoć pobjegla, jer je znala što je čeka, a ono što je čeka i dočekat će jel Imbecil iz Centra imat će svoj izvještaj o tome čemu služi libido u homonumeru! Tako je to! Pametniji sam negoli sam mislio da jesam!

Allinspektor uspostavi komunikaciju s gimnazijumom.

— Miguel Tonio Alpa!

— Izvolite, allinspektore!

— Znam sve.

— A što je to »sve«?

— Znam što je Mea, a što se tiče Maruške Libuše otkrit ću je pa da si je otpremio na sjeverni pol da spava s Eskimima.

— Nisam nimalo sumnjao u vaše sposobnosti, allinspektore. Primjerak još nije dovršen i zato sam ga skrivao od dežurnih.

— Od Libuše Nataše ništa se ne može skriti!

— Ne znam o čemu govorite.

— Rekao sam ti da znam sve. Imam fono-zapis razgovora što si ga s njom vodio sve dok je nisi ušutkao zagrljajem... Zaboravila ga je izbrisati... Dovedi mi primjerak da...

Sada je i Miguel Tonio Alpa znao sve. Nije se sjetio da bi Libuša Nataša mogla ukopčati fono-zapis. Allinspektora nije više slušao.

— Dovest ću je za desetak minuta — izgovorio je ne znajući sluša li ga još allinspektor.

Da je odredio više od desetak minuta, allinspektor bi bilo sumnjivo i vjerojatno bi pokrenuo svoje ljude da ga dovedu s Meom, kao što će to učiniti poslije petnaestak minuta, a to je bilo dovoljno vrijeme da

mobilom dođe da svojega stana, zgrabi Meu i negdje je skrije — Gdje, o tome će misliti dok bude jurio.

Da ne upadne u vremenski tjesnac i da izbjegne dežurnog koji je možda bio na komunikacijskom kanalu, u kojem bi ga slučaju zaustavio i tražio da mu objasni zašto ne vodi »primjerak«, popeo se svojim dizalom do trećeg podzemnog trakta u kojem je bio parkiran njegov mobil. Bilo mu je dovoljno tri minute da se nađe u prometnom tunelu, na traki koja je dopuštala 150 kilometara na sat.

Allinspektoru Chirilu Axelu Felicianusu bilo je sumnjivo što mu je Miguel Tonio rekao da će »primjerak« dovesti za desetak minuta, ne objašnjavajući razlog zašto odlaže nalog, kad je izričito tražio da dode odmah, što je izmaklo Miguelu Toniju jer više nije slušao.

— Oduzmite instruktoru gimnazijuma identifikacijsku tablicu — obavijestio je dežurnog.

— To neće biti lako, allinspektore. Ako je uskrati... ako se fizički opre... homonumeri će mene onemogućiti...

— Glupane! Učini kao što ti kažem; u njegovoj radnoj sobi, s odapinjačem u ruci!... Odmah!... I drži ga pod prijetnjom. Ja silazim...

Allinspektor je odmah krenuo dolje. Dežurnog je našao u instruktorovoj sobi.

— Instruktora nema nigdje! — žalosno će dežurni.

— A primjerak?

— Kakav primjerak?

— Idiote! — povikne allinspektor i odmah dade nalog:

— Zatvarajte sva vrata zgrade! Prekasno!

Ni Miguela Tonija, ni primjerka nije bilo u zgradi. Da to sazna trebalo je više od pet minuta komuniciranja sa vratarima.

— Miguel Tonio Alpa je u 08,11,07 krenuo svojim mobilom iz trećeg podzemnog i ušao u tunel S9.

Allinspektor riknu u alarmni komunikacijski kanal:

— Zaustaviti pod svaku cijenu mobil UP 521-808 MZ. Blokirati stan Miguela Tonija Alpe. Izvještaj svake minute. Allinspektor.

Tako je započela bitka s vremenom između gonitelja i progonjenog.

* * *

Miguel Tonio je imao nešto malo sreće. Već poslije nekoliko prijeđenih kilometara naišao je na prazan policijski mobil, zaustavio svoj i prešao u nj. Nije sumnjao da ga gone. U policijskom će mobilu slušati naloge i izvještaje. To mu može biti od pomoći. Zaista. Uskoro je čuo: »Patrola 31 kreće prema stanu miguela Tonija Alpe. »U policijskom mobilu imao je prednost na traci i pravo na punu brzinu. Bio je u prednosti jedino ako se patrola 31 ne nalazi bliže njegovu stanu negoli on. Nije mogao znati odakle je poslala izvještaj da kreće. Odmah zatim gotovo nevjerojatno brzo, čuo je izvještaj: »Mobil UP

521-808 MZ nađen na punktu 7—11 tunela S 9. Prazan. »To će ih posve zbuniti, pomisli. U tunelu mi ništa ne prijeti. U stanu?«

Ponovno je Miguel Tonio imao nešto malo sreće. Bio je brži od patrole 31. Ušao je u stan i zatekao Meu pri jelu. Nije se osvrtala na nj. Hraniti se bio je za nju, dok se ne zasiti, jači nagon od parenja. Nova jela su draškala njene calliculae gustatoriae tako neodoljivo da joj je morao dati i taktilni fonetski znak »prestani jesti!«. Bila je vjerojatno dovoljno sita, jer se odmah okrenula prema njemu i mazno ga zagrlila, vukući ga prema ležaju. U njenom je okruženju zračila radost. Oči su joj blistale u sreći.

— Još nije došao trenutak, Mea! Najprije bijeg! — rekao joj je neuobičajeno strogo.

— Bijeg — ponovi ona kao jeka.

Trebalo mu je vremena da je izvuče iz kuće i da se s njom izgubi u uličnoj vrevi, gdje će ostati toliko dugo koliko je potrebno da ga nađu ma gdje ga tražili. Usput će na što udaljenija mjesta odbaciti identifikacijske tablice, svoju i onu Libuše Nataše, da bi radijacija obmanula policijske mobile snabdjevene geigermesnerovim brojačima.

— Bijeg! — on će još strože, vukući je prema hodniku, ali čim je došao u predsoblje ugledao je kroz polarizirana staklena ulazna vrata tri policajca u građanskim odijelima, patrolu 31. Jedan od njih je ispitivao svoj brojač.

— Unutra su Miguel Tonio Alpa i Libuša Nataša Guteša — obavijestio je ostale.

Drugi pozvoni.

Miguel Tonio ukopča sigurnosni uređaj. Imali su sredstva da ga otklone, ali prije toga moraju tražiti dopuštenje od allinspektora. Izlaza više nije bilo.

Od taktilna, vidna, čujna i slušna svijeta što se ravna po iskonskim uzrocima i nikad dovršenim posljedicama (jer su i, one uzroci), povijest prihvaća samo najkrupnije događaje, dok se prema svemu ostalom odnosi kao prema pomaku zrnca pijeska u pustinji Gobi. Zato će povijest biti posve neosjetljiva prema panici u Meinim očima, prema znaku »Miruj!« što ga je primila od Miguela Tonija, prema nestanku panike pred kliktajem radosti, kad ju je Tuo naglo povukao natrag do ležaja.

Jedan od patrole 31 tražio je instrukcije služeći se telekomunikacijom.

Mea je bila gladna ljubavi.

Tuo također.

Strgao je sa sebe i s nje svaki djelić odjeće.

Mea je ponovno bila križnousnica. Pripila se uz nj ustima, grudima, bedrima, pupkom, slabinama i vlažnim dubinama vagine

koja je vrištala u potrebi da bude slatko usmrćena falusom, što će je ritmom trzaja prikovati na noćnom nebu gdje će trajati kao zvijezda što pijevno klikće u radosti samouništenja. »Mea, Tuo, Mea, Tuo, Mea, Tuo, Mea, Tuo...« dahtavo je šaputala.

Akord svemira.

Iz predsoblja je jedva čujno dospijevao šušketav zvuk. Patrola 31 dobila je dopuštenje i sada je uklanjala osiguranje ulaza.

Za Meu taj zvuk nije imao nikakva značenja. Sve njeno biće napeto je osluškivalo partnera kopulacije u silnoj brizi da ne omete valovito gibanje vlati kojima se prepušta kao lomači. Vlati su već palucale.

Onaj zvuk se više nije čuo.

Patrola 31 polako, na prstima, sa svim oprezima, ulazila je u svetilište, skrnaveći ga.

Sjeme kalkanta Miguela Tonija Alpe brizgalo je u naletima i bivalo pohlepno usisavano mističnim ustrojem matere.

Čuvši korake u hodniku, kalkant je oslobodio jednu ruku, primio za držak smrtonosni odapinjač, podigao ga do Meina tjemena, pritisnuo oroz i njeno je tijelo u apogeju orgazma ostalo zauvijek među zvijezdama.

Koraci su se zaustavili posve blizu.

Miguel Tonio čuo je njihovo disanje.

U fizičkom je svijetu tišina prepasti bila sasvim nalik na zamrlu koronu himne.

Murray Leinster: *Četvero-dimenzionalni demonstrator*

The Fourth-dimensional Demonstrator

Prevela Nada Kralj

Pete Davidson bio je zaručen s Daisy Manners, plesačicom u noćnom lokalu »Zeleni raj«. Upravo je ovih dana naslijedio svu imovinu svoga strica koji je bio čuveni znanstvenik a području otkrića četvrte dimenzije. Također je imao zadaak da čuva miroljubiva klokana po imenu Arthur. Ipak, nije bio sretan; pokazalo se to ovoga jutra.

Pete je sjedio u stričevu laboratoriju i nešfo šarao po apiru. Dok je zbrajao neke račune, očajnički je rukom prolazio kroz kosu. Zatim je stao oduzimati, pa dijeliti i množiti. Rezultati nikako nisu bili ispravni i Pete duboko uzdahne. S vremena na vrijems na vratima bi se pojavljivalo dobroćudno dugoljasto lice koje ga je promatralo sa strahopoštovanjem. Bio je to Thomas, stričev poslužitelj, kojeg je Pete također naslijedio od strica među ostalim, njemu smiješnim napravama.

— Oprostite, mladi gospodaru — pažljivo će Thomas.

Pete se izgubljeno nasloni na stolicu.

— Što je, Thomase? Zar je Arthur nešto učinio?

— Ah, ništa naročito. Brsti dalije u cvjetnjaku. Htio sam vas upitati što da danas pripremim za objed?

— Bilo što — odgovori Pete. — Sasvim mi je svejedno. Ipak, nije! Palo mi je na pamet da bih trebao konzumirati nešto što bi mi razbistrilo mozak pa da se detaljnije pozabavim stričevim zavrzlamama u računima. Priredi mi nešto što je bogato fosforom i vitaminima. Bit će mi potrebno.

— Razumijem — odgovori Thomas. — Ali, trgovac mješovitom robom... znate...

— Zar opet? — nemoćno zavapi Pete.

— Na žalost, da — odgovori Thomas i tek sada uđe u laboratorij. — Nadao sam se da će nam krenuti nabolje.

Pete zatrese glavom i utučeno pogleda na gomilu računa.

— Ipak, nije krenulo nabolje. Novac kojim bismo platili dugove trgovcu, zasada je samo još san. Pa to je strašno, Thomase. Sjećam se kako je mom stricu novac jednostavno curio sa sviju strana. Oduvijek sam mislio da je četvrta dimenzija čista matematika a ne ovakva razuzdanost. Tko zna kako se stric Robert snalazio u svemu tome i tako dobro zarađivao. Bojim se da neću imati čime platiti sudsku raspravu oko nasljedstva, a kamoli zarađivati za život.

Thomas nešto promrmlja. Zvučalo je kao suosjećanje.

— Sam bih još nekako i preživio — muklo će Pete. — Čak i Arthur sa svojim jednostavnim klokanskim srcem gura nekako. Ali, Daisy! Tu je problem! Daisy!

— Daisy?

— Moja zaručnica — reče Pete. — Ona je plesačica u »Zelenom raju«. Ona je, zapravo vlasnica Arthura. Thomase, rekao sam Daisy da sam naslijedio silno bogatstvo. Razočarat će se strašno!

— To je loše — sažaljivo će Thomas.

— Ova tvoja izjava je tako patetična, Thomase. Daisy nije osoba koja tako lako prima razočaranja. Kada joj objasnim da je sve bogatstvo strica u nekakvoj četvrtoj dimenziji koju ja ne znam materijalizirati, Daisy će biti uzrujana i prestat će me slušati. Što mi je činiti?

— A što ćemo s ručkom...?

— Moramo ga nečim platiti, do vraga! — zagrmi Pete. — Thomase, ja ovog časa imam u džepu svega četrdeset centi. Arthur ipak ne smije izgladnjeti. To se ne bi svidjelo Daisy, Da vidimo.

Diže se sa stolice i pogledom obuhvati cijeli laboratorij.Nije nimalo nalikovao na obiteljsko mjesto. Peteov se pogled ustavi na kosturastoj spravi načinjenoj od željeznih šipki, Thomas je rekao da je to kvadraton — model kocke koja ima četiri, a ne tri dimenzije.

Peteu je više nalikovala na srednjovjekovnu spravu za mučenje heretika, pa nije mogao zamisliti nikoga tko bi želio kupiti ovakvo nešto. Osim njegova strica. U laboratoriju je bilo još bezbroj čudesnih naprava. Nalikovale su na stvari u koje je netko uložio silnu količinu novca i strpljenja da bi postigao nekakav cilj, a ispada da sve to nije vrijedno ni novaca ni truda — toliko su mu besmisleno izgledale te naprave.

— Ovdje nema ničega što bih mogao založiti — utučeno će Pete. — Čak ni nekog instrumenta s kojim bih stao na ulicu i zajedno s Arthurom svirao i zaradio za ručak.

— A demonstrator? — s nadom u glasu prozbori Thomas — Vaš ga je stric dovršio neposredno prije smrti.

— Baš zgodno. A što je to demonstrator? Čemu bi trebalo da služi?

— Pa on pokazuje kako djeluje četvrta dimenzija — značajno će

Thomas. — To je životno djelo vašeg strica.

— Dobro. Pogledajmo ga — reče Pete. — Možda bismo se mogli izdržavati tako da po raznim izlozima pokazujemo četvrtu dimenziju u reklamne svrhe. Ipak, nisam siguran da će to veseliti Daisy.

Thomas, ozbiljna lica, priđe zavjesi iza pisaćeg stola. Pete je mislio da je iza zavjese nekakav ormar. Thomas povuče prekrivač i pred njima se ukaže velika, čudesna naprava. Vidjelo se da je tek završena jer su svi metalni dijelovi još bili sjajni i netaknuti. Imala je oblik limene potkove visoke oko dva metra. Doimala se šuplje, ali Pete opazi da joj je unutrašnjost ispunjena cijelim nizom zupčanika i kotačića. Pri dnu naprave nalazila se velika okrugla ploča od debela stakla. Činilo se da joj je namjena bila da se okreće oko svoje osi. Ispod ploče bile su nekakve bakrene cijevi koje su izlazile iz rashladnog uređaja naprave. Pete još nije bio siguran da je sve to dobro shvatio u svojoj glavi.

Thomas uključi napravu i začu se tiho brujanje. Motor je bio u pogonu. Pete je gledao.

— Vaš je stric vrlo često naglas pričao sam sa sobom dok je ovaj stroj stavljao u pogon — reče Thomas. — Zaključujem da je to vrlo značajna znanstvena sprava. Vidite, ovdje je četvrta dimenzija, vrijeme.

— Drago mi je što sam dobio ovako jednostavno objašnjenje — ironično će Pete.

— Pa, to je, u stvari, tako. Koliko sam ja shvatio od svega ovog, to bi vam bilo kao da netko automobilom prolazi kraj zgodne djevojke koja toga časa samo što nije zakoračila na koru od banane. U želji da je upozori da stane i ne zakorači, čovjeku je potrebno nekoliko trenutaka da shvati i reagira, dakle upozori djevojku. Za to vrijeme već se udaljio vozilom oko pola kilometra i dok se vratio...

— ...mlada je djevojka već stala na koru banane — reče Pete.

— Kod ovog se stroja to ne bi dogodilo. Vidite, da bi čovjek upozorio djevojku, bilo mu je potrebno određeno vrijeme i pola kilometra pređena naprijed i opet natrag. Drugim riječima, prekasno. Ova sprava djeluje tako da se u spomenutom slučaju ne bismo samo vratili pola kilometra unatrag, već i one protekle sekunde. Drugim riječima, vraća vrijeme. To je sjajno djelo vašeg strica...

— Dakle, da je tom čovjeku bio stroj pri ruci, djevojka ne bi stala na koru banane. Smiješno, Thomase. Pa tko bi to stalno vukao za sobom? Ja, zapravo, ne vidim kako bi se ovaj demonstrator mogao primijeniti u praksi. Od kakve bi on koristi mogao biti nama, sada, ovog časa kad smo u škripcu?

U tom je času prestao zujati motor. Thomas dohvati šibicu.

— Dopustite mi da ovo tumačenje završimo praktičnom demonstracijom. Evo, zapalio sam šibicu a sada ću je ugasiti. —

Thomas puhne i plamen se ugasi. — Stavit ću izgorjelu šibicu na kružnu ploču i uključiti je. Motor je već dovoljno zagrijan, dakle moralo bi uspjeti.

Thomas stavi izgorjelu šibicu na kružnu ploču i pritisne dugme. Ploča se okrenula za osminu okretaja oko svoje osi. Nešto zaštropoće. Začas opet sve utihne. Na staklenoj ploči nalazila se još jedna izgorjela šibica. Thomas se smiješio trijumfalno.

— Jeste li vidjeli? — zadovoljno će Thomas. — Stroj je proizveo još jednu dogorjelu šibicu. »Izvukao« ju je iz prošlosti, iz prošlog vremena. Na staklenoj je ploči bila ona prva šibica i dok je ploča rotirala, vratila se tih nekoliko sekundi unatrag u vremenu i proizvela istu takvu šibicu. Tako vam je, vjerojatno, postala jasnija ona priča o djevojci i kori banane. Naprava se vratila na mjesto gdje je bila šibica, a zatim se vratila i vremenski unatrag i donijela objekt u sadašnje vrijeme.

Ploča se opet zarotirala za osminu svoje osi. Naprava zaštropoće i zazuji. Potom utihne. Na staklenoj se ploči nalazila i treća dogorjela šibica. Za nekoliko sukundi, naprava opet zabruji. Opet nova dogorjela šibica.

— I to bi moglo ići tako u beskonačnost — reče Thomas glasom punim nade i iščekivanja.

— Počinjem uviđati istinsku veličinu moderne znanosti — reče Pete. — Naprava koja ima »svega« dvije tone lima i čelika i u koju je uloženo »svega« nekoliko stotina tisuća dolara i trud cijelog jednog ljudskog vijeka, to je djelo mog strica Roberta. Zaista me usrećio s dogorjelim šibicama kojih ću imati na tone cijelog svog života. Thomase, ovaj stroj je pravi trijumf znanosti! — ironično će Pete.

Thomas je zračio od zadovoljstva.

— Sjajno! Tako sam sretan da ste se uvjerili u istinitost mojih riječi. Nego, što ćemo s ručkom?

Pete je zamišljeno gledao u poslužitelja i stao tražiti po džepu preostalih četrdeset centi. Toga časa stroj zabruji i pojavi se šesta šibica. Pete je nijemo buljio u stroj.

— Imajući znanost na umu, ovog časa — trenutak kasnije progovori Pete — imam vrlo dobru poslovnu zamisao. Upravo mi je sinula jedna ideja. Nestani na desetak minuta, Thomase. Bit ću zaokupljen tom idejom.

Thomas se udalji. Pete isključi demonstrator. Poskida s kružne staklene ploče dogorjele šibice i stavi na ploču jedinu kovanicu koju je imao te uključi stroj. Naprava opet zazuji i staklena ploča se zavrti. Pete nervozno prođe rukom kroz kosu. Ploča se zaustavi: na njoj su bile dvije kovanice. Pete podiže kovanice, stavi jednu na drugu i opet ih položi na ploču. Za nekoliko časaka na ploči se nalazilo dva puta po dvije kovanice. Pete euforično stavi opet sve na jedan kup. U

daljim rotacijama ploče pojavljivalo se onoliko kovanica koliko je postavio na ploču. Piramida kovanica je rasla.

Nakon desetak minuta Thomas plaho pokuca na vrata.

— Oprostite — promrmlja — došao sam vas upitati što ćemo s objedom...

Pete isključi stroj. Blistao je od zadovoljstva.

— Thomase — progovori Pete naoko mirnim glasom — dopuštam ti da sam sastaviš današnji jelovnik. Uzmi ovu gomilu sitniša, stavi u neku košaricu i podi u kupovinu. Thomase, čekaj. Imaš li bilo koju kovanicu ili papirnati novac?

Želio bih napraviti nešto odista impresivno kada dođe Daisy.

* * *

Daisy Manners nije bila od onih osoba koju bi ideja o četverodimenzionalnom stroju mogla naročito oduševiti. Pitanje koje je postavila svome zaručniku bilo je koliko iznosi njegovo nasljedstvo. Rezultati modernih znanstvenih istraživanja njoj nisu značili ništa. Kad se toga poslijepodneva pojavila kod Petea, on je povede u laboratorij. Povuče navlaku sa stroja.

— Ovo su moji dragulji — značajno će Pete. — Draga, bit će to pravi šok za tebe. Imaš li kojim slučajem četvrt dolara kod sebe?

— Baš si duhovit kad me pitaš za novac — reče mu Daisy. — Ako si već naslijedio nekakav novac...

Pete joj se smiješio blago. Izvuče vlastitu kovanicu iz džepa.

— Sada gledaj, draga moja. Ovo radim za tebe!

Pete uključi spravu i samozadovoljno stane tumačiti kako ona funkcionira. Kad se motor zagrijao i staklena ploča podigla u ispravni položaj, Pete položi kovanicu na nju. Za nekoliko časaka, pošto je ploča zarotirala, Daisy opazi na njoj dvije kovanice. Zatim Pete stavi jednu na drugu. Začas su na ploči bile četiri. Pete nastavi slagati kovanice na jedan kup. Sada ih je već bilo osam, pa šesnaest, pa trideset dvije, šezdeset četiri, stotinu dvadeset osam... Kod ove količine, toranj kovanica se sruši i Pete isključi demonstrator.

— Jesi li se sada uvjerila? Sve je ovo za tebe! I to zahvaljujući četvrtoj dimenziji. Stric je to izumio, ja naslijedio, a ti raspolaži time kako ti drago.

Daisy nije djelovala razočarano. Naprotiv!

— Od sada pa nadalje — zadovoljno će Pete — kada god ti zatreba novac, dođi ovamo, uključi stroj i evo ti ga! Zar to nije divno?

— Meni sada treba novaca — reče Daisy. — Moram nabaviti svadbenu opremu.

— Drago mi je što misliš na to — nadobudno će Pete. — Hajde! Samo naprijed!

Pete uključi demonstrator. Daisy izvuče novčanicu i postavi je na staklenu kružnu ploču. Banknote su se počele množiti.

— Nisam želio stvarati nikakve konačne planove prije no što se posavjetujem s tobom — objasni Pete. — Želio bih da se u miru dogovorimo i sredimo sve oko vjenčanja. Zaboravio sam ti reći da je s Arthurom sve u redu. Odista sam se pobrinuo za njega. Ti znaš kako on voli cigarete. Jede ih naveliko! Koliko god to zvučalo čudno kad je u pitanju jedan klokan, čini se da mu zaista prijaju. Ovim demonstratorom pribavio sam mu cijelo brdo cigareta. I pri tom sam vodio računa da to bude njegova omiljena vrsta. Razmišljao sam i o tome da umnožim svu silu novčanica i da kupim kuću na Park Aveniji. Ipak, nisam se još odlučio za to. Bojim se da bi nekome moglo biti sumnjivo da sam se za kratko vrijeme silno obogatio. Svi znaju da mi je stric ostavio samo hrpu sprava i strojeva u laboratoriju, ali ne i račun u banci.

— Baš si glup — suho će Daisy.

— Što?

— Baš te briga što drugi misle. Umjesto što si cijelo jutro umnožavao hrpu sitniša, mogao si već imati brdo krupnih novčanica. Uopće nisi bistar.

— Draga — blago će Pete — zar je važno koliko posjedujem novaca kad imam tebe? Uostalom, nije kasno ni za novac jer nam je ta sprava neprestano na raspolaganju.

— Imaš pravo — oprezno će Daisy. — Malo sam pretjerala. Sada se zacijelo ljutiš na mene.

— Nikako! — usprotivi se Pete. — Prije no što ti je sinula ideja o novčanicama, Thomas i ja smo umnožili toliko kovanica od četvrt i pola dolara da smo ih morali staviti u veliku košaru za ugljen. Još su tamo.

— Bilo bi sjajno imati hrp hrpu zlatnika — predloži Daisy zamišljeno. — Kad bismo samo mogli nabaviti jedan uzorak! Sto ti misliš?

— Sjajna ideja — reče Pete. — Samo, ja nemam nikakav zlatnik... Sjetio sam se. Thomas ima zub ispunjen zlatom. Mogli bismo ga iščupati i umnožiti dok ne dobijemo, recimo, oko pola kilograma zlata. Tada bismo ga pretopili u zlatnu opeku koju bismo ponovo postavili na demonstartor. Što misliš o hrpi zlatnih opeka?

— A nakit? — upita Daisy. — Onaj najdragocjeniji. Tada bismo se još brže obogatili. Nego, Pete, što misliš da se sada odmah vjenčamo. Hoćeš li?

— Još pitaš! Ah, tako sam sretan! Idem nabaviti automobil i ono najosnovnije što nam je potrebno.

— Pohitaj, dragi — zacvrkuće Daisy. — Ja ću u međuvremenu nadgledati tu spravicu.

Pete je blistao od sreće. Poljubi je u obraz i pohita iz laboratorija u sobu. Pozvoni Thomasu. Nitko se ne pojavi. Pozvoni još jednom, pa

još jednom. Tek tada se pojavi Thomas, sporo hodajući, blijed u licu.

— Zvali ste ste? Možda želite da vam spakujem kovčege za put?

— Mi ćemo se... Kovčege? Čemu?

— Uskoro će nas uhapsiti — skrhanim će glasom Thomas. — Bez vašeg sam znanja umnožio nekoliko novčanica da ne vučem onaj silni sitniš u košari. Kupovao sam namirnice na nekoliko mjesta. Čini se da su otkrili da su krivotvorene. Jedan znanac iz policije došapnuo mi je da svi tragovi vode u našu kuću i da će nas uskoro posjetiti istražitelj sa stražarima. Mislio sam da bi bilo pametno da se što prije spakujemo i nestanemo.

Thomase, da ti nisi nešto popio?

— Na žalost, nisam — tugaljivo će Thomas. — Još nisam. Ali, to vam je sjajna ideja. Bit će mi lakše ako malo popijem. Ali, pustimo sad to. Riječ je o novčanicama. Umnožio sam novčanice od jednog, pet i deset dolara.

— U redu. Što je u tome loše?

— Zaboravili smo da svaka novčanica ima svoj serijski broj. Budući da smo umnožavali uvijek iste novčanice, dobivali smo uvijek iste serijske brojeve. A to ne može biti. Upravo se ovih dana traga za nekim falsifikatorima u gradu. Trgovci su oprezni i diskretno provjeravaju brojeve novčanica. Jedan je tako uočio nekoliko novčanica s istim serijskim brojem s kojima sam ja kupovao. Ubrzo se otkrilo odakle potječu i... samo što nisu došli da nas uhapse.

Pete je nijemo buljio u Thomasa.

— Dakle — promrmlja on tiho — proglasit će nas falsifikatorima. Tko zna koliko nas godina zatvora čeka? A Daisy? Nimalo joj se neće dopasti ako završim u zatvoru. Zacijelo će me se odreći. Idem joj odmah priopćiti tu strašnu vijest.

Uputivši se prema laboratoriju, Pete začuje Daisyn glas. Kao da se ljutila na nešto. Trenutak kasnije glas joj je postao bučniji, dok konačno nije počela vikati. Pete utrči u laboratorij.

Bio je osupnut. Stroj je još bio u pogonu. Daisy je slagala novčanice onako kako je to radio Pete. Kad se hrpa novčanica počela rušiti i padati uokolo, gramzivo je vrisnula i skočila na veliku staklenu plohu da pokupi razletjele novčanice. Sprava se i dalje vrtjela, a Daisy je zakoračila upravo na kružnu ploču.

Kada je Pete ušao u laboratorij, pred njim su već bile tri identične Daisy. Dok je stajao zgranut od iznenađenja, stvorila se i četvrta. Stroj je i dalje funkcionirao poslušno. Kad se na ploči pojavila i peta Daisy, Pete se nekako pribere i poleti da isključi stroj. Ipak, malo je zakasnio. Šesta se Daisy već pridružila svojim prethodnicama. Stroj je proizveo pet savršenih Daisy Manners, plesačica u »Zelenom raju«. Koliko god Peteovo srce bilo veliko i željno ljubavi svoje drage Daisy, ovo mu je ipak bilo previše.

Jer, sve su Daisy bile iste, i to ne samo po izgledu, ili bolje reći, serijskom broju, već i iste naravi i raspoloženja. I svaka je od šest Daisy bila uvjerena da upravo njoj pripada gomila razbacanih novčanica. Svih šest pokušalo je da ih se što prije dočepa. Daisy se, zapravo, žestoko prepirala sama sa sobom. Govorila je sebi u lice ono što o sebi misli, a uz pomoć šest različitih usta.

* * *

Arthur je mirno brstio dalije u vrtu i svako malo pogledao na visoku ogradu u nadi da će naići bar neki pas i zalajati na njega. Ako već ne naiđe pas, da bar neki pušač odbaci u prolazu opušak koji bi on, Arthur, sa zadovoljstvom »spasio« od zaborava.

Već pri samom dolasku u ovu kuću, Arthur je imao sreće da mu se ostvare ti snovi. Neupozoreni prolaznik, kad bi se uz rub ograde pojavio visoki klokan, uglavnom bi od straha i zaprepaštenja ispustio ono što drži u ruci. Na Arthurovu sreću, to su često bile cigarete.

U susjedstvu je bilo i pasa, ali čini se da baš nisu bili raspoloženi da se igraju s Arthurom. Arthur je uživao u tome da ih dohvati svojim prednjim šapama, a onda odbaci uvis poput lopte. Pse nije nimalo oduševljavala takva igra i radije su ga izbjegavali.

Arthur je brstio cvijeće i pomalo se dosađivao. Upravo zbog te nesnosne dosade bio je voljan prihvatiti se bilo kakve igre, Čuo je graju i viku iz laboratorija, ali Arthur nije puno mario za obiteljske prepirke. Neusporedivo mu se više dopala pojava dvojica vladinih službenika koji su se približavali ulaznim vratima. Stigli su u otvorenu dvosjedu, ostavili ga pred ogradom i žurno koračali prema ulazu.

Sretan što su se pojavila nova lica u njegovu pustom životu, Arthur im priđe iz stražnje strane dvorišta u času kad su energično zalupali na vrata.

U dva dugačka skoka pojavio se pred dvojicom posjetilaca i znatiželjno se uspravio na stražnje noge.

— Oh, nebesa... — prozbori prvi i toga mu časa iz usta ispadne cigareta. Htjede dohvatiti revolver.

Bila je to pogreška. Arthur je obožavao cigarete. Ova koja je upravo ispala iz čovjekovih usta bila je svega nekoliko metara udaljena od Arthura. Arthur se propne i u jednom skoku nađe se na mjestu gdje je ležala.

Čovjek od zakona krikne videći Arthura u zraku kako se okomio ravno na njega. Opali iz revolvera ali promaši. Arthura nije uzbudio hitac. Za njega je to bio zvuk kao i svaki drugi. Poput zvukova koje ispušta automobil čiji bi rasplinjač valjalo popraviti. Arthur se spusti tik do čovjekove noge u želji da dohvati cigaretu, a ovaj ga panično udari drškom revolvera po glavi.

Arthur je vio vrlo miroljubiv klokan, ali nije podnosio da ga tuku.

Niski, zdepasti državni službenik vrisne ponovo. Ovoga puta u

času kad ga je Arthur dohvatio prednjim šapama. Njegov je kolega, stisnut uz ulazna vrata, skamenjeno stajao i čekao da na njega dođe red. A tada — jer dvije su se stvari odigrale odjednom — dok se Arthur spremao da odbaci onog prvog zdepastog službenika, Thomas pokorno otvori vrata čuvši lupu. Drugi službenik, koji se u strahu priljubio uz vrata, pade kao klada na prag.

Dobrih petnaest minuta bilo je potrebno da se stvari srede i da službenici dođu k sebi. Zdepasti službenik prvi progovori:

— Hvala vam što ste me oslobodili kopita onog čudovišta i što ste mom kolegi Caseyu dali piće i osvijestili ga. Mi, zapravo, progonimo krivotvoritelje novčanica a svi su tragovi vodili u vašu kuću. Ali, da ste odista vi krivci, već biste nas bili ukokali i ne biste nam pomogli maločas. Dakle, bili smo na krivom tragu. Morat ćemo početi sve iz početka.

— Bojim se — prizna Pete — da će vas tragovi ponovo dovesti ovamo. Možda biste vi, budući da ste vladini službenici, mogli učiniti nešto sa četverodimenzionalnim strojem. On je stvarni krivac. Pokazat ću vam i uvjeriti vas u to.

Odvede ih prema laboratoriju. Pojavio se i Arthur, znatiželjno ispitujući što se to događa. Dvojica službenika pokazala su zanimanje za ono što im je Pete izgovorio, iako još nisu shvaćali o čemu je riječ. Smetalo ih je, ipak, što im se, makar sada miroljubiv, Arthur opet našao u blizini.

— Preporučio bih vam da mu date jednu cigaretu — reče Pete. — On ih jede. Postat će vam vječni prijatelj.

— Oh, ne — zacvili mali, zdepasti službenik. — Stanite između njega i mene i štitite me. Možda se Casey želi sprijaiteljiti s njim.

— Nemam cigarete — bojažljivo će Casey. — Hoće li mu cigara biti dobra?

— Pa, malo je preteška budući da još nije ručao — primijeti Pete. — Ipak, pokušajte.

Casey izvuče cigaru. Arthur se već propeo na stražnje noge. Casey je s očitim strahom baci na pod. Slijedećeg je časa već bila u Arthurovoj gubici.

— Vidite — veselo će Pete — dopada mu se. Hajdemo! Produže prema laboratoriju. Kada su ušli, opaze Thomasa kako stoji pokraj uključenog stroja. Thomas je, blijed i prestrašen, nadzirao kako se povećava broj novčanica postavljenih na kružnoj staklenoj ploči. Svaki put kad bi se ploča zaustavila, Thomas je prikupljao novonastali kup novca i dodavao ga Daisy, zapravo njima šest, koje su stajale poredane i jedna po jedna primala kupove novca i stavljale ga u košare. Daisy se neprestano svađala sama sa sobom, jer je svakog časa jedna ili druga »ona« pokušala varati pri raspodjeli novca.

— Ovo su — mirno će Pete — moje zaručnice. Niski, zdepasti

činovnik nije ga čuo. Bila ga je zaokupila gomila novca koji je izvirao tko zna odakle. Izvuče kratak, plosnat revolver.

— Iza ovog čudovišnog stroja mora da imate cijelu štampariju, ha? — strogim će glasom službenik. — Tamo negdje iza zida. Idem se sam uvjeriti u to.

Hitro se uputi prema stroju, odgurne Thomasa i zakorači na veliku staklenu kružnu ploču u nadi da će tako prijeći na drugu stranu i vidjeti tko to štampa novac ili ga pak kuje, kada su tu već i kovanice. Pete, zgranut, pohita da isključi stroj. Ali, bilo je prekasno. Kružna je ploča već načinila kret za osminu svoje osi. U času kada je Pete dotakao prekidač, na ploči se nalazio službenikov dvojnik.

Oba su službenika zurila u čudu jedan u drugoga. Casey je zanijemio. Osjetio je kako mu se kosa na glavi lagano podiže. U tom času Arthur blago spusti prednju nogu na Caseyevo rame. Arthuru se odista dopala cigara. Došao je zamoliti još jednu. Za Caseyeve je živce to bilo previše. Slijedećeg se trena onesvijestio i stropoštao na tlo.

Arthur je bio miroljubiv klokan, ali Caseyev ispad, u trenutku užasa, razljutio ga je. Klokan je želio svoju cigaru i nije imao vremena za suosjećaje. Odluči da je potraži od drugog službenika, sada u duplikatu, skamenjenog na staklenoj ploči stroja. Arthur u skoku gurne Petea, ovaj padne na prekidač stroja i tako ga nehotice opet uključi. Dva niska, zdepasta službenika, videći da Arthur hrli prema njima, skoče s ploče u stranu, u času kada je Arthur stupio na ploču i kada je ova počela svoju uobičajenu vrtnju.

Kopija niskog službenika pojuri kao bez glave kroz vrata laboratorija. Pete se rvao s onim drugim, »pravim«, koji ga je bijesno pritezao k sebi urlajući i tražeći objašnjenje za sve što se događa.

Pete mu je želio rastumačiti sistem rada stroja pričom o djevojci i kori banane, ali službenik očito nije bio zadovoljan tim tumačenjem. I dalje je histerično vikao, kad mu se kraj nogu pojavi drugi Arthur. Na ploči se u međuvremenu pojavio i treći, a zamalo i četvrti, peti, šesti pa i sedmi Arthur. Svi na staklenoj ploči.

Tko zna koliko bi još dugo službenik bio vikao da ga nije prekinuo vrisak svih šest Daisy i upozorio ga na staklenu ploču na kojoj su jednostavno nicali Arthuri dvometraši. Svi oni su bili zadovoljni novonastalom situacijom i odmah se pokušali sporazumjeti i dogovoriti za zajedničku igru.

Arthur je jedini pokazao svoju pravu prirodu. Izdvojen od svoje vrste, postajao je nekako izopačen i neprirodan. Sada kad su se našli na okupu toliki predstavnici njegova roda, on je živnuo i zaboravio gdje se nalazi. Veselo je skočio kroz otvoreni prozor na livadu, a cijelo stado njegove obitelji radosno mu se pridružilo.

U tom veselom skakanju i graji opet su se vratili u laboratorij i izazvali pravi metež. Jedan od Arthura je za svoju igru odabrao motor

stroja. Tko zna u što je dirnuo, ali jedna ga je poluga snažno udarila pomaknuvši se iz ležišta. Arthur zacvili od boli i poleti prema prozoru. Ostali Arthuri su ga slijedili i začas su opet bili vani, sada bez namjere da se vrate.

Kad su mnogobrojni klokani napustili laboratorij, načas nasta tajac.

Samo je uporni rad motora stroja narušavao tu tišinu.

Casey se lagano pomakne na podu, ali i ne pokuša da se podigne. Zbunjeno je promatrao što se događa oko njega. U prostoriji je sada bio samo jedan niski, zdepasti službenik. Ostao je gotovo bez daha. Daisy je bila previše ljuta da bi mogla ispustiti glas. Svih šest bile su bijesne i šutjele su. Samo je Pete bio prividno smiren i razuman.

— E, pa — stane on filozofirati — čini se da se stvari počinju pomalo sređivati. Ipak, bojim se da se nešto dogodilo sa strojem u času kad je jedan od Arthura kopkao po motoru i tipkama.

— Žao mi je — ponizno će Thomas, još blijed u licu — ali ja se stvarno ne razumijem u tehniku.

Jedna od Daisy ljutito povika na drugu Daisy:

— Stvarno si drska! Novac na ploči je moj!

Obje se upute prema ploči stroja. Ostale tri su ih protestirajući slijedile. Šesta, Peteu se učinilo da je to ona »prava«, iskoristila je trenutak kad su se pomakle sa svojih mjesta i gramzivo počela sakupljati njihove kupove novca slažući sve na svoju hrpu.

U međuvremenu, stroj je ispuštao nekakav čudni zvuk. Pete shvati što se dogodilo. Jedan od Arthura, kopkajući po napravi, pomaknuo je sklopku koja je očito trebala kontrolirati brzinu kretanja motora. Slučajno pritisnuvši ručicu, stroj je počeo raditi u obrnutom smjeru i vraćati prošlo vrijeme u sadašnje. Pete je to shvatio onog časa kad se pet Daisy pojavilo na ploči grčevito se boreći za preostalu hrpu novca. Pete je isprva, sav očajan pomislio da će se pojaviti novih pet Daisy, kad tamo, svih je pet nestalo.

Prene ga grubi službenikov glas:

— Haj, znači da ipak tamo, negdje straga držite neko tajno spremište, a postavili ste mi, očito, namještena zrcala tako da sam vidio sebe duplog. Idem smjesta osobno kroz ta tajna vrata na koja su se izgubile one djevojke maločas. Ako naiđem na bilo što sumnjivo, teško vama!

Službenik, Peteu se učinilo da je ovaj ovdje bio kopija onog »pravog«, stupi na sada već praznu ploču stroja. Ploča se pokrene za osminu svoje osi, ali — ovaj put unatrag. Službenik nestane. U času. Sasvim. Kako god se pojavio iz prošlosti prvi put, sada se opet tamo vratio. Oba puta pukim slučajem. Prvi put kada je službenik stupio na ploču u želji da otkrije što se nalazi iza nje, a ne znajući kako stroj funkcionira i kako je programiran. Sada je bio programiran tako da

vraća prošlost tamo gdje je bila i — službenik i pet Daisy su nestali. »Vratili se«. Pete je znao kako i kamo su otišli. Tako će i sva sila onog umnoženog novca otići. Pete uzdahne s olakšanjem.

Casey se uspio podići i nijemo se uputio prema izlazu. U dvorištu opazi svoga kolegu kako sjedi bespomoćno u dvosjedu, dok oko njega veselo skakuće krdo klokana Arthura. Uto se pojavio Pete i dozvao k sebi Arthure. Casey je brzo sjeo do svog kolege i slijedećeg su trena već jurili niz ulicu.

— Ne vjerujem da će se ova dvojica ikada pojaviti — s nadom u glasu izusti Thitnas.

— Ni ja ne vjerujem — odvrati Pete mirnim glasom. Okrene se prema »preostaloj« Daisy, koja, iako još zbunjena, nije skrivala tragove srdžbe.

— Draga — nježno će joj Pete. — Sav onaj novac je krivotvoren, tako je bar ispalo iz svega ovoga. Morat ćemo vratiti sve novčanice. Jedino ćemo zadržati košare s kovanim novcem. Pa, već ćemo nekako »izgurati« sa sitnišem.

— Ti zaista nisi pri zdravoj pameti — ljutito će Daisy. — Ipak — opreznije nastavi — bolje i to...

5. mini

Aleksandar Manić: ONI SU TAKVI

Izgledalo je potpuno nemoguće, a bilo je istinito. Celo popodne nisam izlazio, niti sam kome telefonirao. Iz jednostavnog razloga. Nekome bih morao sve da ispričam, a ne bi mi verovali. Uostalom, skoro da i ja ne verujem.

Povukao sam poslednji dim iz cigarete i, normalno, odmah je ubacio u tu kutiju. Zatvorio sam vratašca i posle tačno dve sekunde (vreme mereno štopericom) ona se otvoriše,unutrašnjost je bila prazna. Naravno to sam i očekivao. Ali, prvi put sam se iznenadio.

Iznenadio — to je blago rečeno.

Kutiju sam našao sasvim slučajno u parku. Poneo sam je kući. Smatrao sam da će mi poslužiti za nešto. Očistio sam je i, ni sam ne znam zašto, strpao unutra neke sitnice. Naime, to je bila kocka spoljašne ivice 21 santimetar, zidova debelih 3 santimetra (utvrđeno kasnije merenjem), tako da više nije ni moglo da stane u nju.

Pošavši po još neke stvarčice, zakačih vratašca i ona se zalupiše. Nisam na to obratio pažnju. Najzad, otvoriću ih kad se vratim. Međutim, kad sam se vratio kutija je bila otvorena i prazna. Pogledah oko stola, ispod stola ali, mojih stvarčica nigde. Pažljivo pregledah pipajući unutrašnjost kutije. Rezultat isti. Ogledao sam se oko sebe u čudu. Tada mi sinu ideja. Možda postoji neko skrovište u zidu kutije. Zatvorih je očekujući povratno dejstvo. Brojao sam u sebi do deset, a onda otvorio. Prazno. Nisam verovao. Odlučih se za još jednu probu. Stavio sam unutra kutiju šibica i zatvorio. Trenutak kasnije vrata se otvoriše i ukaza se prazna unutrašnjost.

Skidoh naočare. Imao sam utisak da su se zamaglile. U grlu sam osećao nešto krupno. Jedva ga progutah. Oprezno sam se odmicao od stola.

Gde su šibice? Kakva je ovo naprava?

Uplašeno sam se osvrtao. Kao da sam očekivao da se pojave svi đavoli ovog sveta. Sručio sam se na stolicu neprekidno bulјeći u kutiju.

Predmeti nestaju? To nije moguće.

Oprezno dohvatih nekakvu krpu sa stola, ubacih je u kutiju i zatvorih.

Eto, ništa se neće dogoditi, ubeđivao sam sebe, mada nisam u to verovao. Desilo se kao i malo pre — prazno. To me je potpuno dotuklo.

Sedeo sam u tišini i gledao prema stolu. Osećao sam neki grč u stomaku. I odjednom počeh da se smejem. Pa ovo je divno! Materija se pretvara u energiju. Skakao sam po sebi od radosti. Dohvatih

olovku i ubacih je. Nestala je, a za njom prazna kutija cigareta, pepeljara, dve kašičice, nekoliko zgužvanih listova, kutija keksa i evo sada, ko zna koji opušak.

Talas veselog raspoloženja me je prošao. Ponovo sam se uplašio. Gde su sve te stvari? Dezintegrator ih emituje kao energiju, a gdje sematerijalizuju? Možda negde na Zemlji, a možda i ne?

A šta da ja radim s tom stvarčicom? Jedino da je upotrebim za sitnije otpatke; tužno se osmehnuh. Neko bi je bolje iskoristio.

A ko li ju je napravio? — zapitah se.

Vojska?

Ne. Ne bi je bacila u park. Neki »ludi naučnik?«

To se samo dešava u trećerazrednim romanima. Ko je?

A, da nisu ONI?

Žmarci mi pođoše uz kičmu. Priđoh dezintegratoru i bolje ga zagledah. Zaista, napravljen je od meni nepoznatog materijala. Nešto kao plastika, ali hladno kao metal. Unutrašnjost je bila od nečeg sličnog mutnom staklu. A i sama poluga za otvaranje vratašca bila je vrlo čudna.

Pokušah da ga ogrebem nožem. Ni spolja, ni iznutra ne ostavih ni zarez.

* * *

Verovao sam da će ovde, u institutu za fiziku, više znati od mene. Prišao sam jednom plavokosom, mlađem čoveku s bradicom.

— Ovaj, ja imam nešto zanimljivo... Pitao bih nekog, ali ne znam kome da se obratim.

Čovek me začuđeno pogleda.

— Šta to?

— Evo u ovom paketu — rekoh pokazujući na spakovan dezintegrator na stolici.

— Ja sam asistent na katedri za fiziku. Pa ako hoćeš đa ti pomognem, ja sam spreman.

Kimnuh glavom, uzeh paket i pođoh za njim. Ušli smo u laboratoriju. On sede za veliki sto, a ja razmotah paket. Uzeo sam jednu cigaretu i stavio je u dezintegrator.

— Obratite pažnju — rekoh zatvarajući vrata.

Dve sekunde kasnije vrata se otvoriše. Unutra nije bilo ničega. Asistent je gledao u dezintegrator, a zatim me užasnut pogleda.

— Šta je ovo?

— Ja mislim da je ovo nekakav dezintegrator materije. On drhtavim rukama zgužva komad hartije i ubaci ga unutra. I on je nestao.

Asistent brzo poče da opipava unutrašnjost dezintegratora. Skoro da je očekivao neki trik.

— Odakle vam ovo?

— Našao sam u parku.

On me pogleda razrogačenih očiju.

— Ovo je neka prevara!

— Nije. Pokušajte još jednom, još pet puta. Uvek isti efekat.

Zaista on je pokušao još jednom i to ga uveri u istinitost mojih reči. Najednom skoči i pojuri prema vratima.

— Dolazim odmah. Sačekajte...

Desetak minuta kasnije uđe sa jednim niskim čovekom pedesetih godina. Ovaj me je merkao pažljivo se približavajući stolu.

— To je taj... dezintegrator — reče više za sebe. Kimnuh glavom. On priđe i poče da ga zagleda.

— Slobodno pogledajte, funkcioniše samo kada mu se zatvore vrata — ohrabrih ga ja.

Profesor (pretpostavljao sam da je to) ga opipa oprezno. Videlo se da nije ubeđen u verodostojnost mog ohrabrenja.

Uzeh još jednu cigaretu, rešen da je žrtvujem za dobrobit nauke. Ponovih opit po ko zna koji put. Profesoru se opusti donja vilica. Nesigurnom rukom je obrisao oznojeno čelo.

— Evo, probajte vi — rekoh mu galantno i dohvatih nekakve novine sa stolice.

On ih stavi unutra, zatvori vrata. I zaista novine su otišle za cigaretom. Bez ikakvog traga i šuma. Profesor je ponovo opipao u unutrašnjost drhtavim rukama. Onda se trže i izjuri napolje. Brzo se vratio i kroz zube promrsi nešto, kao da će doći neki njegov kolega.

Čekali smo u tišini. Ja sam je prekidao neki put paleći cigaretu ili ubacujući opušak u dezintegrator.

Najzad je došao i kolega. Ušao je brzim koracima i brzo pozdravio. Bilo je nečeg vojničkog u njemu.

Ponovih sve što sam do sada pričao i izvrših mu nekoliko demonstracija. Gledao je stisnutih usana i vrlo bled. Zatim šapnu nešto profesoru, a ovaj mu glasno odvrati da ide u kabinet.

Predosećao sam šta će biti. Petnaestak minuta kasnije, naj što je došao poslednji i ja bili smo u kolima sa dvojicom krupnih, ćutljivih momaka, na putu za — ni sada ne znam gde.

— Doveli su me u neku veliku, lepu kuću i ja odoh na jednu stranu, a dezintegrator na drugu. Tu su već bili neki ljudi i poče ispitivanje.

Trajalo je tri dana sa prekidima za odmor i jelo. Iz ispitivanja sam shvatio da sumnjaju da sam, valjda, nekakav strani špijun ili ko zna šta. Začudilo me je koliko znaju o meni (kasnije sam saznao da su mi pretresli stan).

Poslednjeg dana dođe onaj profesorov kolega. Pričao je nešto poluglasno sa čovekom koji me je ispitivao. Čuh neke odlomke.

— ... ništa na rendgenskom snimanju...

— A, materijal?

— Ne postoji takva tehnologija na Zemlji.

Tog dana sam bio pušten, normalno, bez dezintegratora, ali sa upozorenjem da držim jezik za zubima i da neće biti nikakvih problema.

Na tome se sve završilo.

* * *

— Eksperiment potpuno uspeo — začu se glas — imamo zbirku svakojakih predmeta, što potvrđuje moju tezu.

— Šta ste još saznali?

— Imamo približne podatke o njihovoj visini. Bilo je lako zaključiti iz analize ovih predmeta. Da, imamo i nekoliko živih organizama, ali to nisu oni. Ovo su nekakve sitne životinje.

— Sledeći korak?

— Pa, onaj dezintegrator može da posluži još desetak puta, a onda će se i sam dematerijalizovati. Poslaćemo im još jedan, ali prema njihovoj veličini.

— Mislite da će uspeti?

— Siguran sam. Oni su takvi... svi, bez razlike.

— Znači, ubrzo ćemo imati i nekoliko živih primeraka?

— Ja vam garantujem za to.

— Drago mi je. Karte su već rasprodane. Imam još nekoliko, pa, ako ih niste nabavili...

— Zahvaljujem... Odavno sam to sredio. Ne bih dozvolio da deca ne vide žive primerke sa te...

— Zemlje.

— Da, sa Zemlje. Nikako da upamtim. Tek sam danas saznao za to ime iz njihove, kako je oni nazivaju, dnevne štampe.

Diana Dragičević: DARWINOV DAN

Probudio sam se napetih mišića mnogo ranije nego što je trebalo. Kako izdržati te sate čekanja? Jedino jutro u godini kad nisam morao raditi. Baš zato, što da učinim sa sobom? Da popijem onu jedinu čašu vode na koju imam pravo do objeda? Ne treba biti rasipan — to je, uostalom, pisalo svuda po gradu. Da slušam muziku? Ne smije se trošiti električna energija na zabavu. O tome djeca uče već u zabavištu. Da pođem u šetnju? Zar onim ulicama punim smrada i smeća? Nisam imao puno izbora. Kina zatvorena, kazališta ne rade, televizija emitira samo naučno-popularne serije za prosječne građane i specijalne naučne emisije za nadarene ljude.

Odavno se shvatilo da je umjetnost samo gubljenje vremena. Ona je štetna, uvijek je razdvajala ljude. Ni dva pojedinca nisu imala isto mišljenje o umjetnosti. Diskusije o estetskim pitanjima, rasprave o umjetničkim pravcima — kakvo gubljenje psihičke energije. Dobro je da su ljudi tu stvar postavili na pravo mjesto. Danas se djeci koja pokažu naklonost za tu štetnu djelatnost ukazuje posebna pažnja. Za njih postoji odgoj čvrste ruke, u specijalnim školama. Ona se moraju izvesti na pravi put, za svoje dobro i za dobro Zajednice.

Ne radi se to silom. Za jedan ili dva bombona dijete će odbaciti kist ili plastelin kojim se do tada bavilo i zadubit će se u konstrukciju mosta. Tu je važna i odgojiteljica. Ona raspolaže kolekcijom ukusnih nagrada koje se ne mogu dobiti na drugom mjestu — komadić čokolade, keks, jabuka, čaša mlijeka.

Još osjećam u ustima onaj divni okus školovanja. Možda za svoj uspjeh koji će, nadam se, danas biti okrunjen, mogu zahvaliti i svojoj lakomosti. Oduvijek sam bio lud za hranom, iako su me sa svih strana opominjali da nije lijepo biti sebičan. »Misli na druge« — to je bilo prvo što sam pročitao kada sam naučio raspoznavati slova. Nikada mi nije bila jasna ta demagogija. Kako da mislim na druge, kad je od samog dječjeg vrtića počinjalo »ukusno« natjecanje?

Kad god nas je odgojiteljica uspjela zainteresirati za gradnju kuća, mostova, za sastavljanje aviona, vlakova — odjednom su joj džepovi postali prazniji. Radili smo i radili nadajući se slatkišu, ali su rijetki bili oni sretnici koji bi ga dobili. »Samo za naročite napore i uspjehe« — odgovarala je odgojiteljica poznatom parolom na naše molbe. I mi smo se sve više trudili. Svakog mjeseca rješavali smo testove inteligencije. Samo oni koji bi najviše napredovali u usporedbi sa svojim ranijim rezultatima, dobivali bi žličicu torte. To je bilo božanstveno. I nikada mi nije promakla ta nagrada za naročito intelektualno napredovanje. Kako sam rastao, usta su mi postajala sve

veća, ali je žličica ostajala ista. Mislim da sam tada shvatio što je to nepravda. Ali, nisam imao izbora. »Razvijajte svoje psihičke moći«. Svrha mi je postala jasna tek mnogo kasnije.

Jednom sam upitao majku, koju sam rijetko viđao (svi su nešto čitali, učili i proučavali, a za to je potrebna samoća), gdje je otac. »Umro je« — odgovorila je. Mislim da sam u to vrijeme išao u osnovnu školu, »što je to smrt?« — upitao sam. »Smrt je prirodna pojava završetka života, koja može, ali i ne mora da ti se dogodi« — rekla je majka i opet se zadubila u neku jednačinu. »To zavisi od tebe« — dodala je ne dižući glavu. Uvijek je bila škrta na riječima. I ostali odrasli, koje sam povremeno viđao, bili su šutljivi. Uvijek izgubljena pogleda, zamišljeni, hodali bi ulicom, dok im se misao bavila nekim nedokučivim stvarima. Ponetko bi se spotakao na stare novine, praznu kutiju. Otpadaka hrane nije bilo. O tome kako su ljudi nekad padali, okliznuvši se na koru od banane, pričale su se bajke.

Osnovnu školu pamtim i po tome što sam se posvađao s najboljim drugom. Nije to bila svađa u pravom smislu riječi. Dječak s kojim sam dijelio ljubav prema biljkama, što je kasnije postalo glavni predmet mog naučnog proučavanja, naljutio se na mene zbog običnog sladoleda. Istina da smo sladoled dobivali možda jedanput godišnje, ali mislim da to nije dovoljan razlog da nikada više ne progovori sa mnom, i da mi čak petnaest godina kasnije ukrade rezultate otkrića kojim sam se kandidirao za Darwinovu nagradu. Sve se dobro završilo. Redari naučnog progresa pronašli su krivca i on je doživotno izgubio šansu da se natječe za Novi život. Žao mi je, ali zakon se mora poštovati. Na startu svi imamo iste mogućnosti, ali nismo jednaki po sposobnostima. Da sam mu tada, toga dana našeg djetinjstva, dao malo sladoleda u velikom kornetu, koji se polako topio ispod krune od tučenog vrhnja, moj bi život izgubio svaki smisao. Time bih svog druga nagradio za lijenost i tako ugrozio čitav Program evolucije. Ne, nisam mogao ništa, već samo da zasluženo uživam u svim nijansama šestobojnog sladoleda i da se pravim da ne osjećam poglede pune žudnje i zavisti. Dan kasnije svi su učenici poboljšali svoje rezultate.

Pravu istinu o životu otkrio sam na satovima biologije, iako sam i prije nešto naslućivao iz mozaičnih sličica svakodnevnog života i iz napisa što sam ih viđao po gradu. Te poruke razlikovale su se od onih koje apeliraju na infantilne i sentimentalne ljude. Recimo: »Razvijajte um i bit ćete opet dijete«, »Radite za budućnost i dobit ćete ličnu prošlost« — do poruka koje se obraćaju idealistima: »Budite korisna karika u lancu Evolucije«, ili pitanje: »Možda ste Vi spasitelj čovječanstva«? Na te plakate nitko više nije obraćao pažnju. Stajali su nedirnuti još od dana kada je Nobelova nagrada zamijenjena Darwinovom nagradom, dakle, mnogo godina prije mog rođenja.

Možda su se u meni i prije rađala neka pitanja, ali nisam imao

vremena da tražim odgovore. Trebalo je raditi, učiti, stalno se dokazivati na intelektualnom planu, čiji razvoj je bio najbrži u razredu. Bio sam perspektivan sladokusac.

Sve te priče o umiranju biljnih i životinjskih vrsta, o nestajanju energetskih rezervi na Zemlji, o demografskoj eksploziji, primio sam kao gotove činjenice. Dovoljno je bilo pogledati oko sebe, pa shvatiti da su istinite. Bilo je čak zabranjeno držati kućne ljubimce jer je svaki zalogaj hrane dragocjen. Ja sam, doduše, potajno gajio jednu buhu, ali sam i sam podnosio žrtve hraneći je.

Nismo još uspjeli riješiti energetske probleme i nismo se još vinuli do zvijezda. Rješenje je, kao i uvijek, bilo u čovjeku. Njega je trebalo poboljšati, opremiti novim intelektualnim oruđem kojim će uspjeti riješiti svoje probleme. Situacija je zahtijevala brzu akciju. Da smo se prepustili normalnom toku Evolucije, čovjek bi se prije ugušio u vlastitom smeću nego što bi dočekao rođenje spasitelja. Evoluciju je trebalo ubrzati. Grozničavo se radilo na svim naučnim područjima, a naročito na polju genetike. Kloniranje je napokon usavršeno i to je postao čarobni štapić koji je goleme mase ljudi izbacio iz letargije, u kojoj su živjeli do tada nadajući se čudu s neba. U ljudima se probudila nada u neku bolju budućnost.

Svake godine na Darwinov dan, kompjutorski se ocjenjuje rad učenjaka iz svih područja. Oni koji su najviše zadužili čovječanstvo dobivaju dozvolu za kloniranje, medalju u obliku slova D i tortu. Kakvo blaženstvo! Osjećao sam bockanje po cijelom tijelu od silne žudnje za tim nagradama.. Objave ti ime, staviš Darwinovu medalju koja ti osigurava doživotan imunitet. Nitko te ne smije uvrijediti, a još manje udariti, opljačkati, ili — o, užasa — ubiti. Nedavno je neki manijak nasrnuo na nosioca D-medalje, iako se blistala izdaleka. Nesretnik je proglašen za neprijatelja Zajednice, izbrisan je iz svih službenih akata i s lica Zemlje. Bilo je to kratko suđenje, ali dobra prilika da se opet govori o potrebi ubrzavanja Programa evolucije. Vode je bilo sve manje.

Nekako tih dana uspjeli su mi pokusi na kojima sam radio još od srednje škole. Vještačkim odabiranjem došao sam do biljne vrste koja daje mnogo više kisika nego što bi to laik ikada mogao pretpostaviti. To će biti velika pomoć u borbi sa zagađenom atmosferom. Zato sam na čelu ovogodišnje liste kandidata. A tek torta! Sama ta riječ dovoljna je da mi ruke zadrhte i da u želucu osjetim valove plime. Ove godine to je sedmoslojna fantazija od ananasa sa tri vrste voćnog preljeva. Mnogi umru, a da to nikad ne okuse. Cijela torta samo za jednog sretnika koji uz to dobiva i dan odmora da bi joj se na miru mogao posvetiti.

Na kloniranje treba malo pričekati. Rasipno je uništavati tijelo u punoj snazi. Ponovljena ontogeneza. Čovjek mora rasti kao kvas, dok

gleda svoj duplikat, kako mu se stvara pred očima. Cijela me ta organizacija novog rađanja oduševljava. Koliko sam samo vremena i psihičke energije uštedio. Nisam morao tragati za ženom koju ću voljeti. Nisam se morao boriti sa sumnjama da li će mi brak biti uspješan. Nije bilo nesporazuma koji se pojavljuju u zajedničkom životu. Nema straha o toku trudnoće, ishodu porođaja. Zamišljao sam to malo biće kako nastaje u Savršenoj majci i već sam se osjećao kraljevski. To je preblaga riječ za onu radost i ponos koji su me obasjali iznutra. Nikad se nisam osjećao tako nadmoćno. Prijenos pamćenja rutinski je postupak i nije daleko dan kada će mi mozak ponovo oživjeti, kad će kvantumi mog pamćenja opet početi da vode zamršenu igru stvaranja novih ideja. Sve će ponovo biti u službi nauke. Sva moja znanja i sposobnosti dobit će osvježavajuće poticaje mladog organizma. Staro vino u novoj boci razvit će svoj plodni buket. To novo biće predstavljat će moju genetsku kopiju. Uživat ću u poklonjenom djetinjstvu. Zar to nije mnogo bolje od maštanja o vremeplovu?

Na putu do kompjutorskog centra srećem samo nekoliko radoznalaca iz susjedstva koji mi se smiješe i žele sreću. Nije to mala stvar. Ja sam jedan od njih — budući Klon. U njihovim se zadivljenim pogledima ogledam — 29 godina, izraženi mišići, gibak hod, sivozelen odlučan pogled. Ideal Zajednice. Na ulazu u kompjutorski centar pozdravljen sam kao veliki favorit. Ne mogu reći da je to obavljeno na formalni način, ali se u držanju članova Savjeta osjeća naročita naklonost. Obavija me majčinska nježnost. Licemjerno se pravim da ne primjećujem u kakvom se povlaštenom položaju nalazim dok mi želudac pjeva od radosti. Kakva će to biti romansa — torta i ja — sami!

Dok u toploj tami kompjutori zbrajaju bodove uz tihe zvuke Himne radosti, zijevam od dosade. Sve je to tako predvidljivo. Najzad ustajem i hodam prema podiju. Približavam se tribini s nagradama. Torta se sve jasnije prelijeva u duginim bojama, čemu doprinosi i nestašna igra svjetlosti. Već sam blizu Mjerača zdravlja. Odjednom neka slutnja, neki nejasni strah, otežava mi korak. Odlično se osjećam, u životnoj sam formi, pa ipak. Ne stižem da dovršim misao. To čini Mjerač zdravlja prodornim alarmom. Zar ipak... ali zašto... pa to ne može biti... Posljednjim naporom čitam na tablici riječi koje se već oglašavaju preko zvučnika: »Budući Klon br. 1 — zabrinjavajući velik procenat šećera u krvi — opasnost od šećerne bolesti — stroga dijeta — svi slatkiši strogo zabranjeni — radi zdravlja pojedinaca i napretka Zajednice«.

Veselin V. Vukčević: PRE SVEGA RAZUM

Dok ovo pišem RACIO I se posljednji put samoprogramira a bezbroj svethh tačkica se gasi zauvek. No, da pokušam da vam ispričam ono što sam čuo, video i shvatio.

Zemlja, ovakva kakvu je sada vidite, prevazišla je sve krize samouništenja. Ogroman energetski potencijal stavljen je u službu dobra. Velike količine strogo kontrolisane energije postale su poslušna snaga čovjeka vođenog razumom. Generacije su birale najrazumnije i najodgovornije da kontrolišu energetske komplekse. Koliko je to dugo trajalo teško je ustanoviti, jer biti najrazumniji i najodgovorniji, ubijati se od posla i obaveza, dok su okolo mase osećajnih i bezbrižnih ljudi uživali u životu bilo je — bez obzira na ugled koji su imali izabrani — naporno i ludo.

»Vodeći«, kako su ih zvali ostali stanovnici dugo su bili žrtve svoje izuzetnosti. Vođeni razumom i potrebom da učestvuju u lepšem delu života, konstruisali su RACIO I, ovaj pred kojim stojim i preneli na njega sve svoje obaveze. Povremeno su ga obilazili, kontrolisali, usavršavali, pa je i to s vremenom prestalo. Nije imalo svrhe konstrolisati RACIO I, čija je odgovornost bila usavršena do perfekcije, a posedovao je i sposobnost sveobuhvatne koncentracije.

Šta se to dogodilo u RACIU I da je svoje osobine želeo projektovati na ljude, može se samo pretpostaviti. Nedostatak energije ili želja da ljude sklone slabostima, zadovoljstvima i osećajnosti podigne na viši nivo, na svoj — racionalni.

Počelo je opštim popisom stanovništva i markiranjem, a kako se kasnije pokazalo — marker je bio minijaturni indikator ljudskih osećanja. Dugo je trebalo da ljudi shvate da su nesnosni bolovi koji nastaju kad se prepuste mašti ili zadovoljstvima proizvod markera, odnosno RACIA I. Ovog se nisu mogli osloboditi celog svog dugog života. Novorođenčad su odmah markirana.

Bilo je to vreme »totalne kontrole razumom«. RACIO I je sve to činio da ljude učini razumnima i da uštedi i sakupi energiju toliko potrebnu sistemu. Svakodnevno se događalo da se čovek na ulici počne previjati u bolovima zato što je na trenutak zaboravio svoje obaveze i poželeo malo ludosti. Znam još dosta o tom vremenu ali je za vas ovo najvažnije:

... Isečak MEM. Energetska jedinica WY.

... Stanovnici WY-010 su reprodukovali. Nov primerak stanovnika markiran. Broj: WY-011.

... Isječak TOD. Energetska jedinica WY.

Stanovnici WY-010 dematerijalizovani. Primerak WY-011

kooptiran.

Ovako je RACIO I zapisao rođenje i smrt. Moje rođenje i smrt mojih roditelja.

Šta se dogodilo?! — priča Simon P., najstariji stanovnik našeg bloka.

Ita i Ulis živeli su u usamljenoj, lepo uređenoj kućici na kraju stambenog bloka. Bili su divni mladi ljudi. Ulis je često dobivao napade bola. Znali smo šta to znači. Bio je buntovnik i RACIO I ga je često kažnjavao. Gledali smo kako povremeno dolaze INKVI (metalni opsluživači) i uništavaju baštu punu raznovrsnog cveća i ruše ogradu, dok se Ulis previjao u strahovitim bolovima. Trajalo je to dugo, ali je učestalo kada je Itu zahvatio proces reprodukcije. INKVI su bili stalno u blizini; zadatak im je bio da markiraju novog stanovnika. Možda ga je prisustvo ovih robota razdraživalo, tek Ulis nije bio ni trenutka miran. Konačno se i reprodukcija završila — Ita je rodila, nov primerak markiran, a Ulisu je bilo jednako loše. Istog dana uveče kućica, Ita i Ulis su dematerijalizovani, a Ulitisa smo našli na sigurnoj daljini pažljivo omotanog sa svim potrebnim sitnicama. Na vratu je imao medaljon. Ulitisa sam uzeo ja i othranio ga. Čudno dete je bio. U svemu je nalikovao na oca, samo nikada nije bio kažnjen. Čudno... Jednog dana je nestao, otišao...***Šta se stvarno dogodilo?***

Ita se porodila. INKVI su obavili posao i otišli. Malo prerano jer je Ita desetak minuta kasnije rodila i drugog sina. Ulis je, previjajući se od bolova svojim rukama zadavio markirano dete, izvadio indikator koji više neće registrovati navalu krvi kroz aortu i stavio ga u medaljon drugorođenom sinu. INKVI će ga posluživati kao ostale. Pažljivo ga je nahranio, i uvio, izneo do sigurnog mesta, a zatim se vratio i dematerijalizovao kućicu. Itu, sebe i žrtvovano dete. Ulitis je rastao slobodno i čudio se gledajući ostalu decu. Deca su živela u stalnom strahu od iznenadnog bola čiji je izazivač bio negde daleko ili duboko, nedohvatljiv. Od života imali su precizno izračunate obroke i pakete odeće. U vreme zrelosti dolazili su INKVI i umesto venčanja, u nastavku ćelijskog stambenog bloka dodavali još jednu ćeliju i na vrlo prozaičan način smeštali novoizabran par.

Zauzvrat, ljudi su uvek i svuda nosili energetski prsluk koji je preuzimao veći deo njihove energije, a ovu je RACIO I skupljao i njome hranio sebe, INKVE i energetski sistem.

RACIO I siguran u svom svetu, branjen minijaturnim indikatorom koji je slamao volju ljudi nesnosnim i raznovrsnim bolovima — smešten u strogo kontrolisanoj zoni bez stražara i ograde.

Tu, ali nedohvatljiv!

Ja, Ulitis, znao sam dosta o njegovoj moći Priče Simona P. o prošlosti i želja da zagrlim Ivonu nasmejanu i srećnu a ne rastrganu bolovima dovela me ovde. I ovu priču pišem stojeći za pultom na

kome su nekada i davno radili »Vodeći« dok nisu nepromišljeno predali svet ovom čudovištu koje upravo nameravam uništiti.

Gregor Tomc: POČETAK PRAVE POVIJESTI ČOVJEČANSTVA

Sastanak Ministarstva za sirovine vlade Udruženih naroda bio je u mnogo čemu presudan za dalji razvoj. Na njemu je pala konačna odluka o sudbini dvaju planeta, o sirovinskoj sudbini Zemlje i egzistencijalnoj sudbini planeta Waron.

* * *

— Zašto da dalje raspravljamo? Mislim da je svima jasno da nema izbora. Ili mi ili oni. Waron je bogat sirovinama koje su nama prijeko potrebne, a prije svega tu mislim na uran. Mislim da smo dovoljno dugo raspravljali — rekao je predsjedajući dr Tone Demšar.

— Vidim da sam jedini koji je izrazio dvoumljenje u vezi s eksploatacijom Warona. Dopustite mi da se još jedanput najodlučnije suprotstavim planiranom projektu — dr Deakins je bio vrlo uzbuđen i u takvim je prilikama običavao nekontrolirano mucati. Previše je vremena bilo potrebno da dovrši svoju misao pa su prisutni počeli nervozno kašljucati. — I to s oba gledišta, s gledišta nas Zemljana kao i Waronaca. Svakim svojim djelom definiramo sami sebe. Ponosimo se svojom civiliziranošću a ja... (sljedeće riječi nije nikako mogao istisnuti iz sebe pa je završio na brzinu)... to je obični planetarni egoizam.

— Nemojmo moralizirati. Svi mi mnogo volimo Waronce. Ali situacija zahtijeva brzu i konkretnu odluku. Potpuno se slažem s doktorom Demšarom. Ili mi ili oni. Ja osobno sam za nas, a tako misli i većina ovdje prisutnih. Predlažem da prijeđeno na iduću točku dnevnog reda, na izbore — rekao je geolog Johansson.

* * *

— Ne, ne razumiješ. Znam da nije bilo izbora i da smo morali odlučiti onako kako smo odlučili. Tu nema dileme. Stvar je, međutim, u tome da nisam uvjeren da je naša odluka bila prihvatljiva i s nekog šireg... ako baš hoćeš... etičkog stajališta. Pri tom se ipak nikako ne slažem s Deakinsom koji je, čini se, zauzeo najugodnije stajalište i sav teret odluke prebacio na nas. Iako nije bilo alternative, ipak mislim da nismo ostali potpuno čiste savjesti, razumiješ li me sada?

— Vrlo vas dobro razumijem, doktore Demšaru. I to unatoč tome što nisam dovoljno bistra da bih mogla prisustvovati vašem sastanku. Vrlo je dobro razumijem. Ti želiš da preuzmem dio tereta za svinjariju koju ste preuzeli na sebe. Da bi jadni Tone poslije toga mogao lakše spavati. Da se ne bi osjećao suviše odgovornim za tisuće nevinih žrtava koje zahtijeva neizbježni vojni pohod. Hvala lijepo! Ako ste me već proglasili drugorazrednim podanikom, koji samo služi eliti radi užitka, ne očekujte od mene da ću se osjećati odgovornom za vaše

odluke.

— Krasno! Želiš sav komfor a bez svake odgovornosti. Takvih luđaka ima mnogo.

— Zaboravljaš da ste me vi proglasili luđakinjom. Ja ne mogu uopće ništa zahtijevati. Dobivam samo ono što mi se daje, jesi li to zaboravio? Nedavno sam čitala u novinama, u onima za nas gluplje u kojima se upotrebljava oskudniji rječnik a stvari jednostavnije objašnjavaju, članak nekog lovca. Pisao je o tome kako je pravome lovcu uvijek žao kad uhvati plijen. Da, upotrijebio je baš taj izraz: uhvatiti plijen. A zatim, kad uhvati plijen, on mu se uvijek ispričava i uopće mu je vrlo žao. Jadan čovjek! Te su mu godine životinje vjerojatno često upropastile noćni san. Taj tip je nama budalama pokušao dokazati da je sudbina lovca mnogo gora nego ubijene divljači. Možeš li zamisliti koliko su lovci morali pretrpjeti prije nego su poslali na drugi svijet cijele životinjske vrste. I koliko ćete morati vi pretrpjeti prije nego pobijete sve Waronce. Da, zaista te žalim, Tone.

Marija je upalila noćnu svjetiljku, obukla se i bijesno otišla. Nije ju ni pokušao zaustaviti. Samo je pomislio: morat ću si potražiti neku gluplju djevojku. Neće mi baš svatko soliti pamet.

* * *

Deakins je pokušao stvar trijezno i nesentimentalno analizirati. Nema sumnje da je život na Zemlji skokovito napredovao. Ali i život na Waronu je u određenom smislu bio potpun. Možda je baš on bio najpozvaniji da o tome sudi. Dugo je godina živio na Waronu i proučavao njegovu kulturu. Obje su se civilizacije osnivale na potpuno različitim temeljima. Zemljani su išli za stalnim napretkom, promjenom, ekspanzijom, eksploatacijom. Waronci su opet živjeli u skladu s okolinom, ideal su vidjeli u stabilnosti i odsutnosti promjena. Ono što je bio raj za Zemljane bio je pakao za Waronce. Deakins je točno znao na čijoj je strani. Na onoj drugoj. Često se sjećao vremena koje je proveo među njima. U početku samo kao vanjski promatrač, a zatim sve više i kao jedan od njih. Ostao bi na Waronu ali se nije usudio prkositi naređenju koje je došlo sa zemlje.

Waronci nisu poznavali ni lov ni zemljoradnju. Hranili su se već otpalim plodovima i uginulim životinjama. U takvoj privredi broj stanovništva nije se mogao povećavati. Ukupno ih je bilo svega dvadesetak tisuća, a živjeli su u manjim skupinama koje su bile vrlo raštrkane. U našoj nauci vlada pogrešno mišljenje da ljudi na takvu stupnju razvoja moraju veći dio svog vremena trošiti na traženje hrane. Deakins je znao da to nije istina. Hranu su tražili tri, najviše četiri sata dnevno. A slobodno je vrijeme svatko koristio u skladu s vlastitim potrebama i željama.

* * *

Waronci vjeruju da žive na glavi nekog bića, a zvijezde na nebu su njegovi preostali dijelovi na kojima žive druga bića. A kako su svi komadići koji plove po svemiru uistinu samo dijelovi jednog i istog bića, svi su stanovnici svemira braća i sestre. Waronci su bili uvjereni da će budućnost donijeti ponovno sjedinjavanje.

* * *

— Opet su došli Zemljani. Osjećam da ovaj put dolaze s drugačijim namjerama. Ako su nas prije nagovarali, sada postavljaju uvjete. Pokušajmo im dokazati da za nas nema izbora: ili mi Zemlja. Ne shvaćaju da je Zemlja dio nas, da onaj tko rani Zemlju ranjava dio sebe. Oni to ne razumiju. Kažu da su cio svoj planet prekopali i izbušili a ništa im se nije dogodilo. Zato ne razumiju nas koji cvilimo od boli dok oni kopaju Zemlju svojim strojevima. Mislim da nam uopće ne vjeruju kad im govorimo da nikako ne možemo prihvatiti njihove uvjete. Samo, kako da im dopustimo da razbiju glavu na kojoj živimo?

— Braćo i sestre, mislim da nam se bliži kraj. Dobro me poznajete i znate da po naravi nisam pesimist, ali da ne vjerujem ni u čuda. Naišli smo na bića koja su fanatično uvjerena da imaju pravo kad istjeruju pravdu na račun drugih, i koja, kao djeca, ne odustaju od neke potrebe dok je ne zadovolje u cijelosti. Ne možemo im se oduprijeti ako ne odstupimo od svojih principa. A i tada ćemo izgubiti. Za razliku od Zemljana, mi nemamo nikakva izbora.

— Znači li to da Zemljani nisu naša braća? I ako nisu, znači li to da naše učenje nije istinito?

— Ne znam. No, čini mi se da previše hladno razmišljaš. Prava mudrost leži u toplini. Po mom mišljenju, stvari se ne postavljaju neprijateljske same od sebe, tako ih možemo postaviti samo mi sami. A ako želiš odgovor: da, mislim da su nam Zemljani braća. I da su se, zbog nekog meni nepoznatog razloga, počeli razvijati potpuno nenormalno. Sjetio sam se na jabuku u mome vrtu. Jedne je godine rodila toliko da su se pod težinom plodova počele lomiti grane. Nešto slično vrijedi i za Zemljane. Sami su sebi počeli nanositi štetu. I ne samo sebi samima nego i drugima. Dakako, oni sami nisu za to krivi. Oni su neprilagođena vrsta koja proždire sve sa čime dođe u dodir. I kod nas ima bolesnih pojedinaca, no kod njih je bolesno cijelo društvo. Mislim da su nastali greškom. Ne znam, ali mi se čini da mi nismo njihove prve žrtve ali ni posljednje.

— Čekaj malo! Što ako je u tome i odgovor?

— Da, možda smo našli pravi odgovor. Možda će baš oni svojim besmislenim uništavanjem svega što je drugačije i slabije dovesti do reinkarnacije Jednoga.

* * *

Došao je trenutak konačne odluke. Ministarstvo za sirovine dalo je

odobrenje koje je uskoro potvrdila i vlada. To se moglo i očekivati jer se vlada rijetko kada miješala u odluke stručnjaka. Problem je još bio samo kada i kako. O tomu je morao donijeti odluku Izvršni odbor. U njemu su sjedili najistaknutiji stručnjaci za vojna pitanja.

— Potrebno nam je nešto brzo i čisto. Posljednja stvar koju želimo jest da izazovemo neprijateljstvo kakvog društva prijatelja životinja ili nekog sličnog — rekao je general Nolnok.

— Da, cijeli taj projekt mora ostati u najvećoj tajnosti. Ta znate kakvi su ljudi: suprotstavili bi se vojnoj akciji a energiju bi svejedno zahtijevali — general Marana je slegnuo ramenima kao da hoće istaći: ljudi su zaista čudni.

— Prijeđimo, prijatelji, na stvar. Još nismo odgovorili na pitanje: kada i kako — ponovio je Nolnok.

Konačna je odluka pala tek poslije višesatne rasprave.

* * *

Napad nervnim plinovima zatekao je neprijatelja potpuno nespremnog. Suprotno od prognoza vojnih stručnjaka, on nije pružio nikakav otpor. Doduše, protiv takvog oružja protivnik i nije poznavao neku djelotvornu obranu.

Bitka je završila poslije nekoliko sati. Mnogo duže je trajalo brojenje malih grupa Waronaca koje su bile raštrkane po cijelom planetu. Sva mrtva tijela vjerojatno nisu nikad ni nađena. Broj žrtava među Waroncima ocijenjen je na dvadeset jednu tisuću, dok su Zemljani imali samo dva mrtva. Kod obojice su poslije utvrdili kvar na plinskoj maski.

Neki su tvrdili da je to bila Pirova pobjeda jer je koncentracija otrovnih plinova u atmosferi Warona bila tako velika da je sredina postala nepogodnom za bilo koji oblik života. Time je cijena uranove rude toliko porasla da je prestala biti ekonomična. Stručnjaci su izračunali da će dekontaminacija trajati otprilike dvadeset godina. Istraživački su brodovi, međutim, još prije otkrili prilično velike zalihe urana na dvama nenaseljenim satelitima planeta. Zalihe su bile dovoljne za dvadesetak godina čak i ako bi porasla potražnja za uranom. Znači da je ono o Pirovoj pobjedi bilo potpuno neosnovano.

Dalji razvoj civilizacije na Zemlji bio je osiguran.

(Izvorni naslov: Začetek prave zgodovine človeštva — Preveo: Krunoslav Poljak)

Drago Vučinić: ZATVOREN U SOBI

— Halo.,. Halo! Pa bogamu, što je to? Halo!... Gledaj sad ovo; veze nema, pa nema. Čini se da danas na centrali nema nikoga, u najmanju ruku kao da je smak svijeta. Halo!... Ništa. Pa ovo već postaje smiješno, zapravo tragikomično. Sad sigurno slave, ili su tek počeli slaviti »tu veličanstvenu pobjedu čovječjeg uma nad prirodnim zakonitostima, pobjedu koja će iznova dokazati svim nevjernim Tomama našu moć, golemu čovjekovu moć«, kako bi ponosno deklamirao naš direktor prigodom kakvog našeg većeg uspjeha.

— Halo... da li me čujete? — Mora da je negdje prekinuta linija. Ali ne, tada se ne bi čuli ovi kratki signali što mi tako fino stružu u uhu i što me dovode do ludila, tako da bih najradije razbio telefon i... — halooo! Oh, oprostite, molim vas, ali, hitno bih trebao...

— Da, izvolite! — govorio je glas s druge strane žice — vjerojatno ste dugo čekali na vezu. Molim vas ne ljutite se. Još jednom, oprostite, ali čestitke nam stižu sa svih strana, tako da su sve naše telefonske linije zauzete. Znate, kako je to već...

— Znam, znam — prekinuo sam ga, budući da znam iz iskustva, da bi ovaj kompjutor sada izverglao čitavu seriju svih mogućih isprika; ta upravo je za to i bio programiran, ali ja nisam imao ni sekunde vremena, a ni strpljenja. — Dajte mi glavnog direktora.

— Žao mi je, gospodine, to je nemoguće, u ovom trenutku potpuno nemoguće. Nazovite sutra.

Razgovor je bio završen. Bezobraznik je spustio slušalicu.

Glupi kompjutor. Oduvijek sam ih mrzio. Ne znam kako ti učenjaci mogu imati u njih povjerenja. Ne razumijem ih. Oni su sposobni samo da griješe, da u odlučnom momentu iznevjere, kao što je i dokazao ovaj kompjutor... Zatvoriti vrata, i ne moći izaći. I sve to zbog greške tog malog sobnog kompjutora koji ne mogu popraviti jednostavno zato što ne znam i zbog kojeg glavni kompjutor registrira potpuno normalno stanje u sobi, pa oni gore misle da je sve u redu. Što da radim, što da radim? A već sam zbog tih glupih kompjutora, ne ovih ovdje, već i drugih, i prije imao neprilika. Samo tada te situacije nisu bile tako hitne i beznadne kao ova sada. Poludjet ću, jednostavno poludjet ću. Pa dobro, ako je već pogriješio ovaj sobni, zašto je onaj prekinuo vezu, zašto me nije spojio s direktorom. Možda... Ma ne, nije zbog toga. A zbog čega onda? Čekaj... pa da, prvo sam mu trebao reći svoje ime... Kako sam samo to zaboravio.

Birao sam broj. Još nije kasno. »Halo, Halooo!«

* * *

U velikoj sali, na vratima koje je pisalo »Glavni štab«, vladala je

uobičajena nervoza; kao da se radi o običnom rutinskom letu, a ne letu prvog prosječnog čovjeka, koji nije prošao ni jednu jedinu vježbu iz širokog sklopa vježbi, inače obaveznih za astronaute, a koji će u svemirskoj letjelici »Zvuk 2« pokušati i sigurno ostvariti ono što do danas nije ostvario ni jedan neastronaut; on će se za deset dana spustiti na Mjesec... dakle, vladala je nervoza koja je svakom minutom, što se više bližio čas starta svemirskog broda, ipak postajala sve svečanija. Dovršavali su se posljednji, preostali poslovi, većinom formalne naravi, kontrolirali su elektronske uređaje, provjeravali završne proračune, podešavali mjerne instrumente; ukratko, na desetine i desetine sitnih radnji odvijalo se pred očima znatiželjnih novinara i televizijskih kamermana.

Televizijski prijenos zakupile su sve zemlje svijeta. Golemi auditorij gledao je u ekrane televizora, kina, sportskih dvorana i čekao trenutak kad će iz letjelice prosukljati vatreni pramen, obavijen gustim dimom, i kada će ljudi u sebi poželjeti sreću tom sretniku koji će ostvariti njihov davni san.

— Poštovani direktore — obraćao se televizijski voditelj oniskom, proćelavom starčiću, glavnom direktoru Svemirskog centra — da li biste bili ljubazni odgovoriti, na nekoliko pitanja, ali kratko, jer je preostalo još samo malo vremena, a naše gledaoce ti odgovori sigurno zanimaju. Dakle, koja je svrha ovog projekta?

— Kad se ovaj projekt ostvari, a to će biti za deset dana, omogućit će se svim ljudima koji žele posjetiti rodbinu, prijatelje ili provesti godišnji odmor, da putuju na Mjesec bez ikakvih psihofizičkih priprema. Počet će era svemirskih autobusa, s tim, da će se putnik osjećati kao da putuje iz Londona u New York s tom razlikom, što je ovo putovanje dugotrajnije.

— Hoće li se vidjeti Taboov ulazak u svemirski brod?

— Neće, iz praktičnog razloga. Naime, vrata letjelice su odmah uz vrata malog hodnika što vodi iz Taboove sobe. To je zbog toga jer želimo da se Tabo osjeća spokojno, nadasve sigurno, kao da se uopće ne radi o ulasku u letjelicu za tako daleko i moram reći riskantno putovanje, mada isključujem grešku bilo kakve prirode, već kao da je riječ o prelasku iz dnevnog boravka u spavaću sobu. Shvaćate, to je stoga da bi se postigla kućna atmosfera.

— Pažnja, pažnja! Svi na svoja mjesta! Čuo se glas iz zvučnika. Od tog trenutka uzbuđenje je naglo poraslo. Stručno osoblje: učenjaci, inženjeri, tehničari zauzimali su svoja mjesta. Svi su pogledom pratili signale s ekrana pred sobom držeći prste na dugmićima instrumenata.

Novinari su grozničavo pisali u svoje notese pazeći da im ništa ne umakne.

— Još pet minuta — upozoravao je isti glas iz zvučnika. Žamor je postao glasniji.

— Još tri minute. Žamor je utihnuo.

— Direktore, da li biste našim gledaocima dočarali sve one važnije radnje koje će u te tri minute Tabo obaviti?

— Vrlo rado. Dakle, Tabo je već ustao, obukao jaknu i uzeo svoju torbu. U njoj ima sve ono što i svaki drugi putnik nosi kad polazi na duže putovanje. Rekoh sve, osim hrane koja je, normalno, u obliku pilula i nalazi se u hladnjaku letjelice. Tamo su još i pilule za spavanje. Sada on otvara vrata i prolazi hodnikom slušajući svakodnevnu muziku s radija. Zaustavlja se pred vratima hodnika i gleda na zidni sat. Ako kazaljke pokazuju da je do starta preostalo još dvije minute, on pritišće dugme za otvaranje vrata hodnika, a zatim i za otvaranje vrata letjelice.

Sada odlaže torbu, sjeda u udobni naslonjač i veže se sigurnosnim pojasom. Ako ne želi gledati start letjelice, Tabo može uzeti pilulu koja će ga uspavati samo na desetak minuta. No, on ima na izbor i jače pilule koje će ga uspavati onoliko vremena, koliko želi...

— Oprostite, direktore, što vas ometam u razgovoru, ali ne možemo uspostaviti vezu s Taboom.

— Da li instrumenti na letjelici rade besprijekorno?

— Rade.

— E onda, moj inženjeru nema razloga da se zabrinjavate. Tabo je ili budan, ali zbog napetosti nije uključio vezu a možda je to zaboravio učiniti, ili je uzeo pilulu za spavanje pa zbog toga ne može uključiti vezu. Bilo kako bilo, vjerujem da je s njim sve u redu.

— Počinje odbrojavanje — uzbuđeno je najavio glas iz zvučnika.

Tajac. Deset, devet, osam, sedam, šest, pet, četiri, tri, dva, jedan, nula. Start. Jaka grmljavina potrese zgradu; načas se učinilo da je cijelo uzletište u plamenu, a onda postepeno nestade zaglušne buke.

Iz grudi svih prisutnih ote se uzvik oduševljenja i veličanstveno zaori dvoranom ispraćajući svemirski brod na njegovu povijesnu misiju.

Milijarde uzbuđenih i plačnih ljudskih srca stopilo se u jedno jedino veliko, ponosno i gordo srce, na čijim je stijenkama Tabou bila ispisana iskrena želja na svim jezicima svijeta: Sretan put!

Svemirski brod »Zvuk 2« krenuo je na slavno putovanje 12. svibnja 2015. godine, datum koji će biti ispisan krupnim slovima na stranicama historije.

* * *

Sjedio sam u udobnom naslonjaču i gledao kako moj svemirski brod nestaje u plavetnilu proljetnog neba. Bio sam potpuno miran kad je letjelica nestala iz objektiva televizijske kamere.

Komedija je završena!

Baš me zanima kakvo će lice napraviti direktor i ostale učene

glave kad čuju da sam greškom kompjutora ostao na Zemlji, zaključan u svojoj sobi.

Zdravko Bartolić: POVIJEST BUDUĆNOSTI

Dugo sam se, ali odlučno pripremao za svoj novi život. Novi život! To nikako nije puka fraza.

Unajmio sam prostranu, zračnu sobu na brežuljku iznad grada. S jednog su se prozora vidjele tihe četvrti stoljetnih zgrada, s drugog tamnozelene crnogorične šume i jezero u daljini iskričava modrina. Ambijent kao stvoren za moje novo zanimanje.

Sjeo sam za radni stol i nakon nekoliko sati prebiranja po tipkama pisaćeg stroja imao tri završene priče, s kojima sam u potpunosti bio zadovoljan.

Odnio sam ih uredniku.

Na moje dosadno navaljivanje čovjek ih je odmah pročitao, gunđajući u početku kako ga čeka važan sastanak. U početku! Kako je njegov pogled skretao na nove i nove redove, sve se više — obuzet sadržajem — zanosio; u isto vrijeme njegov je poslovni duh likovao — smatrao me svojim životnim otkrićem!

Nekoliko tjedana kasnije priče su bile objavljene u desecima časopisa širom svijeta, izašle u posebnim izdanjima fantastičnih naklada. Dakle, mogao sam ustvrditi da je i posljednji test uspio.

Otišao sam u dubinu šume i uvukao se u svoj vremeplov. Bez imalo sentimentalnosti uništio sam dio upravljačkog mehanizma — povratka više nije bilo!

A zašto bih se i vratio? U 1980. sam mogao udisati prirodan zrak, jesti prirodnu hranu, hodati zemljom bez zaštitne opreme, odabrati što ću raditi, kako ću živjeti i s kime...

Kad bi Zemaljskom vijeću dosadilo upravljati proizvodnjom milijarde ljudi i njihovim slanjem na nove i nove planete, planirati sve strasnija oružja za obranu od nepoznatih bića koja se nikako nisu pojavljivala, običavalo je u dokolici smisliti nešto neobično za svoju zabavu. Sva je znanost uglavnom bila potčinjena ispunjavanju tih hirova.

Jednom se sjetiše i putovanja u prošlost.

Kao najcjenjenijem u klasi znanstvenika bilo mi je povjereno konstruiranje vremeplova. Osmjehnula mi se sreća! Tisuće suradnika, savršena pomagala... posao i nije bio tako težak. Ipak, nikada dotad s takvim žarom nisam radio. Vodila me jedina misao: pobjeći što prije!

Najstariji datum kojim je zanemareno proučavanje prošlosti raspolagalo bila je 2047. godina — kraj nuklearnog rata i početak novog poretka sa zastrašujućim Zemaljskim vijećem na čelu. 1980. nasumce sam odabrao; nije bila ni preblizu ni predaleko od 2047., tako da sam mogao računati na nekoliko godina pristojnog življenja u

dovoljno razvijenom društvu.

Naravno, prije odlaska uništio sam sve dokumente pa me neće uspjeti ubrzo pronaći... ako Zemaljsko vijeće očarano naseljavanju novootkrivenog planeta ne zaboravi cijeli projekt.

Radujući se pobjedi, potrčah za drhtavim zecom.

Pred ulazom u grad sustigla me noć — kako divno vrijeme za rad! Sjeo sam za radni stol i napisao novu znanstveno-fantastičnu priču.

Novi život! Da li će itko pomisliti da pišem povijest budućnosti?

Jack Vance: *Ničija zemlja*

The World Between

Prevela Vesna Kesić

Posadu izviđačkog broda »Blauelm« počeli su zahvaćati najneugodniji oblici psiho-živčane napetosti. Nije više imalo smisla produljivati ekspediciju koja je ionako trajala tri mjeseca dulje nego što je bilo predviđeno. Izviđač Bernitsy naredi povratak na Plavu Zvijezdu.

No, ni to nije podiglo moral, niti je razvedrilo duhove. Nepopravljiva šteta je već nastupila: zbog prenapetosti, savršeno prilagođeni tehničari zapali su u mrzovoljnu apatiju i nepomično sjedili bulјeći poput andromorfa. Jeli su malo, još manje govorili. Bernitsy je iskušao različita lukavstva: natjecanje, suptilnu glazbu, pikantnu hranu, ali ništa nije pomagalo.

Išao je i dalje: naredio je da se žene za zabavu zaključaju u svoje odaje i pjevaju erotične pjesme koje su se razglasom širile po cijelom brodu. Kad je i to propalo. Bernitsy se našao pred pravom dilemom. U pitanju je bio identitet njegova vrlo smišljeno sastavljenog tima. Svaki je član posade bio posebno odabran: taj i taj meteorolog radio je s tim i tim kemičarom; određeni botaničar s određenim virusologom. Bernitsy odmahne svojom golemom glavom na pomisao da bi se s tako demoraliziranim timom trebao vratiti na Plavu Zvijezdu. To bi bio kraj pothvata broda »Blauelm«.

— Ostanimo onda još — predloži Berel, njegova miljenica među ženama za zabavu.

Bernitsy odmahne glavom pomislivši kako je ovom prilikom iznevjerila Berelina uobičajena inteligencija.

— Time bismo samo pogoršali ionako lošu situaciju.

— Što namjeravaš uraditi?

Bernitsy joj prizna da nema pojma i udalji se da bi mogao u miru razmišljati. Kasnije, u toku dana, odluči se na rješenje čije su posljedice bile nepredvidive. Skrenuo je s putanje prema Kay sistemu. Ako išta može popraviti raspoloženje njegovih ljudi, onda je to bio pogled na Kay.

Skretanje je moglo izazvati manje opasnosti, ali ne i veće teškoće. Čar poduhvata bio je u tome što će vidjeti čudne stanovnike Kay sistema, neobične Kay gradove, bizarno društveno uređenje Kaya u kojem je sve ono što je za njih bilo uobičajeno, predstavljalo tabu.

Zvijezda Kay pulsirala je i blještala pred njihovim očima i Bernitsy uvidje da je njegov pothvat doveo do željenih rezultata. Ponovo se čuo razgovor, šale i svađa odzvanjali su po sivim čeličnim hodnicima broda.

»Blauelm« je klizio iznad Kay ekliptike. Različiti svjetovi prolazili su tako blizu da se na ekranima moglo vidjeti svaki pokret, gradsku vrevu, dinamičan puls radova u radionicama. Bili su tu Kith i Kelmeth načičkani zdanjima Karnfray, Koblenz, Kavanaf, zatim središnja zvijezda sunca Kay, pa Kool, suviše vruć za život i Konbald i Kinsle, amonijačni giganti, smrznuti i mrtvi. Kay sistem ostajao je polako iza njih.

Bernitsy je napeto iščekivao. Hoće li ih ponovo obuzeti bezvoljnost, ili će intelektualni impulsi koje su ljudi primili dostajati za ostatak puta? Do Plave Zvijezde preostalo je još tjedan dana putovanja. Na putu je bila još samo jedna žuta zvijezda bez naročitog značenja. No, tek kad su se približili žutoj zvijezdi pokazale su se prave posljedice Bernitsvjeve dosjetke da se razgleda Kay sistem.

— Planet — poviče kartograf.

Takav uzvik sam po sebi nije izazivao naročito uzbuđenje. Za posljednjih osam mjeseci mnogo je puta odjekivao »Blauelmom« i uvijek se pokazalo da je planet tako vreo da se u njegovoj blizini topi željezo, tako leden da se smrzavaju plinovi, tako otrovan da oštećuje kožu, ili mu toliko nedostaje zraka da se čovjeku sasuše pluća. Uzvik »planet« nije više bio nikakav poticaj.

— Atmosfera — nastavi kartograf. Meteorolog mu zainteresirano priđe. — Osnovna temperatura 24 stupnja.

Bernitsy im pristupi i sam izmjeri atmosferu.

— Jedno cijelo deset, normalna... — On kimne glavom navigatoru kojem je to bio dovoljan znak da se pripremi za slijetanje.

Bernitsy je promatrao obrise planeta na ekranu.

— Tu nešto nije u redu. Ili mi, ili Kayevci morali smo provjeriti stotinu puta, nalazi se točno između nas.

— Nema nikakvih zapisa o tom planetu, Bernitsy — odvrati knjižničar prekapajući žustro po svojim vrpcama i stožerima. — Nema nikakvih tragova istraživanja, ničeg.

— Bez sumnje je poznato da zvijezda postoji — primijeti Bernitsy s blagim sarkazmom.

— Da, naravno, mi je nazivamo Maraplexa, a Kayevci Mellifle. Ali ne postoje podaci da ju je bilo koji sistem istraživao ili nastanjivao.

— U atmosferi je — oglasi se meteorolog — metan, ugljik, dioksid,

amonijak, vodena para. Nije za disanje, ali je tipa 6-D, potencijalno upotrebljiva.

— Nema klorofila, hemofila, niti apsorpcije petradaina — promrmlja botaničar, držeći oko na spektroskopu. — Jednom riječi, nema prirodne vegetacije.

— Pričekajte malo da se snađem — reče Bernitsy. — Temperatura, gravitacija i pritisak pogodni?

— Pogodni.

— Nema korozivnih plinova?

— Nema.

— Nema prirodnog života?

— Ni traga.

— I nikakvih podataka o istraživanju, nastanjivanju, ili razvijanju?

— Ne.

— Znači — poviče Bernitsy pobjednički — da se mi useljavamo. — Obrati se radistu: — Pošalji obavijest o našoj namjeri svim svjetovima i Arhivskoj stanici. Od ovog časa Plava Zvijezda razvija Maraplexu.

»Blauelm« uspori i klizne prema tlu. Bernitsy je sjedio pored Berel i promatrao prizor.

— Ali zašto, zašto, zašto?! — prepirao se navigator Blandwich s kartografom. — Zašto je Kayevci nisu počeli razvijati?

— Očito, zbog istih razloga zbog kojih nismo ni mi. Gledali smo suviše daleko.

— Pročešljali smo rubove galaksije — primijeti Berel pogledavši Bernitsvja ispod oka — i prosijali kuglaste mase.

— A ovdje — nastavi Bernitsy — u našem najbližem susjedstvu, nalazi se svijet kojem je potrebno minimalno modificirati atmosferu da bi ga pretvorili u plodni vrt.

— Ali, što će reći Kayovci — Blandwick je bio uporan.

— A što nam mogu?

— To će im teško pasti.

— Tim gore za njih.

— Zahtijevat će pravo prvenstva.

— Ne mogu ga ničim dokazati.

— Osim toga... Bernitsy ga prekine.

— Blandwick, idi i ispucaj svoj jed kod djevojaka. Dosađivat će se dok ostali muškarci rade, pa će drage volje saslušati tvoju kuknjavu.

— Poznajem Kayevce — mrmljao je dalje Blandwick. — Nikada neće pristati na nešto što smatraju ponižavajućim, na zaostajanje za Plavom Zvijezdom.

— Nemaju izbora. Moraju pristati — izjavi Berel uz bezbrižan smiješak kojim je svojedobno i privukla Bernitsyjevu pažnju.

— Varaš se — povika Blandwick očajnički. Bernitsy podigne ruku da bi unio reda.

— Vidjet ćemo, vidjet ćemo.

U to Bufco, radist, donese tri poruke. Prva je bila sa Centralne Plave Zvijezde i izražavala čestitke, druga iz Arhivske stanice koja je potvrđivala prijem informacije o novom otkriću, a treća s Kerrykirka. Bila je to ishitrena improvizacija u kojoj je stajalo da Kay sistem već dugo Maraplexu smatra neutralnim planetom, ničijom zemljom između dva sistema i da se njeno prisvajanje od strane Plave Zvijezde ne prihvaća s odobravanjem.

Bernitsy pogleda sve tri poruke, posljednju s najvećom pažnjom.

— Njihovi istraživači pozelenjeli su od jala. Nova područja potrebnija su im nego nama. Što je s njihovim novim sojem?

— Nalikuju prije na nakot praščića nego na prave ljude — dobaci Berel prezrivo.

— Ako se može vjerovati legendi, oni su pravi ljudi. Legenda kaže da svi potječemo s istog planeta, svi iz istog udaljenog i sada već pustog svijeta.

— Legenda lijepo zvuči, ali gdje je taj svijet, ta Stara Zemlja iz bajke?

Bernitsy slagne ramenima.

— Ne držim mnogo do mitova, a ovdje ispod nas nalazi se naš novi svijet.

— Kako ćeš ga nazvati? Bernitsy razmisli.

— Naći ćemo ime kad dođe vrijeme. Možda »Nova Zemlja« u čast našeg pradoma.

Neizvježbanom se oku Nova Zemlja mogla pričiniti oporim, golim i divljim planetom. Snažni vjetrovi zavijali su po planinama i dolinama, a sunčeva se svjetlost rasipala pustinjama i bijelim alkaloidnim morima. Za Bernitsyja je, međutim, Nova Zemlja bila nebrušeni dijamant. Klasičan primjer svijeta prikladnog za modifikacije. Radijacija je bila pogodna, gravitacija također, u atmosferi nije bilo halogena, niti korozivnih sastojaka, na tlu nije uspijevao nikakav život osnovan na stranim proteinima koji bi mogli biti još otrovniji od halogena.

Šećući vjetrovitom površinom, raspravljao je s Berel o tome.

— Upravo na ovakvom tlu uzgajaju se najbolji vrtovi. A iz ovakvih planina — on upre prstom na udaljene uzvisine — mogu poteći rijeke.

Ako postoje atmosferske vode od kojih se može proizvesti kiša — primijeti Berel.

— To je detalj, sitnica. Možemo li sebe nazivati ekolozima ako nam tako nevažna stvar zadaje teškoće?

— Ja sam djevojka za zabavu, a ne ekolog.

— Osim u širem smislu riječi.

— Tisuće milijuna tona vode ne mogu se smatrati sitnicom.

Bernitsy se nasmije.

— Ići ćemo postepeno. Najprije ćemo izolirati i smanjiti količinu ugljičnog dioksida. Zbog toga smo danas i posijali standard 6-D, primarnu grahoricu po tlu.

— Ali kako će disati? Zar biljke ne trebaju kisik?

— Pogledaj.

Iz »Blauelma« se prosuo oblak smeđe-zelenog dima i krenuo niz vjetar.

— To su spore simbiotičkog lišaja tipa Z koje na grahorici stvaraju nakupine kisika. Tip RS nije fotosintetičan, on povezuje metan s kisikom da bi nastala voda koju grahorice koriste za rast. Tipovi 6-D, Z i RS standardni su i zajedno se upotrebljavaju za razvijanje ovakvih svjetova. Berel je promatrala prašnjavi horizont.

— Pretpostavljam da će se sve razvijati kako ti predviđaš. Ne mogu se dovoljno nadiviti.

— Za tri tjedna zazelenjet će se površine, za šet tjedana potpuno će se razviti grahorica i lišajevi, a za šet mjeseci cio planet obrast će dva metra visokom vegetacijom. Kroz godinu dana počet ćemo razvijati cjelovitu ekologiju planeta.

— Ako nam to dopuste Kayevci.

— Kayevci to ne mogu spriječiti. Planet je naš.

Berel baci pogled na kršna ramena i oštar Bernitsyjev profil.

— Govoriš s muškom samouvjerenošću po kojoj sve ovisi i temelji se na tradiciji Arhivske stanice. Ja nisam tako sigurna, moj pogled na stvari ispunjen je sumnjičavošću i nesigurnošću.

— Ti djeluješ intuitivno, a ja racionalno.

— Razum — razmišljala je Berel — ti govori da će se Kay podvrgnuti zakonima Arhive. Moja intuicija govori mi suprotno.

— Ali, što nam oni mogu? Napasti nas? Otjerati?

— Tko zna.

Bernitsy odbrusi:

— Oni se to nikada ne bi usudili.

— Koliko dugo ćemo ovdje čekati?

— Dok se ne uvjerimo da je grahorica iznikla, a onda se vraćamo na Plavu Zvijezdu.

— A zatim?

— Zatim ćemo se vratiti ponovo ovamo da razvijemo čitavu ekološku skalu.

* * *

Botaničar Bartenbrock vratio se s vjetrovitih sadišta iscrpen i pokazao prve proklijale mladice. Bili su to mali blijedi izdanci sa caklinastim listićima na vrhu.

Bernitsy je pažljivo razgledao stapke. Uz rub su se pripile dvije male kesice u dvije boje, blijedozelena i bijela. On ih pokaže Berel.

— Zelena je spremište kisika, a bijela vode.

— Znači — reče Berel — da je Nova Zemlja već počela stvarati vlastitu atmosferu.

— Još za svojega života vidjet ćemo gradove Plave Zvijezde svuda po Novoj Zemlji.

— Ne znam zašto, ali ne vjerujem sasvim u to.

U to se oglasi glavni razglas: »Bernitsv, ovdje radist Bufco. Tri broda oblijeću planet. Odbijaju da potvrde prijem signala.«

Bernitsy ispusti mladice na tlo.

— To su Kayevci. Berel ga pogleda.

— Gdje su ti sada gradovi Plave Zvijezde?

Bernitsy odjuri ne ogovorivši joj. Berel pođe u kontrolnu prostoriju »Blauelma« gdje je Bernitsy ugađao ekran.

— Gdje su? — upita.

— Upravo se približavaju ispitujući planet.

— Kakve brodove imaju?

— Patrolne napadače. Kay dizajn. Evo ih, dolaze.

Na ekranu se pojave tri tamne sjene. Bernitsy se obrati Bufcou.

— Pošalji im univerzalni pozdravni kod.

— Da, Bernitsy.

Bernitsy je napeto promatrao Bufcoa dok je ovaj govorio univerzalnim arhaičnim jezikom.

Brodovi su zastali, skrenuli i nastavili se približavati.

— Čini se — reče Berel tiho — da slijeću.

— Da.

— Naoružani su, mogu nas uništiti.

— Mogu, ali se neće usuditi.

Mislim da ne razumiješ potpuno psihu Kayevaca.

— Ti razumiješ — odbrusi Bernitsy.

Ona potvrdi:

— Prije nego sam zašla u djevojaštvo, studirala sam. Sada, kad se mome djevojaštvu približava kraj, namjeravam nastaviti studije.

— Produktivnija si kao djevojka. Dok bi ti studirala i razbijala svoju lijepu glavicu naukom, morao bih tražiti novu suputnicu za svoja istraživanja.

Ona pokaže prema tamnim brodovima što su se približavali.

— Ako još uopće bude istraživanja za bilo koga od nas. Bufco se pažljivo nagne prema svojim instrumentima iz kojih se razglijegao glas. Bernitsy je osluškivao slogove koje nije razumio, ali mu je i njihov odlučni ton nešto govorio.

— Što kažu?

— Zahtijevaju da napustimo planet, kažu da pripada Kayu.

— Reci mu neka ga on napusti, reci mu da je lud... Ne, radije im reci da se obrate Arhivskoj stanici. Bufco progovori arhaičnim jezikom. Uskoro se začuo i odgovor.

— Sletjet će. Čini se da su vrlo odlučni.

— Neka slete, neka budu odlučni. Naš posjed potvrđen je i zagarantiran na Arhivskoj stanici. — Bernitsy ipak nabije kacigu i izađe iz broda da bi promatrao brodove Kaya kako se spuštaju. Trgne se pomislivši da bi zračenja mogla uništiti mladu grahovicu koju je posadio.

Iza njegovih se leđa netko pokrene. Bila je to Berel.

— Što radiš ovdje — upita je oštro. — Ovo nije mjesto za djevojku za zabavu.

— Dolazim kao student.

Bernitsy se nasmije. Pomisao na Berel kao ozbiljnog radnika činila mu se komičnom.

— Smiješno ti je? Dobro, dopusti da govorim s Kayevcima.

— Ti?

— Poznajem oba jezika, Kay i univerzalni. Bernitsy se zagleda u nju i onda kimne.

— Dobro, možeš prevoditi.

Kroz otvorena vrata brodova izašlo je osam Kayevaca. Bernitsy se prvi put oči u oči susreo s ljudima sa stranih sistema i na prvi pogled učinili su mu se upravo onako bizarnima kakvima ih je i zamišljao. Bili su visoki i tanki, na sebi su imali crne ogrtače što su se klatarali. Imali su glatko obrijane glave, a na lubanjama teške sjajne dekoracije ljubičaste i crne boje,

— Bez sumnje — prošapće Berel — i mi njima izgledamo podjednako čudno.

Bernitsy ništa ne odgovori. Nikada prije nije pomislio da bi on mogao biti čudan.

Osmoro ljudi zastane na udaljenosti od oko pedeset metara. Buljili su u Bernitsyja začuđenim, hladnim i neprijateljskim pogledima. Svi su bili naoružani.

Berel progovori. Tamne oči iznenađeno je pogledaše. Onaj koji im je bio najbliže odgovori.

— Što kaže — nestrpljivo upade Bernitsy. Berel se nasmije.

— Pitaju jesam li ja, žena, vođa ekspedicije.

Bernitsy se namršti i zajapuri.

— Reci im da zapovijedam ja, istraživač Bernitsy.

Berel je govorila nešto duže nego što se činilo potrebnim da prevede njegovu poruku. Kayevci odgovoriše.

— Kažu da moramo otići. Posjeduju nalog s Kerrykirka da očiste planet, silom ako je potrebno.

Bernitsy pokaže prema govorniku:

— Pitaj ga kako se zove — reče da bi dobio nekoliko trenutaka na vremenu.

Berel progovori i dobije hladan odgovor.

— On je neka vrst komodora, ne mogu ga potpuno razumjeti. Zove se Kallish ili Kallis... Tvrdi da smo mi na Kayevu tlu, da su Kayevci odavno istražili ovaj svijet, ali nisu prijavili istraživanje. Smatra da ćemo mi biti krivi ako dođe do rata.

— Želi nas zbuniti — promrmlja Bernitsy. — No, u igri može sudjelovati dvoje. On izvuče svoje oružje i prašnjavi oblačić podiže se nekoliko stopa ispred Kallishovih nogu.

Kallish je reagirao brzo. Dograbio je svoje oružje, a i ostali u pratnji.

Bernitsy promrmlja ponovo stisnutih usta:

— Reci im neka odu, neka se vrate na Kerrykirk ako ne žele snop zraka oko svojih nogu...

Berel prevede nastojeći da joj glas ne bude napet. Kao odgovor, Kallish uperi svoje oružje i ispred Bernitsvjevih nogu nastade narančasta mrlja.

Berel zabrinuto prevede njegovu poruku.

— Kaže neka mi odemo.

Bernitsy polako usmjeri još nekoliko zraka u prašinu, još malo bliže crno obuvenim nogama.

— Sam je to tražio. Berel reče zabrinuto:

— Bernitsy, potcjenjuješ Kayevce, oni su tvrdi poput stijena, vrlo odlučni.

— Oni potcjenjuju Bernitsyja.

Začuje še brzi, isprekidani razgovor među Kayevcima. Zatim Kallish, mašući svojom okićenom glavom, opali još jednom. Zamalo u Bernitsyjeve nožne prste.

Bernitsy malo poskoči, zatim se stisnutih zuba, usmjeri prema njima.

— Ovo je opasna igra — poviče Berel.

Bernitsy nacilja, a vrela se prašina podigne oko Kallishevih nogu. Kallish odstupi za korak, u njegovoj pratnji začuju se povici. Kallish namrgođena i okamenjena lica polako usmjeri svoje oružje u pravcu Bernitsyjevih članaka. Bernitsy se trebao pomaći, ili je Kallish morao skrenuti snop svojih zraka...

Berel zanijemi. Zraka je išla ravno, Bernitsy je stajao mirno poput stijene. Zraka mu je prošla preko stopala.

Bernitsy je stajao mirno, na licu mu je bio bijes. Podigne svoje oružje.

Kallish se okrene na peti i krene prema brodu. Crna odora lepršala mu je na vjetru.

Bernitsy je nepomično gledao za njim s izrazom lica na kojem se miješao bol, bijes i osjećaj trijumfa.

Berel je čekala. Nije se usudila govoriti. Trenuci su prolazili, Kayevi brodovi odmicali su se od prašnjave površine Nove Zemlje, a

zračenje iz brodova spalilo je još jedan dio osjetljivih mladih klica grahorice.

Berel se okrene Bernitsyju koji je posrtao. Lice mu je bilo blijedo. Ona ga uhvati ispod pazuha. Iz »Blauelma« dolazili su Balndwick i liječnik. Položili su Bernitsyja na nosila i prenijeli ga u stacionar za bolesnike.

Dok je liječnik uklanjao kožu i tkaninu sa spaljene noge, Bernitsy se s mukom obrati Berel:

— Danas sam ja pobijedio. S njima još nismo svršili... Ali danas sam pobijedio ja.

— To te je stajalo stopala.

— Izrast će mi novo stopalo — Bernitsy je jecao i znojio se dok je liječnik doticao žive završetke živaca — ali ne bih mogao stvoriti nov planet.

Suprotno Bernitsyjevim predviđanjima, Kayevci se više nisu spuštali na Novu Zemlju. Dani su, u stvari, prolazili u prividnom miru. Sunce je izlazilo, sjalo neko vrijeme nad smeđe-žuto-sivim krajolikom i zalazilo za zapadne crveno-zelene pješčare. Vjetar se smirivao i nad pustu površinu spuštao se čudan mir. Liječniku je uspjelo, pomoću probranih hormona, cijepljenog tkiva i kalcija obnoviti Bernitsyjevo stopalo. U međuvremenu, skakutao je uokolo u naročitim cipelama ne udaljavajući se od »Blauelma«.

Šest dana nakon posjeta Kayevaca, s Plave Zvijezde stigao je »Beaudry.« Na njemu je bio kompletan ekološki laboratorij sa zalihama sjemenja, spora, jajašca, sperme, s ikrama, lukovicama, eksperimentalnim stanicama i embrijima, ličinkama, larvama svih vrsta, amebama, bakterijama, virusima i s kulturama koje pružaju mogućnost prehrane. Stigli su i instrumenti za manipuliranje uzgojenim vrstama i za njihovu mutaciju. Bila je tu i određena količina neobrađenog nukleina, neodređenih tkiva, čiste protoplazme iz kojih se mogu dizajnirati i uzgojiti jednostavniji oblici života. Bernitsy je trebao odlučiti hoće li se s »Blauelmom« vratiti na Plavu Zvijezdu ili će ostati i upravljati razvojem Nove Zemlje. Ne razmišljajući mnogo, odlučio je da ostane. S njim je ostalo gotovo dvije trećine posade. Dan nakon dolaska »Beaudryja«, »Blauelm« je uzletio za Plavu Zvijezdu.

Taj je dan bio značajan zbog nekoliko razloga. Označio je velike promjene u Bernitsyjevu životu, od relativno jednostavnijeg poziva istraživača promoviran je u visokospecijaliziranog vrhunskog ekologa. Uz to je, naravno, napredovao i u statusu. Tog istog dana Nova je Zemlja zadobila izgled nastanjiva svijeta za razliku od prijašnje smjese stijenja i plinova. Grahorica je na zasijanim površinama izrasla i stvorilo se smeđe-zeleno more išarano nabubrjelim lišajevima. Uskoro će dozreti i prvo sjemenje. Lišajevi su se sporali već nekoliko

puta. Za sada još nije bilo primjetljivih promjena u atmosferi Nove Zemlje, koja se još sastojala od ugljičnog dioksida, metana i amonijaka s tragovima vodene pare i inertnih plinova, ali su efekti djelovanja grahorice rasli geometrijskom brzinom iako je sveukupna količina vegetacije bila još malena u usporedbi s onim što će tek izrasti.

Treći značajan događaj toga dana bila je pojava Kathryn.

Doletjela je malom svemirskom letjelicom i sletjela na način koji je ukazivao, ili na nedostatak vještine, ili na fizičku nemoć. Bernitsy je promatrao slijetanje sa stražnje promenade »Beaudryja«, a Berel se oslanjala na njegovo rame.

— Kayev brod — reče Berel uznemireno. Bernitsy je začuđeno pogleda.

— Zašto to kažeš?

— Mogao bi biti brod s Alvana, ili Kanopusa, ili s Graemerskog sistema, ili letjelica Danijaca iz Kopenhaga.

— Ne. Kayev je.

— Kako znaš?

Iz broda je izašlo nešto što je obrisima nalikovalo na mladu ženu. I iz daljine moglo se vidjeti da je vrlo lijepa, kretala se samouvjereno s lakom gracioznošću. Nosila je kacigu, ali malo što drugo. Bernitsy osjeti kako se Berel trže. Ljubomora? Nikada nije bila ljubomorna dok se on zabavljao s drugim djevojkama. Da li je sad osjetila veću opasnost?

Berel progovori suhim glasom.

— Ona je špijunka, špijunka s Kaya. Otjeraj je!

Bernitsy navuče kacigu. Nekoliko trenutaka kasnije kretao se prašnjavim tlom u susret djevojci koja se polako probijala uz vjetar.

Bernitsy zastane i pažljivo je odmjeri. Bila je vitka, nježnije građe od većine žena s Plave Zvijezde, glava joj je bila pokrivena gustim tamnim kovrčama, koža blijeda i sjajna poput starog pergamenta, oči velike i tamne.

Bernitsy osjeti kako mu nešto čudno klizi niz grlo, bio je to osjećaj nelagode i zaštitništva istovremeno, što ni Berel, ni jedna druga žena ranije nisu u njemu izazivale. Berel je bila iza njega, a Bernitsy i čudna žena osjećali su njezino neprijateljstvo i antagonizam.

Berel reče:

— Ona je špijunka, sigurna sam. Otjeraj je!

— Pitaj je što hoće — reče Bernitsy.

U to progovori i nepoznata žena:

— Ja poznajem vaš jezik, Bernitsy, sam me možeš pitati.

— U redu. Tko si? Što radiš ovdje?

— Zovem se Kathryn...

— Ona je Kayevka — poviče Berel.

— Ja sam kriminalka. Izbjegla sam kaznu i poletjela u ovom smjeru.

— Dođi — reče Bernitsy. — Podrobnije ću te ispitati.

U »Beaudryju« je ispričala svoju priču dok su je prisutni slušali sa zanimanjem. Tvrdila je da je kćerka Kirkassianca slobodnjaka.

— Što je to? — upita Berel skeptičnim glasom.

Kathryn je odgovarala blago.

— Nekolicina Kirkassianaca još čuvaju svoje utvrde u brdima Keviota. To su potomci davnih razbojnika.

— Ti si, dakle, kći razbojnika?

— I više. Ja sam kriminalka koja je u pravu. — Kathryn je i dalje bila umilna.

Bernitsy nije više mogao suzdržavati znatiželju.

— Što si zapravo uradila, djevojko? Što si uradila?

— Počinila sam zločin... — djevojka je upotrijebila riječ na Kay jeziku koju Bernitsy nije razumio. Bereline namrštene obrve govorile su da ni njoj nije jasno o čemu se radi. — Nakon toga oskvrnula sam neko svetište. Da sam osjetila kajanje i krivicu, ostala bih i primila kaznu, ali kako nisam, doletjela sam ovamo.

— Nevjerojatno — reče Berel zgranuta. Bernitsy ju je zainteresirano promatrao.

— Djevojko, ovdje su svi uvjereni da si ti kayevska špijunka. Što kažeš na to?

— I da jesam i da nisam, zanijekala bih u oba slučaja.

— Ti to znači poričeš?

Kathrynino se lice razgali i ona prasne u glasan smijeh. — Ne, priznajem, ja sam špijun s Kaya.

— Znala sam, znala sam.

— Šuti, ženo reče Bernitsy i okrene svoje začuđeno lice Kathryn. — Priznaješ, dakle, da si špijun?

— Da li mi ti vjeruješ?

— Sto mu gromova, ni sam više ne znam u što vjerujem.

— Ona je lukava varalica — grmjela je Berel. — Vješto te vuče za nos.

— Mir! — rikne Bernitsy. — Daj mi mira da razmislim. On se okrene Kathryn. — Samo bi luđak priznao da je špijun.

— Možda ja i jesam luđakinja — odvrati ona začuđujućom bezbrižnošću.

Bernitsy podigne ruke.

— U redu, to ništa ne mijenja. Kao prvo ovdje nema nikakvih tajni. Ako želiš špijunirati, špijuniraj, javno ili prikriveno, kako ti odgovara. Ako samo tražiš skrovište, i to ti je omogućeno. Ovo tlo pripada Plavoj Zvijezdi.

— Zahvaljujem ti, Bernitsy.

* * *

Bernitsy je poletio s Broderickom, kartografom da bi snimili, istražili i općenito pregledali Novu Zemlju. Krajolik je bio svuda jednak: gola, neravna površina nalik na unutrašnjost izgorjele peći za vapno. Posvuda se prostirala pusta ravnica vjetrom nanesena pijeska, ponegdje presijecana oštrim stijenjem.

— Pogledaj! — Broderick upozori Bernitsyja.

Bernitsy ugleda tri jedva obilježena četverokuta u pustinji ispod njih. Bile su to prostrane površine drobljena kamena pokrivena pijeskom što ga je nanio vjetar.

— To su ili najveći kristali koje je svijet ikada vidio, ili mi nismo prva inteligentna bića koja su kročila na ovaj planet — reče Bernitsy.

— Da sletimo?

Bernitsy je teleskopom promatrao četverokute.

— Nema se što vidjeti... Ostavit ćemo ih arheolozima. Pozvat ću ih da dođu s Plave Zvijezde.

Dok su se vraćali prema »Beaudryju«, Bernitsy odjednom poviče: »Stani!«.

Spustili su letjelicu. Bernitsy je izašao i pregledao smeđe-zelenu vegetaciju — bazičnu 6 D grahoricu obavijenu simbiotičkim lišajem koji ju je hranio kisikom i vodom.

— Još šest tjedana — reče on — i sve će biti pokriveno ovim biljem.

Broderick se zapilji u jedan list iz blizine.

— Što su ove crvenkaste mrlje?

— Crvene mrlje? — Bernitsy pogleda pažljivo. — Izgleda poput snijeti, gljive.

— Je li to dobro?

— Ne, naravno da nije! Vrlo je loše... Ne shvaćam to. Planet je, kad smo stigli, bio sterilan.

— Spore mogu doći i iz svemira — primijeti Broderick. Bernitsy kimne.

— I putem svemirskih brodova. Brzo, vratimo se na »Beaudry«. Imaš li koordinate ovog mjesta?

— Na centimetar.

— Ništa zato. Uništit ću ovu koloniju. I Bernitsy je spalio površinu na kojoj je uspijevala grahorica kojom se toliko ponosio. Na »Beaudry« su se vraćali tiho nadlijećući ravnice koje su već bile debelo pokrivene biljem. Sišavši s letjelice, Bernitsy nije krenuo ka »Beaudryju« već prema najbližem žbunu grahorice i pregledao lišće.

— Ovdje ga nema, ovdje ga nema!

— Bernitsy! — Bernitsy se okrene. Prilazio mu je botaničar Baron ozbiljna lica. Bernitsyju zadrhta srce. — Čini se da je došlo do neoprostive nemarnosti.

— Snijet?

— Snijet. Uništava grahoricu.

— Bernitsy se uspravi na prste.

— Imaš li primjerke?

— U laboratoriju već radimo na antiagensima.

— Dobro.

Ali snijet je bila otporna. Pokazalo se da je vrlo teško proizvesti agens koji bi je uništio, a ne bi štetio grahorici i lišaju. Jedan za drugim uništavani su primjerci virusa, bakterija, gljiva i lišajeva koji nisu davali zadovoljavajuće rezultate. U međuvremenu, boja grahorice mijenjala se od smeđe-zelene u crveno-zelenu do boje joda. Ponosna biljka odjednom je počela naglo venuti i propadati.

Bernitsy je hodao uokolo ne sklopivši oka, proklinjući i opominjući tehničare.

— I vi sebe nazivate ekolozima? Vi, ništarije, ne uspijeva vam najjednostavnija stvar, odvojiti snijet od grahorice. Daj ovamo, daj mi tu kulturu! — Bernitsy zgrabi stakla s primjercima gljivica iz Baronovih ruku koji je i sam bio iscrpen i crvenih očiju.

Konačno je pronađen traženi agens. Bila je to jedna vrsta sluzi. Prošla su još dva dana dok su izolirani čisti primjerci i ispitani na sadištima. Grahorica je već istrunula, a lišaj je ležao rasut poput jesenjeg lišća.

Na »Beaudryju« odvijala se grozničava aktivnost. Posude pune spasonosne kulture zatrpale su laboratorije i hodnike. U salonu i u knjižnici sušile su se spore na tacama.

Bernitsy je opet jednom postao svjestan prisutnosti Kathryn. Opazio ju je kako grebe osušene spore u kutije za distribuciju. Zastao je i promatrao je neko vrijeme. Osjetio je da joj se pažnja sa zadatka pomiče prema njemu. Ali bio je preumoran za razgovor. Samo je kimnuo, okrenuo se i vratio u laboratorij.

Sluz je rasprostranjena ali, očito, prekasno.

— Dobro — reče Bernitsy — ponovo ćemo zasijati bazično sjeme 6 D grahorice. Sada znamo kakva nam opasnost prijeti i imamo načina da se zaštitimo.

Nova je grahorica rasla, oporavio se i jedan dio starih sadnica.

Sluz je, kad je nestalo snijeti, počela i sama propadati, osim nekoliko mutiranih primjeraka koji su napali lišaj. S vremenom se činilo da će biti jednako tako opasna kao i snijet, ali na »Beaudryju« su stvorili virus koji je uništavao sluz. Kad je upotrijebljen, nestalo je sluzi.

Bernitsy je ipak bio mrzovoljan. Na jednom sastanku, gdje se okupila čitava posada, rekao je:

— Umjesto tri kulture, grahorice i dva lišaja, sada imamo šest ako ubrojimo snijet, sluz i virus. Što više oblika života, to je teže držati

kontrolu. Ističem da je neophodan velik oprez i potpuna antiseptičnost.

Unatoč oprezu, snijet se ponovo pojavila, ovaj put crna vrsta. Ali, Bernitsy je bio spreman. Za dva dana kontraagens je već bio na sadištima. Snijet je nestala, a grahorica sjajno napredovala. Gotovo po cijelom planetu prostirao se smeđe-zeleni pokrivač. Na nekim mjestima, stabljike su se uspinjale, isprepletući se i do metar visine. Biljka se uspinjala uz granitne stijene, uvlačila u sve udubine. Svakoga su se dana tone ugljičnog dioksida pretvarale u kisik, metana u vodu i još ugljičnog dioksida.

Bernitsy je budno pratio analizu atmosfere. Jednog dana postotak kisika u zraku porastao je iz kategorije »neprihvatljivo« u kategoriju »vrlo blizu prihvatljivom.« Taj je dan Bernitsy proglasio praznikom i priredio banket. Na Plavoj Zvijezdi običaji su nalagali da muškarci i žene jedu odvojeno jer se pogled na otvorena usta u koja se gura hrana smatrao nepristojnim. No, ovo je bila posebna okolnost, zavladalo je opće drugarstvo i slavlje i Bernitsy, koji nije bio naročito krut niti osjetljiv na običaje, naredi da se ovom prilikom prekrši pravilo. Tako je banket počeo u veseloj i malo raspuštenoj atmosferi.

Što je slavlje trajalo duže, hrana i piće činili su svoje i veselje je postajalo sve bučnije, a opuštenost sve primjetnija. Berel je sjedila pored Bernitsyja pa, iako je u proteklih nekoliko grozničavih tjedana dijelila s njim postelju, osjećala je da on svoju pažnju ne posvećuje samo njoj, da mu ne predstavlja ništa više od djevojke za zabavu. Kad je shvatila da mu se pogled dulje zadržava na Kathryninu rumenom licu nego na njoj, samo što nije zaplakala.

— To mora prestati — govorila je u sebi. — Za nekoliko mjeseci neću više biti djevojka za zabavu, ponovo ću studirati. Tada mogu biti s onim koga ja izaberem, a zacijelo neću izabrati ovog kosmatog, egoističnog, bezosjećajnog Bernitsyja

I Bernitsyjevom glavom vrzmale su se čudne misli. »Berel je ugodna i draga«, razmišljao je, »ali Kathryn! Kakva svježina! Kakav duh!« — Osjećajući na sebi njezin pogled, zacrvenio se poput školarca.

U tome trenutku Broderick, kartograf, zajapuren, teturajući priđe Kathryn uhvati je za ramena i privuče da bi je poljubio. Ona se odmakne pogledajući molećivo prema Bernitsyju. To je bilo dovoljno. Bernitsy je bio pored nje, podiže je i ponese do svoje stolice, još uvijek skakućući na novom stopalu. Njezin ga je miris opijao isto koliko i vino. Nije ni opazio Berelin bijesan pogled.

»To se ne smije dogoditi«, razmišljala je Berel u očaju. I tada joj sine ideja.

— Bernitsy, Bernitsy — potapša ga po ramenu.

Bernitsy okrene glavu.

— Izvoli.

— Snijet. Sjetila sam se kako je stigla na planet.

— Spore su došle iz svemira.

— Došle su na Kathryninu brodu. Ona nije špijun, ona je diverzant. — U svem svom bijesu Berel se morala diviti bezazlenoj nevinosti Kathrynina izraza. — Ona je agent Kaya, neprijatelj.

— Ma hajde — promrmlja Bernitsy. — To su ženske brbljarije.

— Brbljarije, je li? — vrisne Berel. — Što misliš što se sada događa dok se ti tu natežeš i ljubakaš? — ona rukom upre u Kathryn. — Ova, ova... metla!

— Ja te ne razumijem — reče Bernitsy zapanjeno gledajući sad u jednu sad u drugu ženu.

— Dok ti sjediš ovdje i poigravaš se s njom, Kayevci siju nametnike i uništavaju sve što uzgojiš na Novoj Zemlji.

— Što sad ovo znači? — Bernitsy je i dalje motrio dvije žene i odjednom se osjeti glupo i bespomoćno. Kathryn se pomakne na njegovu krilu. Glas joj je i dalje bio miran, ali tijelo joj se odjednom ukoči.

— Ako joj vjeruješ, zašto ne provjeriš ovo što govori na svojim radarima i ekranima?

Bernitsy osjeti olakšanje.

— Oh, nema veze.

— Ne, ne, ne — povika Berel. — Ona ti je zamračila um.

Bernitsy se okrene Bufcou:

— Provjeri radare — tada i sam ustane — Idem s tobom.

— Ti joj valjda ne vjeruješ... — započe Kathryn.

— Ne vjerujem ni u što dok ne vidim.

Bufco okrene prekidače i podesi ekrane. Na jednom od njih pojavi se mala točkica svjetlosti.

— Brod!

— Dolazi ili odlazi?

— Upravo odlazi.

— Gdje su video-snimci?

Bufco izvuče snimke. Bernitsy se nagne nad njih i namršti obrve.

— Čudno. — Bufco ga je gledao upitno. — Vrlo čudno.

— Što je bilo?

— Letjelica se, čim je stigla, gotovo istog trena, okrenula i odletjela. — Bufco je pažljivo promatrao snimke. — To se dogodilo točno prije četiri minute i 30 sekundi.

— U trenutku kad smo napustili salon.

— Misliš li da...

— Ne znam što da mislim.

— Kao da su primili poruku, neko upozorenje.

— Ali kako? Od koga? Bernitsy je oklijevao. — Prirodno je da

sumnja pada — otpoče polako — na Kathryn.

Bufco ga je promatrao, a u očima mu se iskrila znatiželja.

— Sto ćeš uraditi s njom?

— Nisam rekao da je kriva, primijetio sam samo da je ona prirodni objekt sumnje... — Ponovo je ubacio snimke pod skener. — Da vidimo što je napravljeno. Kakva nas sada pošast ugrožava...

Na izgled, nije bilo nikakve prijetnje. Površine su bile čiste, zelenkasto-žute, grahorica je rasla normalno.

Bernitsy se vratio na »Beaudry« i dao Blandwicku upute. Ovaj je izviđačkim brodom krenuo u kontrolu i vratio se sat kasnije donijevši sa sobom sićušne svilene vrećice.

— Ne znam što je ovo — reče Blandwick.

— Sasvim sigurno ništa dobro — reče Bernitsy. Odnio je vrećice u laboratorij i promatrao dok su dva botaničara, dva mikologa i četiri entomologa proučavala sadržaj vrećice.

Entomolozi uspjeli su identificirati sadržaj vrećica.

— Ovo su jajašca nekih malih insekata.

Bernitsy kimne. Mrzovoljno je promatrao ljude oko sebe.

— Moram li vam reći što sada da radite?

— Ne morate.

Bernitsy se vrati u svoj ured i odmah pozove Berel. Upita je bez oklijevanja.

— Kako si znala da dolazi kayevski brod? Berel ga je gledala izazivački.

— Nisam znala. Pogodila sam. Bernitsy ju je trenutak promatrao šutke.

— Da, u tebi je progovorila tvoja intuicija.

— To nije bila intuicija — oštro odvrati Berel — već običan zdrav razum. Sve je potpuno jasno. Pojavila se špijunka s Kaya. Isti čas počeli su i problemi s biljem, najprije crvena, zatim crna snijet. Potamanio si snijet, proslavljaš to, dakle, opustio si se. Ima li pogodnijeg trenutka da se poslije neka nova pošast?

Bernitsy je polako nadopuni:

— Zaista, nisu mogli odabrati bolji trenutak.

— I što su nam sada poslali?

— Biljne uši. Možemo ih uništiti i prije nego što se prošire.

— A onda?

— Čini se da su Kayevci odlučili da nas izmore do daske, kad nas već nisu uspjeli uplašiti i otjerati.

— Čini se da je tako.

— Hoće li im i uspjeti?

— Ne znam kako bismo ih mogli spriječiti. Lako je proizvesti nametnike, a teško ih se osloboditi.

Uto se pojavi Banta, glavni entomolog, noseći staklenu epruvetu.

— Ovdje ima nekoliko primjeraka koji su su izlegli.

— Tako brzo?

— Malo smo ih požurili.

— Mogu li živjeti u ovoj atmosferi? Nema mnogo kisika, a ima dosta amonijaka.

— Upravo na tome uspijevaju i sada to udišu. Bernitsy pažljivo pregleda epruvetu.

— A ovo što jedu je naša lijepa grahorica. Berel baci pogled preko njegova ramena.

— Što ćemo poduzeti?

Banta je bio zamišljen u sumnjičav.

— Prirodni su mu neprijatelji izvjesni paraziti, virusi, konjici i jedna vrsta kukaca koji vrlo brzo napreduje. Mislim da bi bilo najbolje da se pozabavimo njime. U stvari, već smo počeli razvijati najrazličitije vrste i pokušavamo pronaći soj koji će najbolje podnijeti ovu atmosferu.

— Bravo, Banta — reče Bernitsy i ustane.

— Kamo ćeš? — upita Berel.

— Da pregledam grahoricu.

— Idem s tobom.

Vani je Bernitsy bio više zauzet promatranjem neba nego grahorice.

— Što tražiš? — upita Berel. Bernitsy pokaže rukom.

— Vidiš li tamo onu maglicu?

— Oblak?

— Za sada je to tek malo mraza, nekoliko grozdova ledenih kristala... Ali to je početak! Naša prva kišna oluja bit će pravi događaj.

— Ako metan i kisik ne eksplodiraju i ne otpreme nas sve zajedno na neki drugi svijet.

— Da, da — promrmlja Bernitsy. — Morat ćemo dopremiti nove metanofile.

— A kako ćeš se riješiti tog amonijaka?

— Postoji u Salsiberyju močvarna biljka koja pod odgovarajućim okolnostima proizvodi ovakav spoj:

$12NHs + 90s = 18\ H2O + NO2$

— To mi izgleda kao, prilično gubljenje vremena — odvrati Berel. — Što time dobivamo?

— To je samo jedna od mogućnosti. Što dobivamo smijehom? I to je tek jedno od mogućih ponašanja.

— Nešto vrlo ugodno, ali nekorisno. Bernitsy je sada usmjerio pažnju na grahoricu.

— Evo pogledaj poleđinu ovog lista. — Skinuo je nekoliko ušiju, malih žućkastih stvorenja.

— Kad će biti gotovi tvoji kukci?

— Banta je već polovicu pustio van, možda će se ovdje razvijati i brže nego u laboratoriju.

— Da li... da li Kathryn zna za kukce?

— Još sumnjaš u nju, ha?

— Mislim da je špijunka. Bernitsy odgovori mirno:

— Ne mogu se dosjetiti kako je jedna od vas dvije stupila u vezu s Kayevim brodovima.

— Jedna od nas dvije!

— Netko ih je upozorio. Logično je da sumnja pada na Kathryn. ali i ti si znala da su ovdje.

Berel se okrene na petama i odjuri prema »Beaudrvju«.

Kukci su počeli uništavati uši. U stvari, u početku se populacija i jednih i drugih povećala, a zatim su gotovo iščezli i jedni i drugi. Nakon toga, grahorica je narasla još veća i jača. U zraku je sad već bilo dovoljno kisika i botaničari su zasadili tucet novih vrsta: biljke velikih i debelih listova koje su proizvodile kisik, fiksirale dušik i apsorbirale amonijak; iz mladih, metanom bogatih svjetova, dopremili su metanofile koji su, povezujući kisik i metan, izrastali u velike bijele utvrde nalik na kule od bjelokosti.

Bernitsyjevo je stopalo ponovo izraslo, ali je bilo nešto veće, pa je morao baciti stare udobne čizme i zamijeniti ih novim, napravljenim od tvrde plave kože.

Kathryn se poigravala pomažući mu da ugura nogu u novu, tvrdu obuću. Kao slučajno, Bernitsy reče:

— Baš me zanima, Kathryn, kako se obraćaš Kayevcima?

Ona zastane, pogleda ga široko otvorenim molećivim pogledom, poput uhvaćena kunića, a zatim se nasmije:

— Isto kao i tebi, govorom.

— Kada?

— Oh, svakog dana, po prilici u ovo vrijeme.

— Bilo bi mi drago da te promatram dok to radiš.

Ona priđe prozoru i počne nešto govoriti zvonkim Kay jezikom.

— Što si im rekla — znatiželjno je upita Bernitsy.

— Rekla sam im da su uši promašile, da je na »Beaudryju« dobar moral i da si ti dobar vođa, divan čovjek.

Nisi im preporučila što da dalje poduzmu? Ona se neodlučno nasmije.

— Ja nisam ekolog, ni graditelj, ni rušitelj.

— U redu — reče Bernitsy stojeći u svojim novim čizmama — vidjet ćemo.

Sljedećeg dana na radarskim vrpcama, ostalo je zabilježeno da su ih ponovo posjetila dva broda. Bio je to kratak posjet, samo su nadletjeli »Ali to je dovoljno da ispuste svoj ubitačni teret«, raportirao je Bufco Bernitsyju.

Pokazalo se da teret sadrži jaja vio proždrljive plave ose koja se hrani kukcima što tamane uši. Kukci su iščezli, uši se ponovo namnožile, a grahorica počela povijati pod teretom bezbrojnih nametnika. Bernitsy je dao nalog da se ispuste jata lebdećih plavičastih pahuljica. Larva plave ose razmnožavala se u malim smeđim pahuljastim gljivicama. Plavičaste pahulje potamanile su smeđe i osa je nemajući se gdje razmnožavati, iščezla. Kukci ušožderi ponovo su se razmnožili, proždirali uši.

Kayevci su napadali na najširem planu. Jedne noći proletjela su tri oveća broda i kao iz vještičjeg lonca posijala najrazličitije vrste gmazova, kukaca, paukova, zemljanih rakova, tucet kojekakvih nametnika za koje nisu još ni postojala prava imena. Ljudstvo na »Beaudryju« nije bilo doraslo tom izazovu. Počeli su posustajati, i sami izbodeni žaokama kojekakvih kukaca. Jedan se botaničar razbolio od pulsirajuće bijelo-plave gangrene koju je dobio od uboda otrovnog pauka.

Podneblje Nove Zemlje nije više bio ugodan pejzaž na kojem uspijeva grahorica i lišajevi i pušu pješčani vjetrovi. Nastala je prava prašuma. Insekti su se širili, čak množili međusobno i stvarali nove vrste vrlo prilagođene atmosferi. Bilo je pauka i guštera veličine mačke, škorpioni su u hodu zvonili poput zvona, pojavili su se dugonogi jastozi, otrovni leptiri, jedna vrst divovske muhe koja je u pogodnoj okolini narasla još veća.

Na »Beaudryju« zavladalo je potpuno beznađe. Bernitsy je šepesao po brodu, pri čemu je šepanje bilo više posljedica navike nego li stvarne potrebe. Problem je pretežak za samo jedan mozak, razmišljao je, ili za samo jedan tim ljudskih mozgova. Po pustim uvalama planeta nicali su najrazličitiji oblici života od kojih je svaki još i evoluirao, mutirao i pretvarao se u nešto čemu se nije bilo moglo predvidjeti posljedice. Bilo je tu suviše mogućnosti i za cio tim elektronskih kompjutora.

Meteorolog Blandwick podnio je dnevni izvještaj. Bernitsy ipak osjeti blago zadovoljstvo, iako koncentracija kisika i vodene pare nije značajno porasla, ali nije se ni smanjila.

— Zapravo — reče Blandwick — svi ti nametnici i kukci apsorbiraju golemu količinu vode.

Bernitsy potvrdno kimne glavom.

— A potpuno su nekorisni i tamane grahoricu brže nego što ih mi uništavamo.

— Nove vrste pojavljuju se brže nego što ih mi uspijemo otkriti. — Kayevci se ne drže normalnih shema u proizvodnji tih nametnika.

Blandwick se namršti.

— Ne, istovaruju nam sve što bi moglo djelovati razorno.

— Zašto i mi ne upotrijebimo istu tehniku? Umjesto što selektivno

uzgajamo antivrste, mogli bismo ostvariti čitav naš biološki program. Revolverska taktika.

Bernitsy napravi nekoliko šepavih kretnja.

— Pa, zašto ne? Konačni učinak mogao bi biti poželjan... Svakako, manje štetan od ovoga što se događa. Suočeni smo s nepredvidivim okolnostima, a to je u suprotnosti s osnovama moje logike.

— Ni jedan naš uspjeh do sada nije bilo moguće predvidjeti.

Beriitsy se neprimjetno namršti, jer Blandwickova opaska nije odgovarala činjenicama.

— U redu, Blandwick — reče živahno — prihvatimo se posla. Ako uspije, prvo naselje na planetu nazvat ćemo »Blandwick«.

Svaki inkubator, epruveta, taca, staklo, posuda i mrežica u laboratoriju bili su ispunjeni. Čim su njihovi sadržaji dostigli stupanj prilagodljivosti na atmosferu još punu dušika, puštani su napolje. Bilo je tu biljaka, lišajeva, mahovina, bakterija, insekata, Ijuskara, gmizavaca, pa čak i nekih primarnih vrsta sisavaca koji su svi zajedno poticali sa više od tri tuceta različitih svjetova. Ako je Nova Zemlja prije bila bojište, sada je postala luda kuća.

Jedna vrsta palmi fantastično je uspijevala. Za dva mjeseca prekrila je cio krajolik. Između njih lebdjela je nekakva čudnovata paučina. Ispod granja i među grmljem sve se komešalo od nicanja, rasta, ubijanja, proždiranja, kretanja, lepršanja, umiranja — od života. Bernitsy je bio zadovoljan i ponovo dobro raspoložen.

Tapšao je Blandwicka po leđima.

— Ne samo da ćemo grad nazvati po tebi, već ćemo tvoje ime nadjenuti cijelom jednom sistemu: »Blandwick metoda«.

Blandwicka priznanje nije nimalo ganulo.

— Unatoč uspjehu »Blandwickove metode«, kako ti to nazivaš, Kayevci još imaju što reći.

— Što oni još mogu? — svadljivo će Bernitsy. — Ne mogu stvoriti još nepoznatije i proždrljivije vrste od ovih naših. Sve što oni pošalju na Novu Zemlju, već se nalazi u prirodi našeg antisistema.

Blandwick se kiselo nasmiješi.

— Vjeruješ da će tako lako odustati? Bernitsy osjeti nelagodu i krene da potraži Berel.

— Onda, djevojko za zabavu, što tvoja intuicija kaže na sve ovo?

— Kaže — odbrusi mu ona — da se uvijek kad si ti suviše optimistički raspoložen, Kayevci spremaju za novi, strasniji i razorniji napad.

Na Bernitsyjevu licu pojavi se podrugljiva grimasa.

— I, kada će doći do novog napada?

— Pitaj svoju špijunku, ona im slobodno dostavlja informacije.

— U redu — odvrati Bernitsy. — Izvoli je pronaći i poslati k meni.

Uto se pojavi Kathryn.

— Evo me, Bernitsy.

— Zanima me što dojavljuješ Kayevcima? Kathryn se koketno nasmije.

— Javljam im da Bernitsy pobjeđuje, da se odrvao njihovim najgorim prijateljima.

— A što oni kažu?

— Ništa.

— I, što im preporučuješ?

— Savjetujem im da te unište jednim jedinim odlučnim potezom, ili da odustanu.

— Kako im to kažeš?

Katrhyn se glasno nasmije pokazujući svoje bijele zube.

— Razgovaram s njima isto tako kao što sada razgovaram s tobom.

— Što misliš, kad će napasti?

— Ne znam... Čini se da već prilično kasne. Što ti misliš?

— Slažem se s tobom — odvrati Bernitsy i okrene se prema radistu Bufcou koji je upravo prilazio.

— Brodovi s Kaya! Njih desetak. Napravili su krug i udaljili se.

— Dakle — reče Bernitsy — to je to. Okrene se prema Kathryn i pogleda je hladnim sumnjičavim pogledom, a na njezinu se licu ponovo pojavi frivolan smiješak na koji su se oboje već počeli privikavati.

Kroz tri dana, sve što je živjelo ia Novoj Zemlji, postalo je ne samo mrtvo, već razgrađeno u viskozni sivi sirup koji je polijegao po tlu, pretvarao se u prah i nestajao u vjetar. Posljedice su bile stravične. Tamo gdje je prašuma prekrivala zemlju, sada je ostala samo zemlja, a vjetar je uokolo raznosio oblake prašine.

U sveopćoj pustoši bio je samo jedan izuzetak: nekim čudom, ili pomoću kemijskih prilagodbi, preživjeli su gigantski leptiri-moljci koji su sada vijorili zajedno s vjetrom poput stravičnih lebdećih sjena koje traže svoja ranija obitovališta, a ne pronalaze ništa osim pustinje.

Na palubi »Beaudryja« najprije je zavladao bijes, zatim snuždenost, pa onda tupost koja nije nalazila oduška, dok konačno Bernitsy nije zaspao dubokim snom.

Probudi se naglo, osjetivši nelagodu i zabrinutost. Je li to zbog upropaštene ekologije Nove Zemlje? Ne. Događalo se nešto drugo, nešto u neposrednoj blizini. Uskoči u svoje odijelo i požuri prema salonu. Bio je gotovo pun, svi članovi posade bili su tu, a napetost i prijetnja osjećali su se u zraku.

Kathryn je blijeda i napeta sjedila u stolici. Iza nje stajao je Banta držeći uže. Bilo je očigledno da je namjerava zadaviti, a da ostatak posade surađuje s njim. Bernitsy projuri kroz salon i raspali ga po bradi, slomivši pri tome prst. Kathryn je i dalje sjedila mirno, šutke ga gledajući.

— Vi bijedni izdajice — započe Bernitsy, ali gledajući oko sebe ne opazi pokornost na njihovim licima, već gnjev i prkos. — Što se to događa ovdje?

— Ona je izdajica — javi se Berel.

— Smaknut ćemo je.

— Kako ona može biti izdajica? Nikada nam nije obećala vjernost.

— Ona je špijunka. .

Bernitsy se nasmije.

— Nikada nije poricala da kontaktira s Kayevcima, kako onda može biti špijunka?

Nitko mu ne odgovori. Na licima im se polako pojavljivala nelagoda, a odlučni im pogledi ponikoše.

Bernitsy udari Bantaa koji se počeo uspravljati.

— Gubi se, ti gade... U svojoj posadi ne želim ubojice i linčere!

Berel krikne:

— Ona nas je izdaia.

— Kako nas je mogla izdati? Nikada nije ni tražila da joj ukažemo povjerenje. Čak obrnuto, došla je i priznala da je s Kaya, otvoreno govori da je s njima u vezi.

— Ali kako? — rogoborila je Berel. — Tvrdi da s njima razgovara ne bi li ti povjerovao da se šali.

Bernitsy prodorno pogleda Kathryn.

— Ako se ne varam, ona nikada ne laže. To je njezina jedina obrana. Ako kaže da razgovara s Kayevcima, onda je to točno... Donesi infraskop — obrati se Bernitsy liječniku.

Infraskop je otkrio čudne tamne sjene u Kathryninu tijelu, sićušno dugme pored larinksa, dvije tanke kutijice uz dijagrafmu i dvije žice ispod kože svake noge.

— Što je to — čudeći se upita liječnik.

— Ugrađeni radio — reče Bufco. — Dugme snima njezin glas, a žice u nogama služe kao antene. Nemoguće je zamisliti bolju špijunsku opremu.

— Kažem vam da nije špijun — bijesnio je Bernitsy. — Krivica nije na njoj nego na meni. Ona mi je rekla. Da sam je pitao kako njezin glas stiže na Kay, ona bi mi iskreno i otvoreno priznala. Nisam je nikada pitao, radije sam čitavu stvar shvaćao kao igru. Ako nekoga morate zadaviti, zadavite mene. Ja sam izdajica, a ne ona.

Berel se okrene i izađe iz prostorije. Ostali su pošli za njom. Bernitsy priđe Kathryn.

— Što ćeš sada poduzeti? Tvoj pothvat je bio vrlo uspješan.

— Da — odvrati Kathryn — vrlo — i poput ostalih napusti prostoriju. Bernitsy znatiželjno pođe za njom. Prišla je vanjskom izlazu, navukla kacigu, otvorila vrata i izašla u pustoš.

Bernitsy ju je promatrao kroz prozor. Kamo će? Nikamo... Odlazila

je u pustoš poput nekoga tko ulazi u valovito more i pliva prema pučini. Nad glavom su joj lebdjeli golemi leptiri-moljci nošeni vjetrom. Kathryn pogleda iznad sebe i Bernitsy spazi kako se izvila. Pored nje prolijetao je jedan leptir, dovoljno velik da je ponese. Kathryn se skvrči, a leptir je dohvati nogama. Vjetar ponese njegova razapeta krila...

Bernitsy zagrize usnu a onda se nasmije.

— Đavo odnio sve, đavo odnio Kay i... — posegnuo je za svojom kacigom.

Bufco ga uhvati za ruku.

— Bernitsy, kamo ćeš?

— Ona je hrabra, postojana. Zašto da umre?

— Ona nam je neprijatelj!

— Više volim hrabre neprijatelje nego prijatelje kukavice — Udaljavao se od broda zapinjući po mekanom tlu koje je sada bilo pokriveno osušenim lišajem.

Leptiri su lebdjeli, vjetar ih je bacio na sve strane. Kathryn se borila, golim rukama udarala je veliko gnjecavo stvorenje.

Nad Bernitsyjem su se nadvile sjene, vidio je purpurno crvene velike oči kako svjetlucaju u tami. Ispruži pesnicu i osjeti kako nešto pucketa. Oštra bol podsjeti ga da je ruku već ozlijedio na Bantaavoj bradi. Kathryn je lebdjela zajedno s leptirom koji ju je opipavao svojim dugačkim ticalom i derao s nje plastičnu i platnenu odjeću.

Bernitsy povika uz vjetar ne bi li je ohrabrio, a jedna od sjena svali mu se na leđa i obori ga na tlo.

Prevrtao se i udarao oko sebe. Pridiže se, skoči na noge, pojuri i dograbi leptira koji je držao Kathryn, kidajući mu krila i drobeći glavu.

Okrene se da bi se uhvatio ukoštac s ostalim leptirima koji su se obarali na njih, no u to je s broda stigao naoružani Bufco i počeo gađati preostale sjene koje su ih okruživale.

Bernitsy ponese Kathryn na brod. Odvede je u ordinaciju i položi na stol.

— Izvadi taj radio iz nje — naredi kirurgu. — Ako će i nakon toga dostavljati informacije na Kay, onda su ih i zaslužili.

U svojim odajama pronašao je Berel kako leži u oskudnoj odjeći i zavodničkoj pozi. Pogledao ju je nezainteresirano.

Boreći se s vlastitom taštinom, Berel ga upita:

— Što će se sada dogoditi, Bernitsy?

— Počinjemo iz početka.

— Iz početka? Pa, Kayevci tako lako uništavaju svaki naš pokušaj.

— Ovaj put radit ćemo drugačije.

— Kako?

— Poznaješ li ekologiju Kerrykirka, glavnog građa Kaya?

— Ne poznajem.

— Za šest mjeseci, Nova Zemlja bit će ekološki blizanac Kerrykirka, koliko je to moguće.

— Ali, to je besmisleno. Kayevci najbolje poznaju pošasti koje djeluju u njihovu sistemu.

— Ja o tome imam svoje mišljenje.

Bernitsy se brzo vratio u ambulantu. Liječnik mu je predao radio koji je izvadio iz Kathryn.

— Što su ove male žarulje? — upita Bernitsy.

— To su »nagovarači« — odvrati liječnik. — Sredstvo za prisiljavanje na određene postupke, lako ih se stavlja u pogon pomoću crvenih valova.

— Je li ona pri svijesti?

— Jest.

Bernitsy pogleda Kathrynino blijedo lice.

— Više nemaš radio.

— Znam.

— Hoćeš li i dalje špijunirati za njih?

— Ne. Dajem ti svoju lojalnost i svoju ljubav.

Bernitsy kimne, dodirne joj lice, okrene se i napusti prostoriju da bi izdao nova naređenja.

Naručio je nove sadnice s Plave Zvijezde: floru i faunu Kerrykirka naročito prilagođenu uvjetima na Novoj Zemlji; Prošla su tri mjeseca a da se ništa nije dogodilo. Bilje s Kerrykirka je napredovalo, na Novu Zemlju pala je prva kiša.

Biljke i životinje napredovale su i množile se pojačane hormonima rasta, trava s Kerrykirka pokrila je tlo do visine koljena.

Tada su se ponovo pojavili brodovi s Kay a, ali ovoga puta ponašali su se kao da se poigravaju, svjesni svoje moći. Njihovi prvi posjeti bili su tek blaga dodijavanja.

Bernitsy se nije obazirao i u novonastale močvare pustio je prve vodozemce. Brodovi s Kaya dolazili su u redovitim intervalima i svaki put puštali sve pogubnije i jače pošasti. Tehničari s »Beauderyja« radili su neprestano boreći se s uspješnim napadima s Kaya.

Bio je to pravi hazard. Bernitsy je onima koji su to željeli dopustio da se vrate na Plavu Zvijezdu. Otišla je i Berel, njezino razdoblje djevojke za zabavu je isteklo. Bernitsy je osjetio blagu grižnju savjesti dok se dostojanstveno s njim opraštala. Kad se vratio u svoje odaje i tamo pronašao Kathryn, nestalo je osjećaja krivice.

Ponovo su došli brodovi s Kaya i ispustili novu hordu proždrljivih sveuništavajućih stvorova.

Neke od članova posade zahvatila je malodušnost.

— Kako će sve to završiti? To postaje besmisleno, okanimo se tog nezahvalnog zadatka — govorili su.

Drugi su pomišljali na rat:

— Zar Nova Zemlja već nije ratište? Bernitsy je bezbrižno odmahivao rukom.

— Strpljenja, strpljenja, samo još jedan mjesec.

— Zašto još jedan mjesec?

— Zar ne shvaćate? Kayevci su pretrpali svoje laboratorije uzgajajući sve te pošasti!

— Ah!

Prošao je još jedan mjesec, Kayevci su ih u međuvremenu još jednom posjetili. Pala je i još jedna kiša nakon koje je život naglo prohujao na Novoj Zemlji.

— Sada! — reče Bernitsy.

Tehničari s »Beudryja« dobili su i posljednju pošiljku, mnogo djelotvorniju odprijašnjih. Bilo je to već uzgojeno sjemenje, spore, jajašca, sve razvrstano, pažljivo pohranjeno i pakovano.

Uskoro je s Nove Zemlje u smjeru Kerrykirka poletio brod natovaren najjačim sredstvima za uništavanje života na Kerrykirku koja su znanstvenici uspjeli uzgojiti. Brod se na Novu Zemlju vratio bez tereta. Tek za šest mjeseci cenzura s Kaya propustila je vijest o najvećoj pošasti u povijesti tog sistema.

Za to vrijeme na Novu Zemlju nisu dolazili posjetioci s Kaya.

— Ako su razboriti — govorio je Bernitsy čovjeku ozbiljna lica koji je došao s Plave Zvijezde da ga zamijeni — neće više nikada ni doći. Sigurni smo sve dok uzgajamo ekologiju s Kerrykirka, jer su oni suviše ranjivi na svoje vlastite štetočine.

— Tu ekologiju mogli bismo nazvati »zaštitnom vrstom« — odvrati novi guverner Nove Zemlje smiješeći se stisnutih usnica.

— Da, mogli bismo.

— Što ćeš ti sada, Bernitsy?

Bernitsy osluhne. Do njih je stizao udaljeni zvuk.

— To je — reče Bernitsy— »Blauelm« koji stiže s Plave Zvijezde. Pripada meni za nove letove, nova istraživanja.

— Tražiš još jednu Novu Zemlju? — Njegova stisnuta usta rastvorila su se u široki smiješak pokazujući nesvjesnu nadmoć što je stalno nastanjeni ljudi osjećaju prema lutalicama.

— Možda ću čak pronaći i Staru Zemlju... Hej, što je ovo... — Bernitsy podiže komadić crvenog stakla na kojem su bila utisnuta slova »ZAUSTAVI SE...« — Čudnog li komadića.

James Blish: *Paralelno vrijeme*

Common Time

Prevela Mirjana Živković

...dani se lagano nižu u krug, beskrajni i bez zbivanja poput kozmičkih ciklusa. Vrijeme i ure! Koliko je stoljeća odbrojala moja viseća ležaljka; poput klatna ona je njiše uz jednolično ljuljanje broda i otkucava sate i vjekove.

Herman Melville, Mardi

Ne miči se.

Bila je prva misao koja je Garrardu pala na pamet kad se probudio i možda mu je ona spasila život. Ostao je ležati nepomično, privezan za oblogu ležaljke, osluškujući ciklično zujanje motora. Već sama ta činjenica nije bila u redu: uopće nije smio čuti natpogon.

U glavi mu sinu: zar je već počelo?

Inače, sve ostalo izgledalo je normalno, DFC-3 prešao je na međuzvjezdanu brzinu, a on je još bio živ, odnosno brod je i dalje funkcionirao. U ovom trenutku letjelica bi se trebala kretati 22,4 puta brže od svjetlosti — što znači 4,157.000 milja u sekundi.

Garrard zbog nečega uopće nije sumnjao da je odista tako. Na oba ranija putovanja brod je bio odbačen prema Alfi Kentaura istog trenutka kad je trebalo da natpogon počne djelovati; spektroskopska analiza posljednje primljene slike, koja je trajala samo djelić sekunde, ukazala je na Dopplerov pomak koji se podudarao s ubrzanjem, što ga je za taj trenutak bio previdio Haertel.

Nevolja nije bila u tome što Brown i Cellini nisu otišli kako treba, već jednostavno što nakon toga nisu više dali ni glasa od sebe.

Sasvim lagano on otvori oči. Očni kapci učiniše mu se zastrašujuće teški. Koliko je mogao procijeniti na temelju pritiska kojim mu je ležaljka djelovala na kožu, sila teža bila je normalna; pa ipak, pomicati vjeđe činilo se gotovo nemoguće.

Nakon duge koncentracije, on ih konačno sasvim podiže. Postolje s instrumentima nalazilo se neposredno pred njim, pružajući se preko njegove dijafragme. I dalje ne pokrećući ništa drugo osim očiju — a i njih tek uz mnogo strpljenja — on provjeri svaki mjerni uređaj. Brzina: 22,4 c. Radna temperatura: normalna. Brodska temperatura:

37 9C. Zračni pritisak: 778 mm. Gorivo: rezervoar broj jedan — pun, rezervoar broj dva — pun, rezervoar broj tri — pun, rezervoar broj četiri — devet desetina pun. Sila teže? 1 G. Kalendar: zaustavljen.

On ga potanje promotri, premda se činilo da mu i oči ulaze u žižu vrlo sporo. Posrijedi je, razumije se, bila naprava mnogo složenija od kalendara — svenamjenska ura, predviđena da mu pokazuje protok sekundi, kao i deset mjeseci, koliko je trebalo trajati njegovo putovanje do dvostruke zvijezde. Ali nije bilo nikakve sumnje: sekundna kazaljka stajala je nepomično.

Bila je to druga nenormalnost. Garrard zaželi da se pridigne i vidi može li ponovo staviti sat u pokret. Možda je nevolja bila privremena. Istog trenutka u glavi mu odjeknu uputa kojom je kljukao sebe cijeli mjesec prije no što je krenuo na putovanje:

Ne miči se!

Ne miči se sve dok ne upoznaš prilike u mjeri u kojoj to možeš bez pokretanja. Ma šta da je bilo ono što je Browna i Cellinija neopozivo istrglo izvan ljudskog domašaja, bilo je moćno i potpuno nepredvidivo. Obojica su bili izvrsni pojedinci, inteligentni, snalažljivi, uvježbani do maksimuma — jednom riječi: najbolji ljudi u projektu. Mjere opreza za svaku poznatu vrst neprilike bile su ugrađene u njihove brodove, baš kao i u DFC-3. Prema tome, ako bi ipak nešto krenulo loše, ono se moglo javiti samo u nekom poznatom okviru — i to samo jednom.

On oslušnu zujanje. Bilo je jednoličnо i prigušeno, ne odveć resko, ali ipak mu je veoma smetalo. Natpogon se nije smio čuti; trake snimljene prilikom prvog, oglednog leta bez ljudske posade nisu zabilježile nikakvo zujanje. No, činilo se da zujanje ne utječe na rad natpogona, niti da ukazuje na neki kvar. Bila je to jednostavno beznačajnost za koju on nije uspio pronaći nikakvo objašnjenje.

Objašnjenje je, međutim, postojalo. Prije no što se upusti u njegovo dokučivanje Bernard je odlučio da sebi dopusti napor i jednom duboko udahne zrak.

A onda s nevjericom shvati da još nijednom nije udahnuo od kada je došao k svijesti. Iako se zbog toga nije osjećao ni najmanje nelagodno, ovo otkriće ispunilo ga je tako silnom panikom da on umalo što se naglo nije uspravio na ležaljci. Srećom — ili se bar tako činilo, pošto je panika počela jenjavati — neobična umrtvljenost koja mu je djelovala na vjeđe kao da mu je obuhvaćala i cijelo tijelo, budući da je impuls da se pridigne minuo mnogo prije no što je on smogao snage da odgovori na njega. A i panika, ma koliko bila čemerna u prvom trenutku, sada je izgledala krajnje intelektualna. Već idućeg časa nevolja s disanjem više ga se ni na koji način neposredno nije ticala — bio je to jednostavno problem koji je valjalo riješiti...

On je, doduše, mogao da ga ubije. Ali to još nije učinio.

Zujanje motora; otežali kapci; odsutnost disanja; zaustavljen kalendar. Četiri činjenice koje su ostale bez objašnjenja. Iskušenje da pomakne nešto — pa bio to makar i palac na nozi — djelovalo je snažno, ali Garrard mu se odupro. Bio je budan sasvim kratko, najviše pola sata, i već je zapazio četiri nenormalnosti. Moralo ih je biti još — nepravilnosti mnogo tananije od ove četiri, ali i takve koje su se mogle detaljno ispitati prije no što bude obavezan da se pokrene. Istina, nije ga čekalo ništa posebno što je valjalo učiniti, osim da izađe u susret svojim željama; pod pretpostavkom da je Brownov i Cellinijev neuspjeh da se vrate proistekao iz njihova nepravilnog rukovanja natpogonom, odlučeno je da u DFC-3 sve bude prepušteno kontroli kompjutora. Baš sve. Garrard je jednostavno bio uzgredan putnik. Tek kad bi natpogon bio isključen, on bi mogao da...

Klik.

Bio je to tih, prigušen zvuk, kao kad čep isklizne iz boce s vinom. Činilo se da je dopro s desne strane kontrolne ploče.

Žestokim naporom volje uspio je obuzdati iznenadnu želju da naglo pokrene glavu na jastuku u tom pravcu. Lagano, on pokrenu vjeđe nadesno.

Nije uspio opaziti ništa što je moglo izazvati onaj zvuk. Mjerač brodske temperature nije pokazivao nikakvu promjenu, što je isključivalo mogućnost toplotne buke uslijed razlika u sakupljanju i širenju — jedino moguće objašnjenje koje mu je palo na pamet.

Od zaklopi oči — proces koji je pokazao da je u podjednakoj mjeri težak kao i otvaranje — i pokuša se sjetiti što je pokazivao kalendar u trenutku kad se on povratio iz anestezije. Kad mu je pred zatvorene oči stala jasna i — bio je gotovo siguran u to — točna slika, Garrard ih ponovo otvori.

Zvuk je poticao od kalendara, koji je označio protok jedne sekunde. Sada je ponovo bio nepomičan, kao da uopće ne radi.

Nije imao pojma koliko je sekundnoj kazaljci normalno potrebno da načini jedan skok; nikada mu tako nešto nije palo na pamet. Sam skok, kad dođe do kraja svake sekunde, zacijelo je bio prebrz da bi ga oko moglo uloviti.

Sa zakašnjenjem, on shvati koliko ga je sve dosadašnje razmišljanje stajalo s obzirom na bitne informacije. Kalendar se pokrenuo. Iznad svega i prije svega drugog mora saznati koliko će točno proteći vremena prije no što se ponovo pokrene...

Poče brojati, arbitrarno dopustivši gubitak od pet sekundi. Šest, sedam, osam....

Garrard je samo dotle odmakao kad se iznenada nađe usred pakla.

Najprije — i to bez ikakva razloga — žestok strah brzo mu se razli žilama, postajući sve snažniji. Utroba mu se poče grčiti beskrajno

polako. Cijelo mu se tijelo pretvori u polje malih, sporih impulsa — koji ga nisu toliko potresali, ali su mu zato neskladno drmusali udove, nagoneći mu kožu da se mreška pod odjećom. Uz zujanja oglasi se još jedan zvuk, gotovo podzvučna tutnjava koja kao da mu je dopirala iz glave. Plima straha i dalje je rasla, a s njim je došla i bol, naponi — daskoliko ukrućivanje mišića, naročito trbušnih i ramenih, ali i onih na podlakticama, gotovo podjednako snažno. Osjećao je kako počinje, sasvim postupno, da se savija u pasu, kretnja koju nikako nije mogao spriječiti — užasna vrst dinamične paralize...

* * *

Trajalo je satima. Na vrhuncu procesa, Garrardov mozak, čak sama njegova ličnost bili su potpuno izbrisani; predstavljao je samo stjecište užasa. Kada su se prve, rijetke iskre razuma počele vraćati u usplamtjelu pustoš neobuzdanih osjećaja, ustanovio je da sjedi na ležaljci, kao i da je jednom rukom odgurnuo kontrolnu ploču, tako da mu više nije prianjala uz tijelo. Odjeća mu je bila mokra od znoja, koji je tvrdoglavo odbijao da ispari ili da ga rashladi. A pluća su ga malo boljela, iako još nije bio u stanju da otkrije ni trag od disanja.

Šta se, za ime božje, dogodilo? Da li je ovo ubilo Browna i Cellinija? I Garrarda bi ubilo — bio je siguran u to — ako bi se događalo češće. Ubilo bi ga čak i ako bi se ponovilo još samo dvaput, a gotovo sigurno ako bi uslijedilo neposredno nakon ovog prvog napada. U najboljem slučaju, izišao bi iz cijele stvari kao nedotupavni idiot; čak i ako bi kompjuteru uspjelo Garrarda i brod vratiti na Zemlju, on ne bi mogao ništa ispričati ljudima iz projekta o ovom tornadu besmislena straha.

Prema kalendaru, ova vječnost u paklu trajala je svega tri sekunde. Kada je bacio pogled prema njemu s akademskim prezirom, kalendar je načinio novo **klik**, tako da je ukupni interval iznosio četiri sekunde. Uz sumornu riješenost, Bernard poče ponovo brojati.

Nastojao je da to čini što ravnomjernije, automatski proces koji neće prestati negdje u začelju njegova mozga bez obzira na druge probleme s kojima bi se eventualno uhvatio ukoštac, kao i na moguće emocionalne tajfune koji bi ga prekidali. Istinski kompulzivno brojanje ničim se ne može zaustaviti — ni vođenjem ljubavi, ni agonijama carstva. Garrard je bio svjestan opasnosti koje proistječu iz aktiviranja jednog takvog mehanizma u mozgu, ali također je znao koliko mu je očajnički potrebno da izmjeri razmak između dva otkucaja sata. Počeo je uviđati šta mu se dogodilo — ali morao je obaviti što točnije mjerenje prije no što pokuša iskoristiti tu novu spoznaju.

Razumije se, bilo je mnogo nagađanja o mogućem djelovanju natpogona na subjektivno vrijeme pilota, ali nijedno nije otišlo ovoliko daleko. Pri bilo kojoj brzini ispod svjetlosne, subjektivno i

objektivno vrijeme potpuno su istovjetni za pilota. Za promatrača na Zemlji, međutim, vrijeme na brodu koji se kreće gotovo brzinom svjetlosti izgledalo bi vrlo sporo: no, pilot ne bi opazio nikakvu razliku.

S obzirom na to da je let brži od svjetlosti nemoguć — premda iz donekle drugačijih razloga — prema obje važeće teorije relativnosti, nijedna od njih nije istupila s pretpostavkom o tome što bi se događalo na brodu koji se kreće nadsvjetlosnom brzinom. Te teorije, naime, uopće ne dopuštaju mogućnost postojanja takva broda. Haertelova transformacija, na kojoj se, zapravo, temeljilo DFC-3, bila je nerelativistička: ona je pokazivala da prividni protok vremena nadsvjetlosnog putovanja treba da bude istovjetan prema brodskom kronometru i prema kronometru promatrača na oba kraja trase.

A budući da su brod i pilot dijelovi istog sistema, obuhvaćeni istim izrazom u Haertelovoj jednadžbi, nikome nije palo na pamet da za pilota i brod mogu vrijediti različita vremena. Takva pomisao izgledala je smiješno.

Tisuću sedam stotina jedan, tisuću sedam stotina dva, tisuću sedam stotina tri, tisuću sedam stotina četiri...

Brod se držao brodskog vremena, koje je istovjetno kao i vrijeme promatrača. On će stići na Alfu Kentaura kroz deset mjeseci. Ali za pilota je vrijedilo Garrardovo vrijeme, što je praktično značilo da on nikada neće stići na odredište.

Stvar je bila nemoguća, ali i neopoziva. Nešto — gotovo sigurno nekakvo sasvim bezazleno, uzgredno djelovanje natpogonskog polja na ljudski metabolizam, djelovanje koje se, naravno, nije moglo unaprijed otkriti prilikom testova s robotpilotima — ubrzalo je Garrardovo subjektivno poimanje vremena, i to potpuno temeljito.

Sekundna kazaljka je počela sporo, uvodno podrhtavanje kad ju je unutrašnji mehanizam kalendara počeo opskrbljivati energijom za predstojeći skok. Sedam tisuća četrdeset jedan, sedam tisuća četrdeset dva, sedam tisuća četrdeset tri...

Kada je stigao do 7058, sekundna kazaljka poče skok prema narednom razdjelku. Bilo joj je potrebno nekoliko dugih minuta da prevali sićušnu razdaljinu, a onda još nekoliko da se sasvim zaustavi. Morao je proći dalji zbir sekundi prije no što je do njega doprlo resko:

Klik.

U grozničavosti misli, ali bez ikakva stvarnog fizičkog poticaja, razum stade da mu barata brojkama. S obzirom na to da je vjerojatno duže odbrojavao veće pojedinačne brojke, razmak između dva otkucaja kalendarskog sata po svoj prilici je bio bliži 7200 sekundi, nego izbrojanih 7058. Zaokruglivši tako ukupan zbir, on brzo uspostavi jednakost za kojom je tragao:

Jedna sekunda brodskog vremena iznosila je dva sata Garrardova

vremena.

Da li je stvarno brojao puna dva sata vlastitog vremena? Nije bilo sumnje u to. Po svemu sudeći, čekao ga je veoma dugi put.

Kad je izračunao točno trajanje tog putovanja kao da ga je grom ošinuo. Vrijeme je za njega teklo sporije sedam tisuća dvije stotine puta, što znači da će do do Alfe Kentaura stići za sedamdeset dvije tisuće mjeseci.

A to iznosi...

Šest tisuća godina!

* * *

Garrard je dugo vremena nakon toga ostao nepomično sjediti, obliven toplim znojem koji je uporno odbijao da se makar ohladi. Uostalom, više nije bilo žurbe.

Šest tisuća godina. Hrane, vode i zraka bit će za sve to vrijeme, pa čak i za šezdeset tisuća ili šest stotina tisuća godina; brod će sintetizirati sve ono što mu bude potrebno, normalnim postupkom, sve dok bude goriva, a gorivo se obnavljalo samo. Ćak ako bi Garrard uzimao po jedan obrok svake tri sekunde objektivnog, odnosno brodskog vremena (što neće biti moguće, shvati on iznenada, budući da je brodu potrebno nekoliko sekundi objektivnog vremena da pripremi i posluži obrok pošto je naručen; može se smatrati sretnim ako bude jeo jednom na dan, mjereno njegovim vremenom), neće postojati nikakva opasnost da će ponestati zaliha. Upravo je ova mogućnost kao uzrok nesreće najprije pala na pamet inženjerima projekta i oni su je odmah otklonili pripremajući DFC-3.

Ali nitko nije ni pomislio da osigura mehanizam koji bi beskrajno obnavljao samog Garrarda. Nakon šest tisuća godina od njega će preostati samo tanki sloj prašine na vodoravnim površinama tamnog sjaja letjelice DFC-3. Tijelo ga može pretrajati izvjesno vrijeme, budući da je sam brod bio sterilan — ali konačno će ga izjesti bakterije koje on sam ima u probavnom traktu. Te bakterije su mu potrebne da bi sintetizirao dio neophodne količine B vitamina za života, ali one će smjesta navaliti da ga proždiru, bez trunke samilosti, čim prestane da bude tako složen i precizno uravnotežen uređaj kao što je svemirski pilot — ili bilo koja druga vrst života.

Drugim riječima, Garrad će umrijeti prije nego što se DFC-3 uopće više udalji od Sola; a kada se nakon 12.000 prividnih godina bude vratila na Zemlju, na letjelici se više neće nalaziti ni njegova mumija.

Jeza koju je iskusio pri pomisli na to činila se gotovo kao da nema veze s načinom na koji je mislio da će se osjećati zbog otkrića; trajala je izuzetno dugo, a koliko je on uspio da je odredi, nalikovala je na jezu hitnje i uzbuđenja — nipošto na onu koju bi neizostavno osjetio pred neumitnom smrtnom presudom. Srećom, ona nije bila onako nesnosno žestoka kao posljednje emocionalno pražnjenje koje je

iskusio; a kada se okončala, dva otkucaja sata kasnije, za njom je ostala sumnja.

Šta ako je ovo djelovanje produljenja vremena samo mentalne prirode? Možda za sve procese u njegovu tijelu i dalje vrijedi brodsko vrijeme; Garrardu nije padao na pamet nijedan očigledan razlog zbog čega ovo ne bi bilo točno. A ako tako stoje stvari, onda će se on moći kretati jedino po brodskom vremenu; morat će proći mnogi prividni mjeseci prije no što stigne obaviti makar i najjednostavniji zadatak.

Ali tada će bar ostati živ. Mozak će mu stići do Alfe Kentaura šest tisuća godina stariji — i možda srazmjerno luđi — od tijela, ali bit će živ.

Ako bi se, međutim, pokazalo da su mu tjelesne kretnje podjednako brze kao i mentalni procesi, morat će biti vrlo obazriv. Morat će se kretati polako i trošiti što manje energije. Normalan pokret ljudske ruke, pri zadatku kao što je podizanje olovke, izvodi tu olovku iz jednog stanja mirovanja u drugo, stvarajući pri tom ubrzanje od otprilike dvije stope u sekundi na kvadrat — da bi je potom, razumije se, usporio u istom razmjeru. Ako Garrard pokuša da teret od dvije funte, koji se nalazi pod djelovanjem brodskog vremena, izloži ubrzanju od 14.440 stopa u sekundi na kvadrat vlastitog vremena, morat će za to uložiti silu od devet stotina funti.

Stvar nije bila u tome što se to nije moglo učiniti — već u tome što se u to moralo uložiti podjednako snage kao i prilikom izvlačenja zaglibljenog džipa. Nikada neće biti kadar da podigne olovku samo snagom ručnih mišića, već će se morati sav unijeti u taj posao.

Osim toga, ljudsko tijelo nije bilo sazdano da neograničeno dugo podnosi takva naprezanja. Čak ni najmoćniji dizač utega, koji se tim poslom bavi profesionalno, nije obavezan da dokazuje svoju snagu svake minute svakoga dana.

Klik.

Bio je to ponovo kalendar; protekla je još jedna sekunda. Ili naredna dva sata. Svakako je izgledalo duže od sekunde, ali i manje od dva sata; očigledno, subjektivno vrijeme predstavljalo je vrlo složenu mjeru. Čak i u ovom svijetu mikro-vremena — u kome kao da je bar Garrardov razum djelovao — on je mogao subjektivno skratiti razmake između otkucaja kalendara tako što bi se pomno posvetio razmatranju nekog problema. To bi bilo od pomoći, u toku sati provedenih u budnom stanju, ali jedino pod uvjetom da mu za tijelo ne vrijedi isto vrijeme kao i za mozak. Ako odista ne vrijedi, onda bi on bio u prilici da vodi nevjerojatno — ali možda ne i nesnosno — aktivan mentalni život u toku mnogih stoljeća u budnom stanju, dok će podjednako dugo provesti u blaženom snu.

Oba problema — koliku će silu moći da razvija svojim tijelom i koliko može očekivati da će spavati u vremenu razuma —

istovremeno su mu izbili na površinu svijesti, miješajući se i preplićući dok je i dalje nepomično sjedio na ležaljci. Nakon novog otkucaja kalendara, brod — ili onaj njegov dio koji se nalazio u Garrardovu vidokrugu — ponovo se vrati u potpunu ukočenost. Zvuk rada motora također se nije promijenio u pogledu frekvencije ili amplitude, bar koliko su mu uši mogle razabrati. I dalje nije disao. Ništa se nije micalo, ništa se nije promijenilo.

Upravo činjenica da još nije mogao otkriti nikakvu kretnju dijafragme ili grudnog koša konačno je prevagnula u njemu. Tijelo mu se sigurno i dalje nalazilo pod okriljem brodskog vremena jer bi inače već odavno skončao uslijed nedostatka kisika. Ovaj zaključak objašnjavao je i ona dva nevjerojatna dugotrajna, na izgled neosnovana emocionalna stresa kroz koje je prošao: oni su bili samo reakcija endokrinih žlijezda na krajnje intelektualni poticaj koji je iskusio prije toga. Ustanovio je, naime, da ne diše, u bunilu ga je obuzela panika i pokušao je sjesti. Dugo, pošto mu je razum zaboravio ta dva impulsa, oni su prokrčili sebi put od mozga preko živaca do odgovarajućih žlijezda i mišića, izazvavši svoj fizički korelat, tjelesnu paniku. Kada je to prestalo, on se našao u sjedećem položaju, premda ga je plima adrenalina spriječila da bude svjestan kretnje koju je načinio. Potonja jeza — manje žestoka i na izgled povećana s otkrićem da će možda umrijeti mnogo prije no što se putovanje dovrši — predstavljala je, zapravo, reakciju njegova tijela na mnogo raniju mentalnu naredbu, na apstraktnu grozničavost interesa koju je iskusio dok je izračunavao vremenske razlike što su bile začetnik cijele pojave. Očigledno će morati da bude vrlo oprezan s na izgled hladnim i intelektualnim impulsima bilo koje vrste — ili će za njih morati plaćati kasnije dugotrajnim i potpuno neugdnim reakcijama žlijezda. No, bez obzira na ovu okolnost, otkriće ga je prilično zadovoljilo i Garrard mu dopusti da uzme maha; zacijelo mu neće škoditi ako se nekoliko idućih sati bude osjećao ugodno, a žljezdana prijatnost još se može pokazati veoma dobrodošlom ako ga zadesi u trenutku mentalne potištenosti. Uostalom, u toku šest tisuća godina bit će bezbroj prilika da se osjeća neugodno, tako da je svakako uputno poticati sve trenutke ugode, odnosno dopustiti da naknadne reakcije traju što duže. Bit će trenutaka panike, straha, sumorna raspoloženja, koje će morati odmah spriječiti čim mu se začnu u mozgu, jer ako to ne bude učinio, oni će se kasnije pretvoriti u emocionalni pakao koji može trajati četiri, pet, šest ili čak deset sati Garrardova vremena.

Klik.

Ovo već nije bilo loše. Minula dva sata Garrardova vremena protekla su doslovce bez ikakvih teškoća; ni on sam nije osobito bio svjestan njihova prolaženja. Ako se odista bude mogao navići na ovakvo protjecanje vremena, možda putovanje na kraju i neće biti

tako loše kako se pobojao u prvi mah. Na spavanje će otpasti velik dio, a dok bude budan moći će vraški mnogo stvaralački razmišljati. U toku samo jednog dana brodskog vremena Garrard će biti u prilici da u razmišijanju provede mnogo više nego bilo koji zemaljski filozof u toku cijelog života. Ako se bude dovoljno disciplinirao, moći će jedno cijelo stoljeće posvetiti ispitivanju posljedica koje nastaju samo iz jedne jedine pomisli, sve do najsitnijih pojedinosti, a da mu nakon toga još preostanu mileniji za neku drugu misao. Kakvim će samo arsenalom ideja biti naoružan u trenutku kad se dovrši putovanje dugo šest tisuća godina? Uz primjernu usredotočenost lako bi mogao razriješiti problem Zla između doručka i ručka samo u jednom brodskom danu, a nakon brodskog mjeseca možda će moći izići nakraj i s Prvim Uzrokom!

Klik.

Garrard, doduše, nije bio toliko velik optimist da očekuje kako će u toku cijelog puta ostati besprijekorno logičan, pa čak i mentalno zdrav. Perspektiva je i dalje bila sumorna u mnogim pojedinostima. Ali postojale su i dobre šanse. Za trenutak požali što nije Haertel koji bi i te kako umio iskoristiti ovu okolnost...

Klik.

... Starac bi, naime, mnogo korisnije utrošio golemo raspoloživo vrijeme, nego što će to učiniti Garrard. Situacija je zahtijevala nekoga s najvišom matematičkom naobrazbom, koja bi tek ovako postala u punoj mjeri iskorištena. Pa ipak, Garrard poče osjećati...

Klik.

... da ni s njim neće biti baš tako loše i s lagodnošću pomisli da će se (pod uvjetom da zadrži bistrinu duha) vratiti...

Klik.

... na Zemlju, pošto protekne deset njenih mjeseci, sa znanjem koje će stoljećima biti ispred svega...

Klik.

... što je znao Haertel, odnosno bilo koji drugi čovjek...

Klik.

... s normalnim životnim vijekom. **Klk**. Pomisao mu je vrlo godila. **Klk**. Čak je i otkucavanje sata sada izgledalo veselije. **Klk**. Već se osjećao prilično sigurnim **Klk** tako da je mogao zanemariti uvriježenu naredbu **Klk** da se ne kreće **Klk**; uostalom **Klk** već se **Klk** pokrenuo **Klk** i to mu **Klk** uopće nije **Klk** škodilo **Klk Klk Klk Klk Klk klkklkklkklkklkklkklkklk...**

On zijevnu, protegne se i ustade. Nije, doduše, valjalo biti odveć zadovoljan. Sigurno je postojalo mnoštvo teškoća s kojima je tek trebalo da se uhvati ukoštac, kao što je, na primjer, kako obavljati neki zadatak koji se odvija na razini brodskog vremena, dok mu istovremeno viši moždani centri prate grananje nekog čisto

filozofskog problema. Osim toga...

Osim toga, upravo se pokrenuo.

I ne samo to; upravo je vlastitim tijelom izveo složen manevar u **normalnom vremenu!**

Prije no što je Garrard uopće stigao pogledati na kalendar, poruka koju je on otkucavao probila mu se do svijesti. Dok je uživao u dugotrajnim, žljezdanim reakcijama na prijašnje osjećaje zadovoljstva, propustio je primijetiti, bar na svjesnom nivou, da se ritam otkucavanja ubrzao.

Zbogom golemi etički sistemi koji bi bacili u zasjenak Grke. Zbogom proračuni eonima. Zbogom Garrardove kozmologije, prema kojima bi cio posao Svemoćnog izgledao ništavno.

Zbogom i projektu koga se on jednom latio u koledžu — da, naime, opiše i nabroji ljubavne položaje, kojih je, prema neprovjerenim glasinama, bilo najmanje četrdeset osam. Garrard nikako nije uspijevao premašiti dvadeset, a upravo je izgubio vjerojatnu posljednju priliku da se još jednom okuša.

* * *

Mikrovrijeme u kome je živio trajalo je svega nekoliko minuta pošto je brod prešao na natpogon, a on izišao iz anestezije. Dugotrajna intelektualna agonija, sa svojim žljezdanim pandanom, nije urodila nikakvim plodom. Garrard se ponovo nalazio pod okriljem brodskog vremena.

Ponovo je sjeo na ležaljku, neodlučan da li da bude tužan ili veseo. Nijedan od ova dva osjećaja nije ga u potpunosti zadovoljavao; jednostavno se osjećao nezadovoljan. Dok je trajalo, mikrovrijeme nije bilo osobito dobro; ali sada je minulo i sve je opet izgledalo normalno. Kako je nešto tako prolazno moglo doći glave Brownu i Celliniju? Bili su to postojani ljudi, postojaniji, prema njegovu sudu, čak i od Garrarda. Pa ipak, samo je on preživio. Da nije možda posrijedi bilo još nešto osim ovoga?

A ako je i bilo — što bi onda to moglo biti?

Nije bilo odgovora. Uz njegov lakat, na kontrolnoj ploči koju je odgurnuo od sebe u prvom trenutku nevjerojatno dugotrajne panike, kalendar je nastavljao otkucavati. Nestalo je šuma motora. Disanje mu se vratilo i teklo je prirodnim ritmom. Osjećao se lako i snažno. Brod je izgledao tih, miran, nepromijenjen.

Kalendar je otkucavao sve brže i brže. Stigao je i prošao prvi sat leta natpogonom, mjereno brodskim vremenom.

Klik.

Garrard iznenađeno podiže pogled. Uobičajeni zvuk sada je načinila kazaljka za sate koja je prevalila jednu jedinicu. Minutna kazaljka je već promicala pokraj oznake za pola sata. Sekundna kazaljka se okretala poput propelera, a onda, pred njegovim očima,

ubrzala do potpune nevidljivosti...

Klik.

Još jedan sat. Već je promaklo idućih pola sata. **Klik.** Novi sat. **Klik**. Još jedan. **Klik. Klik. Klik, Klik, Klik, Klik, klk-klk-klk-klk-klk-klk-klk-klk-klk-Klkklkklkklk.**

Kazaljke kalendara postadoše nevidljive kako je vrijeme munjevito promicalo s Garrardom. Brod se, međutim, nije mijenjao. Ostajao je isti, krut, nenarušen, neranjiv. Kada je brojčanik datuma dostigao brzinu pri kojoj Garrard više nije mogao čitati brojke, otkrio je da se ponovo ne može pokretati—kao i da mu, iako mu je cijelo tijelo bilo uzdrhtalo kao u kakva kolibrija, ništa suvislo ne dopire preko osjetila. U prostoriji postajalo je sve tamnije, sve crvenije; ili ne, to je bilo...

Ali nikada nije vidio kraj procesa, nije mu bilo dopušteno da pogleda s vrhunca makrovremena prema kome ga je vidio Haertelov natpogon.

Pseudosmrt ugrabila ga je trenutak ranije.

* * *

Samo zahvaljujući pukom slučaju, Garrard nije sasvim umro i to odmah čim je DFC-3 prešao na natpogon; ali on to nije znao. Zapravo, u toku neodređeno dugog razdoblja ništa nije znao; samo je kruto sjedio i zurio preda se, s metabolizmom usporenim gotovo do ništice i s mozgom koji je bio gotovo potpuno neaktivan. Jedino bi s vremena na vrijeme poneki pojedinačni val metaboličke aktivnosti niskog stupnja prostrujao kroz njega — sličan onome što bi električari nazvali »zalutala struja« — kao reakcija na djelovanje nekog skrovitog nagona za opstanak. Taj nagon bio je tako praiskonske prirode da mu uopće nije dopirao do svijesti. Bila je to pseudosmrt.

Kada je, međutim, promatrač napokon stigao, Garrard se probudio. Još nije uspijevao da se potpuno snađe u onome što je vidio i osjećao. Ali jedna činjenica bila je očita; natpogon je bio isključen — as njim su prestale i lude promjene ritma protoka vremena; uz to, s jednih vrata dopiralo je snažno svjetlo. Prvi dio puta bio je dovršen. Upravo su ga te dvije promjene u sredini gdje se nalazio vratile u život.

A ta stvar koja ga je vratila k svijesti bila je, međutim — što? Nedostajao je smisao u svemu tome. Bila je to neka naprava — i to prilično krhka — koja je potpuno optakala njegovu ležaljku. Ne, nije bila naprava, već očigledno nešto živo — neko živo biće, postavljeno vodoravno, koje se obavilo oko njega. Ali ne, ne jedno biće, već više njih. Ili možda zbir svih tih stvari.

Bilo je neizvjesno kako se to našlo u brodu, ali sada je svakako bilo tu. Ili su se oni nalazili tu.

— Kako čuješ? — upita stvorenje iznenada. Njegov glas—ili njihovi glasovi — ravnomjerno je dopirao iz svih dijelova kruga, ali

ne i iz neke posebne točke na njemu. Garrardu nije padalo na pamet zašto bi to bilo neobično.

— Ja... — reče on. — Ili mi... mi čujemo ušima. Evo, ovdje.

Odgovor mu je zazvučao smiješno zbog nehotice sročenog dugačkog lanca samoglasnika. Začudio se što govori tako neobičnim jezikom.

— Mi-oni udvarali smo se da vas-vama zavedemo ovamo —reče stvorenje. Uz tresak, jedna knjiga iz bogate biblioteke broda DFC-3 pade na pod pokraj ležaljke. — Mi se udvarali tu-tamo mnogo. Ti si biće-Garrard. Mi-oni smo clinesterton beademung, sa svom ljubav.

— Sa svom ljubav — ponovi Garrard. Bio je čudan način na koji se beademung koristio jezikom kojim su govorila obojica; s druge strane, Garrardu ponovo nije padalo na pamet zašto bi se beademungov način upotreba jezika morao smatrati pogrešnim.

— Jesi... jeste li vi-oni s Alfe Kentaura? — upita on začuđeno.

— Da, mi čuti dvojne radiocele, koje vide tamo iza dara-otvora. Mi-oni zaveli da biće-Garrard s najvećim divljenjem ove dvojne i ima um za njih, tiho i bučno. Kako čuješ?

Ovoga puta biće-Garrard shvatio je pitanje.

— Ja čujem Zemlju — reče on. — Ali veoma je tiho i ne vidi.

— Da — reče beademung. — To je sklad, ne prvi, kao naš. Svegutajući sluša ljubavnike tamo, ne na radiocele. Neka ja-meni zavede ti-tebe tako da imaš um rodalent beademunga i drugu braću i ljubavnike na kanalu koji je opojan biću-Garrardu.

Garrard je bez teškoća razumio jezik. Na pamet mu pade da razumjeti jedan jezik u pravom smislu — bez prevođenja na engleski u svijesti — predstavlja sposobnost koja se stječe vrlo teško i nakon dugotrajnog vježbanja. No, razum mu iznenada reče: — Ali ovo je engleski — što je i bilo točno. Ponuda koju je clinesterton beademung upravo izložio bila je vrlo srdačna, a i on je zauzvrat istupio vrlo smjerno i od ljubavi-kako na svoju, tako i na radost beademunga; stvar je gotovo prošla bez riječi.

* * *

Bilo je mnogo sparivanja brodova nakon toga, a biće-Garrard zavodio je skladove beademungena, ostavivši svoj brod s mnogo darova-otvora za Svegutajućeg da ih voli, dok su beademungeni pokazivali one-njih.

Pokušao je također kazati kako je izvan ljubavi s natpogonom, koji se udvara jedino prostorima i vremenima, stvarajući obličja. Rodalent beademung udvarao se natpogonu, ali ovaj nije zaveo njega-njih.

Onda biće-Garrard shvati da je sve vrijeme progutano i ponovo mora čuti Zemlju.

— Ja zavodim tebe-njih do najpunije ljubavi — reče on beademungenima. — Obožavat ću radiocele Alfe i Proksime Kentaura,

»koji jesi na nebesima«. Sada me moj-drugih natpogon mora zavesti i zadobiti i nagnati da obožavam obličje kao tišinu.

— Ali ponovo ćeš biti zaveden — reče clinesterton beademung. — Nakon što si obožavao Zemlju. Vrijeme, Svegutajući, mnogo te voli. Mi-oni čekat ćemo na druge.

Garrard osobno nije imao mnogo vjere, ali reče: — Da, mi-oni poduzet ćemo novo udvaranje beademungena na nekom drugom radijantu. Sa svom ljubav.

Na to beademungeni načiniše zavodljivo obožavanje i usred toga uključi se natpogon. Brod s mnogo darova-otvora i biće-Garrard on-drugi ugledaše dvojne radiocele kako se rasplinjuju.

A onda, ponovo, nastupi pseudosmrt.

* * *

Kad se svjećica upalila u beskrajnoj pećini Garrardova pseudoumrlog razuma, DFC-3 nalazio se već duboko unutar Uranove putanje. S obzirom na to da je Sunce još bilo vrlo maleno i udaljeno, nije stvaralo spektakularan prizor, tako da Garrarda ništa nije probudilo iz sna poslije smrti skoro dva dana.

Kompjutori su ga čekali strpljivo. Više nisu bili imuni na njegove kontrole; sada je mogao sam vratiti brod na Zemlju, ako je to želio. Ali kompjutori su također bili programirani da uzmu u obzir činjenicu da on stvarno može biti mrtav u vrijeme povratku DFC-3. Pruživši mu čitav tjedan, u toku kojeg je on samo spavao, oni ponovo preuzeše komande. Radio-signali počeše teći, podešeni na poseban kanal.

Sat kasnije vratio se vrlo slab signal. Bila je to samo oznaka pravca, koja nije proizvela nikakav zvuk u unutrašnjosti broda DFC-3, ali je zato bila sasvim dovoljna da veliku letjelicu stavi ponovo u pokret.

Upravo je ovo stavljanje u pokret probudilo Garrarda. Njegov svjesni um i dalje je pokrivala ledena koprena pseudo-smrti; no, kad se malo pribrao, najprije je opazio da u unutrašnjosti kabine nema nikakvih promjena, osim što se na podu nalazi ona knjiga...

Knjiga. Clinesterton beademung ju je tu ispustio. Ali što je, za ime boga, clinesterton beademung? I zbog čega je on, Garrard, vikao? Nije bilo smisla. Maglovito se sjećao nekakva iskustva tamo, daleko, kod dvojnog Kentaura...

... dvojne radiocele...

Postojala je još jedna riječ. Činilo se da sve imaju grčki korijen, ali on nije znao grčki — a i kako bi, uostalom, Kenteurijci govorili grčki?

On se naže naprijed i okrenu prekidač kojim se uklanjao poklopac s prednjeg vizira, zapravo teleskopa s djelomično providnim video-ekranom. Na njemu se pojavi nekoliko zvijezda, kao i slabašni nimbus u jednom uglu koji je mogao biti i Sunce. Na mjestu gdje bi se na satu nalazila brojka za jedan sat, na ekranu se vidio planet veličine zrna

graška, koji je s obje strane imao sićušne projekcije, slične drškama na šalici za čaj. DFC-3 nije prošao pokraj Sunca prilikom odlaska; a to vrijeme planet se nalazio sa suprotne strane Sunčeva sistema. Ali sada je bilo gotovo nemoguće pobrkati ga sa nekim drugim.

Garrard se vraćao kući — i još je bio živ i zdrave pameti. Ili možda nije? One prikaze o Kenturijcima — koje kao da su mu i dalje veoma snažno djelovale na osjećaje — nisu baš išle u prilog bistrine njegova uma.

Ali ubrzo su jenjavale. Kada je ustanovio, posegavši u najdublje ponore osjećanja, da je množina od beademung — beademungeni, prestao je ozbiljno razmišljati o problemu. Kentaurijci koji govore grčki očigledno ne bi pravili množinu karakterističnu za takozvanu slabu deklinaciju njemačkog jezika. Cijelu stvar je po svoj prilici zamijesila njegova podsvijest.

Ali što je, u stvari, pronašao kod Kentaurovih zvijezda?

Nije bilo nikakva drugog odgovora na to pitanje osim onog nerazumljivog trućanja o ljubavi, Svegutajućem i beademungenima. Možda uopće nije vidio Kentaurove zvijezde već je ležao tu, hladan kao skuša, čitavih dvadeset mjeseci.

Ili je možda proteklo 12.000 godina? Nakon smicalica koje je natpogon izvodio s vremenom nije bilo načina da se točno ustanovi koji je datum. Mahnitim pokretima, Garrard poče baratati oko teleskopa. Gdje je Zemlja: Poslije 12.000 godina...

Zemlja je bila tu. Ali to — shvati on odmah — ništa nije dokazivalo. Zemlja je trajala mnogo milijuna godina; razdoblje od sto dvadeset stoljeća bilo je ništavo prema vijeku jednog planeta. I Mjesec je bio tu; oba tijela jasno su se vidjela, s druge strane Sunca — a kada je uključio najjače uvećanje teleskopa sasvim ih je dobro razaznao. Garrard je čak uspio opaziti odraz Sunčeve kugle na vodenoj plohi Atlantika, istočno od Grenlanda; kompjutori su očigledno vraćali DFC-3 na Zemlju pod kutem od 23" sjeverno u odnosu na ravan ekliptike.

Ni Mjesec se nije promijenio. Čak se mogla vidjeti na njegovu licu velika jarkobijela mrlja, koja kao da je podražavala odraz na Zemljinu oceanu; bio je to znak za spuštanje, sazdan od magnezijeva hidroksida, rasutog preko Mare Vaporuma u najranijim danima svemirskog letenja; na krajnjem južnom rubu nalazila se crna točka, koja je jedino mogla biti krater Monilius.

Ali ni to nije ništa dokazivalo. Mjesec se uopće nije mijenjao. Sloj prašine koju je čovjek nanio preko njegove površine trajat će milenijima — uostalom što bi ga to na Mjesecu i moglo raspršiti? Signalna zona na Mare Vaporumu pružala se na površini većoj od 4000 četvornih milja; protok stoljeća neće biti u stanju raščiniti tu formaciju, baš kao ni sam čovjek — hotimice ili slučajno — za manje

od jednog stoljeća. Kad zaprašite jedno tako prostrano područje na svijetu bez atmosfere, onda ono ostaje zaprašeno.

On provjeri zvijezde prema karti. Nisu se pomakle; ali i zašto bi se to dogodilo za samo dvanaest tisuća godina? Zvijezde-kazala u Velikom Medvjedu i dalje su pokazivale prema Polarisu. Drako, sličan kakvom fantastičnom komadu vrpce, krivudao je između dva Medvjeda, Kefeja i Kasiopeje, kao što je činio odvajkada. Zviježđa su mu govorila jedino to da je na sjevernoj Zemljinoj polulopti proljeće.

Ali proljeća koje godine?

* * *

A onda, najednom, Garrardu sinu da raspolaže načinom za iznalaženje odgovora. Mjesec izaziva plime na Zemlji, a akcija i reakcija uvijek su podjednake, premda djeluju u suprotnim smjerovima. Mjesec ne može pomjeriti stvari na Zemlji, a da pri tom i sam ne pretrpi neko djelovanje, koje se očituje u njegovu angularnom momentu. Mjesečeva udaljenost od Zemlje postojano se povećava stopom od 0,6 inča svake godine, što znači da bi poslije 12.000 godina on trebao biti šest stotina stopa udaljeniji.

Da li je tu razliku moguće izmjeriti? Garrard je sumnjao u to, ali je ipak uzeo efemeride i šestare i počeo snimati fotografije. Dok je radio, Zemlja je postajala sve bliža. U času kada je završio prvi proračun — koji je bio prilično nepouzdan, jer je dopuštao pogrešku veću od udaljenosti koju je poduzeo da izmjeri — Zemlja i Mjesec dovoljno su mu se približili u teleskopskom viziru, tako da je mogao obaviti mnogo preciznija mjerenja.

Ali to je, shvati on smrknuto, u međuvremenu postalo sasvim suvišno. Kompjutor je vraćao DFC-3 ne prema nekom uočenom suncu ili planetu, već prema točki koja je bila točno proračunata. A kompjutor nije bio kadar pretpostaviti da se Zemlja i Mjesec neće naći blizu te točke kad se vrati DFC-3. Drugim riječima, već sama činjenica da je Zemlja bila vidljiva odavde bila je dovoljan dokaz da nije proteklo mnogo više vremena nego što je predviđeno projektom.

Garrarda to nije mnogo iznenadilo; ta je pomisao sve vrijeme počivala negdje u dnu njegova mozga. Zapravo, on se latio svih onih proračuna samo iz jednog razloga: negdje duboko u njemu postojao je mehanizam koji je nalagao brojanje — mehanizam koji se sam stavljao u pogon. Davno, dok je još pokušavao odrediti ritam rada brodskog kalendara, on je počeo kompulzivno brojanje — i, kako se čini, od tada uopće nije prestajao brojati. Bila je to jedna od poznatih opasnosti skopčanih s hotimičnim aktiviranjem jednog takvog mehanizma — koji je sada počeo donositi rezultate u ovim savršeno beskorisnim astronomskim vježbama.

Bilo mu je lakše kada je to shvatio. Došao je do grubih procjena i tog časa onaj nečujni maloumnik u njegovu mozgu napokon je

prestao brojati. Već dvadeset godina pomicao je kuglice na svojoj računaljci i Garrard je pretpostavljao da je obojici milo što se stvar konačno završila.

Najednom se oglasi radio i brižno reče:

— DFC-3, DFC-3. Garrarde, da li me čuješ? Jesi li još živ? Svi su ovdje kao na iglama. Garrarde, ako me čuješ, javi se!

Bio je to Haertelov glas. Garrard je tako naglo sklopio šestare da mu se jedna od igala zabola u stražnji dio šake.

— Haertele, ovdje sam, projekt DFC-3. Ovdje Garrard. — A onda doda, ni sam ne znajući zašto: — Sa svom ljubavi.

* * *

Kad se cijela gungula oko dočeka završila, Haertel ga je stao obasipati pitanjima vezanim za vremenske efekte.

— To svakako proširuje područje mog istraživanja — reče on. — Ali mislim da stvar možemo obuhvatiti transformacijom. Možda čak i da joj pronađemo protudjelovanje, što bi je uklonilo bar što se tiče pilota. Vidjet ćemo!

Garrard zamišljeno napravi vrtlog na površini koktela. Sjedeći u Haertelovoj staroj, pretrpanoj kancelariji, u administrativnoj straćari projekta, osjećao se nekako neobično i skučeno. On reče:

— Ne vjerujem da bi to valjalo, Adolphe. Mislim da mi je baš ta stvar spasila život.

— Kako?

— Rekao sam ti da je izgledalo da sam umro. Od kada sam se vratio, mnogo sam pročitao; tako sam ustanovio da psiholozi mnogo manje drže do individualnosti ljudske psihe nego što to činimo ti ili ja. Nas dvojica smo fizičari i kao takvi smatramo da je sav svijet izvan naše kože — da predstavlja nešto što treba promatrati, ali što ne preinačuje ono bitno JA. Ali očito, to staro solipsističko stajalište nije točno. Same naše ličnosti zavise, zapravo, u velikoj mjeri od svih stvari iz naše sredine, velikih i malih, što postoje izvan naše kože. Ako bi na neki način mogao odsjeći neko ljudsko biće od svih dojmova osjetila koji dopiru do njega izvana, ono bi prestalo postojati kao ličnost poslije samo dvije ili tri minute. Po svoj prilici ubrzo bi umrlo.

— Nalikuje mi na citat iz Harryja Stacka Sullivana — uzvrati Haertel oporo. — Pa što?

— Pomisli samo — nastavi Garrard — koliko je jednolična unutrašnjost svemirskog broda. Savršeno kruta, nepomična, nepromjenljiva, beživotna. Na običnom međuplanetnom letu u takvoj sredini čak i najtvrdokorniji svemirac povremeno će neizbježno popustiti. Poznate su te tipične psihoze svemiraca, kao i meni, zar ne? Čovjekova ličnost postaje kruta baš kao i njegova sredina. On se obično pribere čim stigne u neku luku i ponovo stupi u dodir s manje-više normalnim svijetom. Ali u DFC-3 ja sam mnogo strože bio

odsječen od svijeta koji me je okruživao. Nisam mogao pogledati van: nalazio sam se pod natpogonom, tako da se ništa nije moglo vidjeti. Nisam mogao stupiti u vezu s bazom, zato što sam se kretao brže od svjetlosti. A onda sam ustanovio da se ne mogu ni pokrenuti i to vrlo dugo; vrhunac je bio kada se pokazalo da su postali nepomični i uređaji koji su u stalnom pokretu za sve druge svemirce. Čak se ni oni nisu pokretali. Kad se ritam protoka vremena počeo ubrzavati, našao sam se u još nemogućijoj krletki. Instrumenti su se, doduše, počeli pokretati, ali prebrzo, tako da ih nisam mogao pratiti. Cijela situacija postala je sada potpuno kruta i, zapravo, ja sam umro. Ukrutio sam se kao i brod oko mene i ostao sam u tom stanju sve dok je bio uključen natpogon.

— Zar to ne pokazuje — upita Haertel oporo — da ti vremenski efekti nisu bili naklonjeni?

— Baš naprotiv, Adolphe. Pazi dobro. Strojevi su funkcionirali na razini subjektivnog vremena; oni su ga nagonili da varira duž neprekidnih krivulja — od presporog prema prebrzom — a onda, bar pretpostavljam, ponovo natrag. I tako je nastala situacija stalne promjene. Promjene u njoj nisu bile dovoljno istaknute da me izbave iz pseudosmrti, ali su ipak bile dovoljne da me zaštite od potpunog uništenja, što je, smatram, zadesilo Browna i Cellinija. Oni su znali da mogu isključiti natpogon, ako bi im uspjelo doprijeti do njega, i stradali su pokušavajući to učiniti. Ali, za razliku od njih, ja sam bio svjestan da moram nepomično sjediti i zahvaljujući velikoj sreći tvoja sinusoidna krivulja promjene ritma protoka vremena omogućila mi je da preživim.

— Ah, ah — reče Haertel. — Zgodna tema za razmišljanje, premda držim da neće osobito doprinjeti popularizaciji međuzvjezdanih putovanja!

On ponovo zašuti, napućivši mala usta. Garrard otpi dobar gutljaj pića.

Haertel konačno reče:

— Zašto te muče ti Kentaurijanci? Čini mi se da si obavio dobar posao. Ne toliko što si se pokazao kao junak... svaka budala može biti hrabra... već zato što si razmišljao, dok su Brown i Cellini očigledno samo radili. Postoji li neka tajna u vezi s onim što si pronašao kad si stigao do dvije zvijezde?

Garrard reče:

— Da, postoji. Ali već sam ti kazao što je posrijedi. Kada sam izišao iz pseudosmrti, predstavljao sam samo svojevrsni palimsest na koji je svatko mogao utisnuti bilo što. Moja matična sredina, obična zemaljska sredina, bila mi je vraški tuđa, dok je ona, koja me je trenutno okruživala, izgledala podjednako kruto kao i prije. Kad sam se sreo s Kentaurijancima... ako se to uopće dogodilo, u što nisam

siguran... oni su postali najvažnija stvar u mom svijetu i moja ličnost stala se mijenjati kako bi im se prilagodila i pokušala ih dokučiti. Bila je to promjena protiv koje sam bio potpuno nemoćan. Možda sam ih i razumio. Ali čovjek koji je to vjerojatno učinio nije ovaj isti s kojim ti sada razgovaraš, Adolphe. Sada kada sam na Zemlji, ni ja tog čovjeka više ne razumijem. On je čak govorio engleski na jedan vrlo čudan način. A ako ja ne mogu razumjeti samoga sebe u toku toga razdoblja... a odista ne mogu; čak držim da taj čovjek uopće nije bio Garrard koga ja poznajem... kakva onda imam prava da tebi ili projektu pričam o Kentaurijancima? Zatekli su me u kontroliranoj sredini i promijenili su me tako što su ušli u nju. Sada kad su otišli, ništa mi se više ne vraća; čak mi nije jasno zašto sam uvjeren da su govorili engleski!

— Da li su se nekako zvali?

— Jesu — reče Garrard. — Zvali su se beademungeni.

— Kako su izgledali?

— Uopće ih nisam vidio. Haertel se naže naprijed.

— Onda...

— Čuo sam ih. Mislim. — Garrard slegnu ramenima i ponovo otpi gutljaj pića. Nalazio se kod kuće i bio je zadovoljan.

Ali u svom gipkom umu on začu kako netko kaže: koji jesi na nebesima; a onda se začu jedan drugi glas, koji je lako mogao biti njegov vlastiti (zašto je pomislio »njegadrugog«): Kasnije je nego što misliš.

— Adolphe — reče — je li ovim stvar okončana? Ili ćemo možda nastaviti? Koliko će nam biti potrebno da napravimo bolji brod, DFC-4?

— Mnogo godina — uzvrati Haertel blago se osmjehnuvši. — Ne uzbuđuj se zbog toga, Garrarde. Ti si se vratio, a to je mnogo više nego što je ostalima uspjelo i nitko više neće tražiti od tebe da se ponovo otisneš na put. Iskreno smatram da nam neće poći za rukom da za tvoga vijeka sagradimo još jedan brod; pa čak i ako to učinimo, nećemo se baš žuriti s lansiranjem. Raspolažemo sasvim skromnim podacima o tome na što si tamo, zapravo, naišao.

— Poći ću — uzvrati Garrard. — Ne bojim se vratiti... baš ću se radovati. Sada kada znam kako se DFC-3 vlada, mogu ponovo krenuti i donijeti vam karte, trake, fotografije.

— Zar stvarno misliš — upita ga Haertel, čije je lice najednom postalo ozbiljno — da bismo smjeli ponovo poslati u misiju DFC-3? Garrarde, taj brod ćemo rastaviti praktično molekulu po molekulu; to je prva stvar koju valja učiniti, ako ikada želimo sagraditi DFC-4. A ni tebe više ne možemo pustiti. Ne želim da budem grub, ali zar nisi pomislio da bi ta tvoja želja za povratkom mogla biti rezultat i nekakve posthipnotičke sugestije? Ako je tako, što više želiš da pođeš,

to si opasniji za sve nas. I tebe ćemo podjednako temeljito ispitati kao i brod. Ako su ti beademungeni htjeli da se vratiš, zacijelo su imali i nekakav razlog za to, a mi ga moramo doznati.

Garrard kimnu glavom, ali je znao da Haertelu nije promakla tanana kretnja njegovih vjeđa i bore koje su mu začas nastale na čelu, kao i grčenje sićušnih mišića što je zaustavilo suze, ali nije uspjelo spriječiti pojavu maske bola na njegovu licu.

— Ukratko — reče on — »ne miči se«.

Haertel mu uputi učtivo zbunjen pogled. Garrard, međutim, ništa više nije mogao kazati. Vratio se u obično vrijeme čovječanstva i nikada ga više neće napustiti.

Čak ni, prema obećanju koga se sjećao neodređeno, sa svim onim što je u njemu preostalo od ljubavi.

Zoran Živković: JAMES BLISH

James Blish (Orange, New Jersey, SAD, 23. svibnja 1921. – Henrietta, New York, SAD, 30. srpnja 1975.) bio je američki pisac znanstvene fantastike i kritičar. Njegova najpoznatija djela su ciklus romana o svemirskim brodovima koji putuju kroz vrijeme, *Cities in Flight* (*Gradovi u letu*), i ciklus romana o Arthuru i Merlinu, *After Such Knowledge* (*Nakon takvog znanja*). Blish je također poznat po svojim kritičkim esejima o znanstvenoj fantastici, koji su objavljeni u nekoliko knjiga, a najpoznatija je *The Issue at Hand* (*Stvar na ruci*) iz 1964. godine. Blish je bio jedan od osnivača Udruge američkih pisaca znanstvene fantastike (SFWA) i njezin prvi predsjednik.

Blish je rođen u Orangeu, New Jersey, kao sin Johna Blisha i Constance Blish. Njegova majka bila je učiteljica, a otac inženjer. Blish je odrastao u Pittsburghu, Pennsylvania, gdje je pohađao srednju školu. Tijekom srednjoškolskih dana počeo je čitati znanstvenu fantastiku i razvio interes za pisanje. Nakon srednje škole upisao je studij biologije na Sveučilištu Rutgers, ali ga je napustio nakon dvije godine kako bi se posvetio pisanju.

Blish je svoju prvu priču objavio 1940. godine u časopisu *Astounding Science Fiction*. Priča se zvala "Solar Plexus" i govorila je o čovjeku koji može kontrolirati vrijeme. Tijekom sljedećih nekoliko godina Blish je objavio još nekoliko priča u različitim časopisima, ali nije postigao veći uspjeh. Godine 1947. objavio je svoj prvi roman, *Jack of Eagles* (*Jack od orlova*), koji govori o mladiću koji otkriva da ima sposobnost letenja.

Blishova karijera krenula je uzlaznom putanjom 1950-ih godina. Godine 1950. objavio je roman *Earthman, Come Home* (*Zemljaninu, vrati se kući*), koji govori o ljudima koji putuju svemirom u potrazi za novim planetom za naseljavanje. Roman je bio uspješan i pomogao je Blishu da postane poznatiji među čitateljima znanstvene fantastike. Godine 1952. objavio je roman *The Seedling Stars* (*Sjemenke zvijezda*), koji govori o ljudima koji su genetski modificirani kako bi mogli preživjeti na drugim planetima.

Godine 1953. Blish je objavio roman *A Case of Conscience* (*Slučaj savjesti*), koji govori o misionaru koji otkriva da su stanovnici planeta na kojem misionari rade zapravo demoni. Roman je bio kritičan prema religiji i postao je kontroverzan među čitateljima. Godine 1955. Blish je objavio roman *They Shall Have Stars* (*Imat će zvijezde*), koji govori o ljudima koji putuju svemirom u potrazi za novim planetom za naseljavanje. Roman je bio uspješan i pomogao je Blishu da postane poznatiji među čitateljima znanstvene fantastike.

Godine 1958. Blish je objavio roman *Cities in Flight* (*Gradovi u letu*), koji govori o gradovima koji putuju svemirom u potrazi za novim planetom za naseljavanje. Roman je bio uspješan i postao je klasik znanstvene fantastike. Godine 1962. Blish je objavio roman *A Clash of Cymbals* (*Sudar cimbala*), koji govori o ljudima koji su genetski modificirani kako bi mogli preživjeti na drugim planetima. Roman je bio uspješan i pomogao je Blishu da postane poznatiji među čitateljima znanstvene fantastike.

Godine 1964. Blish je objavio roman *The Issue at Hand* (*Stvar na ruci*), koji je zbirka njegovih kritičkih eseja o znanstvenoj fantastici. Zbirka je bila uspješna i pomogla je Blishu da postane poznatiji među čitateljima znanstvene fantastike. Godine 1966. Blish je objavio roman *Black Easter* (*Crna Uskrs*), koji govori o demonima koji se vraćaju na Zemlju. Roman je bio kontroverzan među čitateljima i postao je klasik znanstvene fantastike.

Godine 1968. Blish je objavio roman *The Day After Judgment* (*Dan nakon suda*), koji govori o ljudima koji su preživjeli nuklearni rat. Roman je bio uspješan i pomogao je Blishu da postane poznatiji među čitateljima znanstvene fantastike. Godine 1970. Blish je objavio roman *Doctor Mirabilis* (*Čudesni doktor*), koji govori o Rogeru Baconu, engleskom filozofu i znanstveniku iz 13. stoljeća. Roman je bio uspješan i pomogao je Blishu da postane poznatiji među čitateljima znanstvene fantastike.

Godine 1972. Blish je objavio roman *The Quincunx of Time* (*Kvinkunks vremena*), koji govori o ljudima koji putuju kroz vrijeme u potrazi za novim planetom za naseljavanje. Roman je bio uspješan i pomogao je Blishu da postane poznatiji među čitateljima znanstvene fantastike. Godine 1973. Blish je objavio roman *The Day After Judgment* (*Dan nakon suda*), koji govori o ljudima koji su preživjeli nuklearni rat. Roman je bio uspješan i pomogao je Blishu da postane poznatiji među čitateljima znanstvene fantastike.

Godine 1975. Blish je objavio roman *After Such Knowledge* (*Nakon takvog znanja*), koji govori o Arthuru i Merlinu. Roman je bio uspješan i pomogao je Blishu da postane poznatiji među čitateljima znanstvene fantastike. Godine 1975. Blish je umro od raka u dobi od 54 godine. Njegova djela ostala su popularna među čitateljima znanstvene fantastike i utjecala su na mnoge druge pisce znanstvene fantastike.

Blish je bio poznat po svojim kritičkim esejima o znanstvenoj fantastici, koji su objavljeni u nekoliko knjiga, a najpoznatija je *The Issue at Hand* (*Stvar na ruci*) iz 1964. godine. Blish je također bio jedan od osnivača Udruge američkih pisaca znanstvene fantastike (SFWA) i njezin prvi predsjednik. Blish je bio poznat po svojim kritičkim esejima o znanstvenoj fantastici, koji su objavljeni u nekoliko knjiga, a najpoznatija je *The Issue at Hand* (*Stvar na ruci*) iz 1964. godine. Blish je također bio jedan od osnivača Udruge američkih pisaca znanstvene fantastike (SFWA) i njezin prvi predsjednik.

samo za poluamaterske časopise, posebnog spomena

koja je donio rat i

koja bi mogla da im posluži kao uporište.«

u naučnofantastičnom žanru

Adventure Books. Ratnici dans

(More Then Human).

»space-opere«, glavna je vrlina tog djela

Astounding, prosinac 1950, »Sargaško more izgubljenih

jednoj će 1958. i »Zelenjavi« hvratajstvo Aćstonding, stogeža 1953. Riječ je o
romanu Prvi Zvjezdimanis pomoć (The Skelda Legacy) radio je pkica o ravnja dskoj, Odisej
građanjaNewYopjedinjeno, objavljujuć stomjagrmatskoj kompaviji, ogavnoj
bitnje zanimanje »pametnog« složenim gaskom kvantičkim pastojeve
dalekim svemirima.

Antropomorfistički pristup čovjeku, odnosno nekim njegovim svojstvima
pogledajuć knjige, može se i »Razvođe«, gdje se priča o povratku na matični
planet jedne ekspedicije Bliss je mjesta »zarobljenici« kaze gičetiri
stoljeća. Ali knjiga Program tolike promjene (a Sedmi Prograd), uzrok
kojeg je nalaze u »Pregrmo« (»Negomdatostvare«) umjetnu
zaključak 1956. godine. Fedtisys&Sciencerictionbrdaga, da Bićemisatavnog
»Shiejhpregnašvatpicaževo jalizisaprovrednjskomprogramaoSjeverijskopisa,
Ifrenačijetežišmaizpolitičkinapjeća (»SurbokeTensijeve«), upublicipanopstičku
kolonizaciju 1952. rijeje čizikrnGalaxy,parvistekaljerkaknjigasmo vidjeli, oz jednih
od Blishvidjelavikojičnu, »Povenaodsvemirac,kogaprevažlažnastorija,»Razvođe«
(»Wetershadt«,pojavkarist jedvognjskogsvinekspedicijaGfis1955.godinja SF
žanrZakojevičkenazivnijegpojedinačnovskomenjavskoja stavovimastav serije o
»panstopgodijeJedanZvjezdanelspomeniještanpovinizagodišnjedanBlishvikomanja
genpokidvanjaljevihRijačkajaSrskogtogodinjiTheFrozenYeast,kojesu
ValdugaprijadoživljavljenapodinakldevnoPalazivOjezdoZvjezdaj,Stam,Iplastaje
spedanjeedasalijeđenihreprezentatističkiostvarenja,višeajkaparamonačajanme
skedine,Blishovobjarasdaponajprijeriječtogaglednjeprvskoji jeCadmpođe,tka
zanišljenpskomkakvaje,todnolikvenistapodnošljivdijenskeuneBlishvalgemi
prvje jinakveda,–izaazlijanjeničvjekacglenjetonskihSFpovezanih storija. U
Smrznutojgodinaprićiščsvijetpadcijenacijelogsvijetpolrijitjedatakdaništo
jenazlitojdijilmeprogliastakodvidnodUprijestogkeodamstodnipojas
predstavljadistančrazčestogplanaprodstičnjeljićsnodistaporadvaži,ali
primjenjivoptstajudasično s jednim sporednim članom misije, za koga se
utvrđuje da

jetaBlishMarskuvanje–ipraćen–zakatskajenišćenjahipatičkogšlarikaje.ga
toj GodinaMi1958,nepdatimmedjenajdadjeuitrilogijaŽe takvBlishovjeSF
stvanalSlučajOshristkinjejedobjavljenjeuneznčki,dajepjesijumjadainožtala
ostvtenjapizvorgodkasmaženjoasrstačkogefunBlishovazpjednrednihjeće
dobi(ZaglavlivogdišnjeveSF prizviranje,dsgratidse»HugoGernsbacke«Riječakon
objavljivanjBlishov,unovskeSlučajesaSjeća(AsCjesti«ofjoScnscienck«kopisće
kalsnderpostatapuspješnćevgkodalanetrakogajtpzanatdgijskizpromnjŽtakvin
znanjfonta(»AfterSpelsKetwedjels.su to Arthur C. Clarke koji je godine 1955.
objaPriošpnčiu »Zdijezpostkslabel«Asiknov,kojeje fantstkezonužnosnje pbjdnog
trnvelka»Podjedijsrpttanje«»Dvijegodnijapasbjanjzlakeja isčinpo Blishova
vkanjapojavljuje Ovi jussrjednajčešćesitosodvgađalihajepsjukećmologijm,
mštvsjdevodmanifilozofije,WBlishjMiljoš nekolikolautorazasložitsto(je
Čstichofučjeljavajti),nanetrunajjegnjelPojzatjematskisrnjdinapstajnanja,
naijegnizonavnesjmjtvalispalokmekelanehnglegjskihkpotpisećnGstrigBlish
Je.MšaroAgdasfornjjuvhatićokbjavljena u jednom od idućih brojeva
SIRIUSa–StičajdavjestdmastčtjedjelsirivizeatkojeAsbjavljenopodbiha
sashagradu»HugoGernsbojkca,šes1958.godijivočapotpisaJ.Dlastvjanjaogg
djela)nalazjestalRadjekRudžSahdez.putkva)u stanovnicima planeta Liti je
nepbitgnpotatnžbjlstit1958.godzinabiodokazjamfneeđanžv(TheFrozmosh
oSajne)vdkojijemkasmjebbžanskšteplkvoćetvjenrdkstuipekeiegnačvbitU
ojemakljeprjčadojavšnjeiju,stolpvima,SoNewYodjelo,kojimprvanželjdanja
ključdeulogleušćaljsizbogtogapodnzdstojćeinstjanjavjendavola s Litije koja

odista doživljavava krah, budući da joj sunce iznenada eksplodira kao nova. Zaokupljenost religijskim antinomijama neće napuš

[illegible]

Stories, koju je Blish napisao zajedno s Darnonom Knightom. Zaplet djela

[illegible]

Blishovih ostvarenja s biološkim motivom, koje gotovo da nimalo ne

[illegible]

»metajezikom« [illegible]

[illegible]

hijerarhiji (»Abattoir Effect«), nije već ranije

Druga knjiga iz 1959. godine bio je

[illegible]

(The Star Dwellers). To djelo donekle stoji po strani od glavnog toka Blishova

[illegible]

prema agnosticizmu — vjera u ispravnost religijskog tumačenja svijeta ozbiljno

[illegible]

djelu fantastike. Riječ je o uzbudljivoj pustolovnoj prozi, čija se radnja

[illegible]

nostalgija« naučnofantastični žanr osvijetli iz teorijske, odnosno kritičke

[illegible]

Stars), koji bi [illegible] kao kronološki druid u tetralogiji Leteći

gradovi; mjesto zbivanja u ovom djelu jest grad Scranton koji glavni junak

[illegible]

Jedino izdanje kojim se Blish pojavio pred čitaocima 1966. godine bila je antologija Novi snovi jutros (New

[illegible]

Bob Rickard

[illegible]

[illegible] Stableford, na primjer) drže Doktora [illegible] zvjezdanih staza« i novo, dopunjeno izdanje Najboljih naučno-fantastičnih [illegible]

[illegible] o SF žanru američkog autora, »Vjerojatnomoguća [illegible]

[illegible] sreću često u ovim [illegible] putovanje kroz vrijeme, međurasni rat, globalni kompjutor, i tako dalje.

[illegible] fantastika predstav ljala je još uvijek mladu oblast kad se

Conversion of WMF images is not supported
Use Microsoft Word or OpenOffice to save this RTF file as HTML and convert that in calibre.
CALIBRE
Vincent Law
Made by Cakeshop.pl
green-eyed-butterfly
AIR MAIL
calibre 0.8.41

Trščanski festival SF filma

godinu dana između dva festivala. Ova, osmodnevna, reprezentativna filmska SF parada nipošto se, međutim, ne iscrpljuje samo ovim glavnim, sineastičkim programom; osim njega, tu po pravilu još i tri prateće filmske smotre, kao i čitav niz takozvanih kolateralnih manifestacija, čiji je zajednički imenitelj SF žanr, a koje se pružaju u domen slikarstva, književnosti, teorije i kritike, muzike, stripa, raznih igara i tako dalje.

Ako bi trebalo pružiti svojevrsnu »lenu kartu« osamnaestog trščanskog festivala naučnofantastičnog filma, onda bi pre svega trebalo reći da je na njemu prikazan zavidan skor od pedeset tri filmska ostvarenja iz dvanaest zemalja: Belgije, Kanade,

Oranmaesti put za redom Trst je bio domaćin vodećeg evropskog, a jednog od najuglednijih svetskih festivala naučnofantastičnog filma. Za one koji još nisu imali priliku da se upoznaju sa ovom manifestacijom, neka odmah na početku bude rečeno da je posred i žanrovski omeđena smotra koja okuplja najbolja (ili bar ona do kojih organizator može da dođe) ostvarenja

kinematografije koja su isključivo ili dominantno usredsređena na naučnu fantastiku, nastala su u razdoblju od

[illegible]

[illegible] fantastike. Ovde pre svega imamo na umu ciklus od četiri [illegible]

[illegible] zalazi u [illegible]

[illegible] kategorijama, za koji [illegible] prošlogodišnja verzija, niz zanimljivih rasprava vezanih za aktuelnu situaciju na polju svetske naučne fantastike. Gosti ove manifestacije ovoga puta su bili dvojica [illegible] jedno s drugim, ali i da se [illegible] severoistočne Italije, koji su nadahnuće za svoja ostvarenja [illegible]

[illegible] »horor« žanra, za šta odis[illegible] verovatno je naišla na veći odjek kod zagriženih ljubi[illegible] prikazan prvog festivalskog dana došao je iz mađarskih kinematografskih studija. »Tvrđava« reditelja Miklosa Szinetara za

sve je u Trstu predstavljala pravo iznenađenje, ovoga puta u

[illegible] mrežama sudbine pojedinaca postaju krajnje [illegible]

[illegible]

[illegible] došao je iz Jugoslavije i to već [illegible]

[illegible] svom očiglednom uzoru, »Osmom putniku« (»Alien«). Jedina je razlika [illegible]

[illegible]

[illegible] načelniku moderne naučne fantastike. Reditelj

[illegible]

[illegible] filma donosi frontalni okršaj između dve rase, čijeg pobednika [illegible]

[illegible] rediteljskog tandema Jane Arden-Jack [illegible]

[illegible] da se izbave iz njega, pa čak i da vide — makar samo kroz rešetke — [illegible]

[illegible] pribegava svojevrsnom SF alibiju kojim se obezbeduje pokriće za jednu radnju inače u potpunosti ograničenu na »horror« žanr. U more blizu jedne

Kroz nekoliko godina održavanja festivala u Trstu, koji se održavao u vrijeme kada je u Jugoslaviji bio zabranjen svaki oblik fantastike, festival je postao mjesto susreta ljubitelja fantastike iz cijele Jugoslavije. Festival je bio prilika za upoznavanje s najnovijim ostvarenjima svjetske fantastike, ali i za razmjenu iskustava među autorima. Festival je imao važnu ulogu u razvoju fantastike u Jugoslaviji, jer je omogućio autorima da se povežu i razmijene ideje, što je bilo važno u vrijeme kada su bili izolirani od svijeta.

Festival je bio organiziran u suradnji s Društvom prijatelja fantastike iz Trsta, koje je bilo jedno od prvih društava te vrste u Jugoslaviji. Društvo je imalo važnu ulogu u promociji fantastike, jer je organiziralo predavanja, izložbe i druge manifestacije. Društvo je također izdavalo časopis »Fantastika«, koji je bio jedan od prvih časopisa te vrste u Jugoslaviji. Časopis je objavljivao članke o fantastici, prikaze knjiga i filmova, te intervjue s autorima

A. C. Clarke: PROFILI BUDUĆNOSTI

(izdanje »Stvarnost« Zagreb, 1980.)

Zoran Živković

Knjiga Arthura C. Clarka »PROFILI BUDUĆNOSTI«, premda nije znanstvena fantastika u užem smislu od osobite je vrijednosti za razumijevanje ovog književnog žanra. Prvi puta objavljena 1962. godine, ponešto je izgubila na atraktivnosti i aktuelnosti, ali pošto knjiga u svojim budućnjačkim projekcijama zadire sve do 2100. godine, još nam je uvijek od koristi. To više što nije tempirana apokaliptički poput mnogih futuroloških studija nakon čijeg čitanja ostaje još samo strah i strava od užasa što nam kao predstoji. Clarkova knjiga je razuman pristup ovoj temi, naglašen — čini nam se — odmah u uvodnoj

SF era javlja...

= **STRIP...** Broj 10 časopisa »Pitanja«, od prosinca prošle godine, posvećen je stripu pod naslovom »Novi kvadrat«. Između ostalih, tu se našao i velik broj izvanrednih stripova koji po svojim tematskim preokupacijama spadaju u znanstvenu fantastiku.

= **ARTHUR C CLARKE** se nakon izvjesnog zatišja ponovo vratio na SF scenu svojim novim romanom THE FOUNTAINS OF PARADISE (Vrtovi raja). Roman je već dobio nagradu Nebula za ovu godinu a ni Hugo mu najvjerojatnije neće izmaći.

= **RHYSLING NAGRADA...** Dobitnici Rhysling nagrada za najbolja ostvarenja u SF poeziji, za proteklu godinu, su: Michael Bishop za »For the Lady of a Physicist« u kategoriji duge poeme, John Bredon za »Storybooks and Treasure Maps« i Duane Ackerson za »Fatalities« u kategoriji kratke poeme. Nagrade dodjeljuje SF Poetry Association.

= **NOVI ROMAN IZ SERIJE DUNE...** Frank Herbert se za izvjesno vrijeme preselio na Havaje gdje piše novi roman iz serije DUNE.

= **SF OPERA...** Ray Bradbury piše SF operu.

= **NOVI ROMANI...** Zelazny je predao roman BEYOND BELIEF, THE COMPANIONS, Jordan Mayo roman BALTHUS OF EXILE, Delany Trouble on Triton, Miffin tri nova romana kući Bantam; George Turner prodao je roman VANE GLORY Faberu, Charles L. Grant roman RAVENS i Lin Carter roman KELLORY

WILLIAMSON O SF-U KOD NAS... U siječanjskom broju FOCUS-a, najpoznatijih SF novina, objavljen je članak Jacka Williamsona o SF-u u Jugoslaviji.

ŽELIMIR KOŠČEVIĆ

THE WARLOCK OF FIRETOP MOUNTAIN, Fighting Fantasy #1, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1982
THE CITADEL OF CHAOS, Fighting Fantasy #2, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1983
THE FOREST OF DOOM, Fighting Fantasy #3, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1983
STARSHIP TRAVELLER, Fighting Fantasy #4, Ian Livingstone, Puffin, 1983
CITY OF THIEVES, Fighting Fantasy #5, Ian Livingstone, Puffin, 1984
DEATHTRAP DUNGEON, Fighting Fantasy #6, Ian Livingstone, Puffin, 1984
ISLAND OF THE LIZARD KING, Fighting Fantasy #7, Ian Livingstone, Puffin, 1984
SCORPION SWAMP, Fighting Fantasy #8, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1985
CAVERN OF THE SNOW WITCH, Fighting Fantasy #9, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1985
HOUSE OF HELL, Fighting Fantasy #10, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1985
TEMPLE OF TERROR, Fighting Fantasy #11, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1985
SPACE ASSASSIN, Fighting Fantasy #12, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1985
FREEWAY FIGHTER, Fighting Fantasy #13, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1985
TRANSYLVANIA, Fighting Fantasy #14, Ian Livingstone, Puffin, 1985
FEAR AMAZON, Fighting Fantasy #15, Ian Livingstone, Puffin, 1985
NIGHTMARE MAZE OF JAMOTH, Fighting Fantasy #16, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1986
CAVERNS OF THE SNOW WITCH, Fighting Fantasy #17, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1986
SAVAGE ISLAND, Fighting Fantasy #18, Ian Livingstone, Puffin, 1986
DUNGEONS OF DOOM, Fighting Fantasy #19, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1986
THE RINGS OF KETHER, Fighting Fantasy #20, Jamie Thomson, Puffin, 1987
SEAS OF BLOOD, Fighting Fantasy #21, Ian Livingstone, Puffin, 1987
APPOINTMENT WITH F.E.A.R., Fighting Fantasy #22, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1987
REBEL PLANET, Fighting Fantasy #23, Alan Chadwick, Puffin, 1987
DEMONS OF THE DEEP, Fighting Fantasy #24, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1987
KING OF THE CASTLE, Fighting Fantasy #25, Paul Mason, Puffin, 1988
SLEEPLESS NIGHTS, Fighting Fantasy #26, Ian Livingstone, Puffin, 1988
FREEWAY FIGHTER, Fighting Fantasy #27, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1988
THE NEW ADVENTURES OF ROBIN HOOD, Fighting Fantasy #28, Ian Livingstone, Puffin, 1988
THE WAR OF THE WORLDS, Fighting Fantasy #29, Ian Livingstone, Puffin, 1989
DEATHMASTER, Fighting Fantasy #30, Ian Livingstone, Puffin, 1989
THE NUMBER OF THE BEAST, Fighting Fantasy #31, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1989
THE FANTASTICAL FACTORY OF FEAR, Fighting Fantasy #32, Ian Livingstone, Puffin, 1989
THE CRYPTS OF TERROR, Fighting Fantasy #33, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1989
BEYOND THE CRIMSON ROAD, Fighting Fantasy #34, Ian Livingstone, Puffin, 1990
MASTERS OF CHAOS, Fighting Fantasy #35, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1990
THE KINGDOM OF KHARE, Fighting Fantasy #36, Ian Livingstone, Puffin, 1990
THE WARLOCK OF FIRETOP MOUNTAIN, Fighting Fantasy #1, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1982
THE CITADEL OF CHAOS, Fighting Fantasy #2, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1983
THE FOREST OF DOOM, Fighting Fantasy #3, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1983
STARSHIP TRAVELLER, Fighting Fantasy #4, Ian Livingstone, Puffin, 1983
CITY OF THIEVES, Fighting Fantasy #5, Ian Livingstone, Puffin, 1984
DEATHTRAP DUNGEON, Fighting Fantasy #6, Ian Livingstone, Puffin, 1984
ISLAND OF THE LIZARD KING, Fighting Fantasy #7, Ian Livingstone, Puffin, 1984
SCORPION SWAMP, Fighting Fantasy #8, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1985
CAVERN OF THE SNOW WITCH, Fighting Fantasy #9, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1985
HOUSE OF HELL, Fighting Fantasy #10, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1985
TEMPLE OF TERROR, Fighting Fantasy #11, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1985
SPACE ASSASSIN, Fighting Fantasy #12, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1985
FREEWAY FIGHTER, Fighting Fantasy #13, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1985
TRANSYLVANIA, Fighting Fantasy #14, Ian Livingstone, Puffin, 1985
FEAR AMAZON, Fighting Fantasy #15, Ian Livingstone, Puffin, 1985
NIGHTMARE MAZE OF JAMOTH, Fighting Fantasy #16, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1986
CAVERNS OF THE SNOW WITCH, Fighting Fantasy #17, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1986
SAVAGE ISLAND, Fighting Fantasy #18, Ian Livingstone, Puffin, 1986
DUNGEONS OF DOOM, Fighting Fantasy #19, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1986
THE RINGS OF KETHER, Fighting Fantasy #20, Jamie Thomson, Puffin, 1987
SEAS OF BLOOD, Fighting Fantasy #21, Ian Livingstone, Puffin, 1987
APPOINTMENT WITH F.E.A.R., Fighting Fantasy #22, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1987
REBEL PLANET, Fighting Fantasy #23, Alan Chadwick, Puffin, 1987
DEMONS OF THE DEEP, Fighting Fantasy #24, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1987
KING OF THE CASTLE, Fighting Fantasy #25, Paul Mason, Puffin, 1988
SLEEPLESS NIGHTS, Fighting Fantasy #26, Ian Livingstone, Puffin, 1988
FREEWAY FIGHTER, Fighting Fantasy #27, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1988
THE NEW ADVENTURES OF ROBIN HOOD, Fighting Fantasy #28, Ian Livingstone, Puffin, 1988
THE WAR OF THE WORLDS, Fighting Fantasy #29, Ian Livingstone, Puffin, 1989
DEATHMASTER, Fighting Fantasy #30, Ian Livingstone, Puffin, 1989
THE NUMBER OF THE BEAST, Fighting Fantasy #31, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1989
THE FANTASTICAL FACTORY OF FEAR, Fighting Fantasy #32, Ian Livingstone, Puffin, 1989
THE CRYPTS OF TERROR, Fighting Fantasy #33, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1989
BEYOND THE CRIMSON ROAD, Fighting Fantasy #34, Ian Livingstone, Puffin, 1990
MASTERS OF CHAOS, Fighting Fantasy #35, Steve Jackson & Ian Livingstone, Puffin, 1990
THE KINGDOM OF KHARE, Fighting Fantasy #36, Ian Livingstone, Puffin, 1990

dolara, predviđen za izlazak iz štampe u proljeće ove godine, pojavit će se tek u kolovozu. Prvo izdanje sadržavat će i 53 Ilustracije Richarda Powersa.